

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

De S. Wilhelmo Monasterij Hirsaugiensis XII. Abbate, qui præfuit annis
XXII. mense uno, die uno, & gestis illius temporis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38550

De S. Wilhelmo Monasterij Hirsaugiensis XII.
Abbate, qui præfuit annis xxii. mense uno, die uno,
& gestis illius temporis.

Post depositionem Friderici Abbatis non parva inter Monachos de successore deligendo concertatio subsequuta fuit; cupientes enim idoneum invenire Pastorem, qui oves sibi committendas verbo & exemplo in itinere monasticæ conversationis præcederet, nec minus temporalia, quàm spiritualia singulis per necessitate ministraret, multùm necessariò fuere solliciti, propter quòd tales rarò poterant inveniri. Verebantur nihilominus conscientiam Adelberti comitis, quòd, cujus potentià Fridericum tanquam minus expertum in temporalibus, quàm fundatoribus infensum deposuerant, ejus iram, si minus idoneum in locum substituisent, meritò formidabant. Fuit eo tempore in Monasterio S. Emmerami Ratisbonæ Prior sub sancto Ramboldo Abbate nomine Wilhelmus, de quo supra diximus, vir in omni genere scientiarum valde doctus, & in conversatione integritatis monasticæ validà constantià multùm religiosus, quibusdam fratribus hujus Cœnobij dudum pro vitæ merito notus & familiaris: cujus bonæ conversationis nomen & fama etiam reliquis jam prius relatione multorum innotuerat. Post multos igitur tractatus inter se habitos, tandem divinitus inspirati præfatum Priorem Wilhelmum in Abbatem sibi unanimiter duxerunt eligendum, quo salubriter conclusio inter se unanimi consilio mittunt ex se duos Monachos cum legatione comitis Adelberti ad Monasterium S. Martyris Emmerami Ratisbonam, qui nomine totius Conventus Hirsaugiensis Priorem Wilhelmum sibi dari Abbatem postularent. Legati in viam directi ad Ratisbonam veniunt, commissum sibi negotium S. Ramboldo Abbati simpliciter exponunt, Wilhelmum Priorem à Conventu S. Aurelij electum Abbatem sibi postulant cum instantia magna, & impetrant. Qui cum fratrum Hirsaugiensium vota in suam audisset dejecta personam, non in superbiam se extulit, sed jejunijs & orationibus causam omnem Domino instantissimè commendavit. Imperio itaque S. Abbatis sui compulsus post dies paucos se ad iter cum his, qui missi fuerant, contulit, & comitante Domino tandem ad Hirsaugiam vigesimâ octavâ die mensis Maij anno præscripto feliciter pervenit: qui magno fratrum gaudio susceptus est, & quinto postea die, hoc est, quarto Nonas Junij communi fratrum consensu in Abbatem Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis assumptus.

Qui cognitâ causâ depositionis antecessoris sui iniquâ graviter tulit, & vix persuaderi poterat, ne regrederetur, unde venit. Exhortati Comitem cœpit, quatenus virum innoxium dignitati suæ restitueret, cujus locum eo vivente occupare nemini penitus liceret. Quem ut pertinacem in sua sententia cerneret, redire ad Monasterium unde venerat cogitavit. Quod cum innotuisset fratribus, provoluti pedibus ejus humillimè supplicant, ne delolatas Christi oviculas deserat, metuarque se potius divino examini fore obnoxium, si pastoris solatio destitutas lupis

Wilhelm.
Prior sancti
Emmerami.

Wilhelm.
venit in
Hirsaugiã.

permi-
tanden
run-
chor-
stud-
vita
Epilopo
Superix
mentibus
nam seq
ministra

A
non fin
gera He
mum. N
la ipsus
ac fundi
facis id
tus est.

Ant
bas huj
Ebernsp
si, mori
sepelitu
tumulu
dejectus.

Qu
simonis
vindicav
tam Dei
tum, ut
taneâ lit
nim per
ne aliqu

An
qui depo
Benedict
ruelis M
solere, a
contem
facta est
bulque
tum di
Patria
in Mon
crevit n
in divin

permiserit devorandas. Multis & magnis virum precib⁹ obvolventes, vix tandem ut maneat, & pastoralis curæ sollicitudinem suscipiat impetrârunt. Acquievit igitur plurimum rogatus, ut maneret, curamque Monachorum suscepit humiliter. & quantâ potuit diligentia prodesse omnibus studuit, & à priore sua simplicitate non recessit. Quamdiu verò in hac vita superstes Fridericus Abbas quondam extitit, Wilhelmus ordinari ab Episcopo, vel sedere aut stare in loco Abbati deputato non consensit. Supervixit autem Fridericus post introitum S. Wilhelmi ad Hirsaugiam mensibus xi. diebus sex. Interea Wilhelmus benedictionem usque in annum sequentem distulit, locum Abbatis minimè occupavit, sed velut ministrum humillimum in omnibus semper exhibuit.

Ordinari
Friderico
vivente
Wilhelmus
noluit.

MLXX.

Anno Wilhelmi sanctissimi Abbatis primo. Theci quidam Marchio non sine Principum consilio Saxonie apertam rebellionem contra Regem Heinricum exercere cœpit, in detrimentum suimet ipsius maximum. Nam Rex mox suorum collecto exercitu munitiones, sive castella ipsius Marchionis Bichilingen. & Schidingen obsidione vallavit, cepit, ac funditus destruxit. Deinde post dies paucos filius ejus ad militiam satis idoneus à proprio servo interimitur, & ipse moriens in brevi secutus est.

Anno prænotato, die mensis Maij octavo, Fridericus quondam Abbas hujus Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis in Monte S. Michaelis, qui Ebersperg, hoc est, Aprimoñs dicitur, non longè à Monasterio Lorissensis, moritur, & in Ecclesia ibidem non sine certa opinione sanctitatis sepelitur. Cujus innocentia vitæ multis mox signis, & virtutibus ad ejus tumulum declaratis ostenditur, & quàm injustè fuerit à sua Prælatura dejectus, multorum exhibitione miraculorum demonstratur.

Fridericus
quondam
Abbas mo-
ritur.

Quo mortuo, statim ultio divina in illos tres Monachos, qui depositionis innocentis viri auctores extiterant, graviter, ut supra diximus, vindicavit. & Comiti Adelberto metum non parvum incussit. Qui, ut iram Dei posset subterfugere, in alium virum subito mutatus est, in tantum, ut quod rogatus antea dare noluerat, jam deinceps voluntate spontaneâ libens, & rogans ad Monasterium offerre festinaret. Quidquid enim petere ab eo Monachorum devotio potuit, mox totum sine dilatione aliqua concessit.

Comes ad
penitentiam
compungitur.

Anno igitur præscripto, post mortem Friderici Abbatis, Wilhelmus, qui deposito priori anno successerat compulsus instantiâ fratrum, munus Benedictionis in Festo Dominicæ Ascensionis, quod fuit quarto Nonarū mensis Maij, Cœnobio necdum consummato, suscepit, & tunc primū sedere, aut stare in locis Abbati deputatis ex more Ordinis Monastici consensit. Præfuit autem à prima institutione sua, quæ anno præterito facta est, in magna religione, & sanctitate annis duobus, & viginti, diebusque triginta uno, quibus nomen & statum Hirsaugiensis Cœnobij multum dilatavit, sicuti per ordinem locis congruentibus plenius dicemus. Patria Bavarus erat, honestis parentibus ortus, quorum donatione puer in Monasterio S. Emeramii Ratisbonæ fuit oblatus, in quo cum tempore crevit non solum corpore, sed etiam vitæ merito valde profecit, & tam in divinis scripturis, quàm in sæculari Philosophia doctissimus evasit. A

S Wilhel-
mus Abb.
benedici-
tur.

S. Wilhelmus in omni scientia doctissimus.

Corporis dispositio S. Wilhelmi.

In correctionibus fuit discretus.

Maximam in Deum charitate ferebat.

bonis Præceptoribus optimè institutus, quidquid ad Monachi consumptionem pertinet. perfectè didicit, & omnes coarctatos eruditione scripturarum, & morum puritate facilè superavit. Nemo illum unquam vidit otiosum, nemo vanitatibus notavit intentum, lectioni & orationi semper fuit deditus, aut certè aliquo manuali exercitio per obedientiam occupatus. In omni genere scientiarum evasit doctissimus, & brevi tempore Præceptoribus altior factus, omnes artes, quas liberales appellant, pernetravit. In Philosophia disputator acutissimus, & brevis temporis eruditionis fuit, utpote qui cantus in laudem Sanctorum, & plures & varios composuit. In Astronomia, Mathematica, & Arithmetica, quàm peritus fuerit, ejus volumina testantur; de his facultatibus multa lucubrationes in medium proferamus. Scripsit igitur imprimis de Musica lib. 1. De Computo Ecclesiastico lib. 2. De correctione Pfalterij lib. 2. Constitutiones Monachorum, sive consuetudines Hirsaugiensium lib. 2. Epistolas plures, ad diversos, & quædam alia scripsit, quæ non vidimus.

Staturam quidem corporis, ut ex monumentis veterum accepimus, procerus fuit, in anteriore capitis parte calvus, pilos in reliquo habens raros, faciem carulei mixtam albedine coloris pulchram, & aliquantulum productam, manuumque digitos pulchrâ distinctione longos, atque subtiles, & totum corpus debitâ proportionem, quasi vas quoddam virtutibus ornatum rectè dispositum. Vox illi grandis, atque virilis erat, qualis cum naturali quodam ornatu verborum optimum quemque Oratorem facere consuevit; unde in exhortando multum valuit, ita ut vocis sonorâ dulcedine, & sermonis quædam auctoritate modestissimè præstans animos Auditorum quodammodo in sua videretur habere potestate, dum quidquid dicere voluisset, mirâ facilitate, & ornatu suis Auditoribus potuit persuadere. Commendabat in eo dicendi peritia naturam, ut facilè persuadendo alliceret, quoscunque sermonis dulcedine voluisset. In corrigendis verò delinquentibus, etsi aliquantulum videbatur severus, mirâ tamen prudentiâ, & discretione utebatur, tantâque sagacitate mores animorum discernere, & curare noverat, quantâ nullus Medicorum ægritudines corporum, vel intelligere, vel sanare potuisset: quamvis enim peccantes durè sicut oportebat, argueret, mel tamen pietatis nulli unquam subtraxit; sed ita sermones suos temperando commiscuit, ut nulli unquam justæ murmurationis causam dederit. Non se exhibuit in emendatione delinquentium animo turbatum, verba indignationis non protulit, quæ notarent mente commotum, sed paternæ pietatis normam ubique tenuit, & conscientias fratrum exulcerando non turbavit. Maximam in Deum charitate ferebat, pro cuius amore omnia hujus mundi voluptates nutrientia blandimenta contemnens deseruit, & quidquid contigisset adversi, fortiter ubique toleravit. Omnia, quæ divinis noverat mandatis contraria, semper fugiens abhorruit, & quidquid Domino placere intellexerat, omni quo potuit annis studiosissimè adimplevit. Vitæ suæ directorium Regulam S. P. N. Benedicti constituit, à cujus tramite nec in minimo declinavit. Deum suum purâ mente, & integro corde amavit super omnia, in cuius meditatione conscientiam suam cunctis operibus bonis omni tempore cum summa devotione decoravit.

coravit. Corpus suum in memoriam Dominicæ Passionis durâ satis castigazione maceravit, jejunijs, vigilijs, orationibus & continuis penè laboribus manuum accommodans studium, exponens Deo semetipsum vivens holocaustum. Compunctionis gratia nunquam ei defuit, sed quoties aut Imaginem crucifixi vidit, aut Christi nomen audivit, totus resolutus in lacrymas fletum cohibere non potuit. Inter loquendum sæpe compunctus in lacrymas consuevit prorumpere, & præ magnitudine devotionis, quasi violenter impulsus interruptis vocibus clamare. In amictu nec pretiosus fuit, nec superfluus, sed in omni vilitate & extremitate secundum Regulam contentus, quasi ultimus omnium fratrum abjectus & humilis incessit. Nunquam in mensa singularis in cibo vel potu extitit, nunquam à communi fratrum consuetudine recessit, sed quoties sibi aliquid singulariter fuisset appositum, alicui ex Monachis infirmo aut debili ejus mox fuit jussione condonatum. Omnem singularitatis notam exteriori apparatu fugiendam Monacho docuit: quam tamen in interiore conversatione laudabiliter admisit. In compunctione siquidem cordis, in devorione mentis, & in fervore divini amoris laudabiliter multum singularis extitisse legitur: quippe qui se quotidie cum lacrymis & orationibus Domino Deo in ara cordis hostiam vivam obrulit, & mentem in meditatione Dominicæ passionis amaricavit. In quotidiana conversatione fratrum jucundum se exhibuit, non dissolutum: maturum quoque non turbulentum: patrem non Dominum: subditos sibi omnes miro charitatis dilexit affectu, causasque omnium & necessitates singulorum, non secus ac animam suam discernens diligentissimè procurabat. Nullus ad eum fratrum suorum gratiâ consolationis unquam tristis accessit, qui non dulcedine verborum ejus lætus & consolatus abjerit: Spiritus etenim Dei sanctus loquebatur in eo, per quem omnè diaboli colligationem & melancholiam novit dissolvere. Summa in pauperes clementiæ fuit & maximæ pietatis, quippe qui egenos, infirmos & debiles paterno semper fovebat affectu, quibus omnia necessaria hujus vitæ pro viribus hilariter administrare consuevit. Multa in pauperes & hospites largâ manu distribuit, & nihilominus Domino benedicente fratrum suorum curam habens nunquam eorum necessitatibus aliquid subtraxit. Multoties se proprijs indumentis spoliâns pauperes vestivit: subtractaque ori suo cibaria indigentibus ministravit. Magnam fiduciam in Dominum JESUM semper habuit, seque talem in observantia mandatorum ejus exhibere studuit, quòd nunquam ab eo derelictus fuit. Tunc etenim rectè in Domini pietatem confidimus, quando mandatis ejus humiliter obedientes, fervorem charitatis nostræ in eum sanctis operibus in omni mentis puritate demonstramus.

Quâdam die cum fratres, quibus administrationem rei familiaris commiserat, magnâ & inevitabili necessitate constricti, quinque argenti libras in communem rei domesticæ utilitatem vertendas à pio Pastore nullum eâ vice obulum habente satis importunè exigent, non habens unde petitioni eorum satisfaceret, consolari mœrentes cœpit verbis Dominicæ promissionis, dicens: *De misericordia Domini nunquam esse desperandum.* Sed illi nimîâ necessitate compressi verba consolationis non advertunt; surgens ergo de medio illorum Abbas, Dominum pro instanti

Conversa-
tione ma-
turus ex-
titerat.

In paupe-
res miseri-
cordissi-
mus.

Orationi-
bus neces-
sitate re-
levavit.

Ejus fama
plures con-
vertit.

Multis in
vita mira-
culis cla-
ruit.

Pauperes
tempore
famis nu-
trivit.

stanti necessitate deprecaturus foras egreditur. cui mox quidam ignotus
occurrens, quinque libras argenti ad manus porrigens illico disparuit.
Denique cum ejus fama sanctissimæ conversationis per totam Germaniam
se longè latèque diffunderet, multi ad eum successu temporis viri Nobi-
les ac divites, docti quoque ac magnæ secundum sæculi æstimationem
dignitatis passim ad eum cœperunt confluere, & sub ejus sç magisterio
pro Christi amore Monasticis legibus humiliter subjugare. Ex his plure
plura condonaverunt Monasterio de rebus, quas hæreditario jure in sa-
culo possederant, quæ in communem fratrum utilitatem conversa sum-
sicut hodie quoque adhuc videtur. Neminem hic sanctus ab ingressu
monasticæ religionis repulit, sed omnes Domino servire volentes sine
discretionem personarum indifferenter admisit, non paupertatem atren-
dit, nec imperitiam vel simplicitatem cujusquam consideravit, sed omnes
ad obsequium Creatoris venientes nobiles & ignobiles, divites & paupe-
res, doctos & indoctos, sine generis vel gentis discrimine libens pariter
suscepit. Et quia Domino servire in vera cordis puritate studuit, ma-
gnam circa eum gratiam suam Deus Creator omnium ostendit. Nam
quod verus Dei cultor fuerit, miraculorum crebra exhibitio demonstra-
vit. Claudum duobus se baculis sustentantem in ponte circa Monaste-
rium S. Aurelij obvium habuit, quem orationibus ad Deum fuis mox in
toto corpore sanavit. Denique in nemore cum fratribus suis non procul
à Monasterio quippiam manibus laborans, convenientem hominum
non parvam multitudinem ex paucis panibus exemplo Dominico factia-
vit. Gebhardi Monachi sancti viri, postea in Abbacia successoris, toto
corpore miserabiliter contracti doloribus compatiens, dextri sanitatem
brachij, quo se in edendo juvare potuisset, à Domino precibus impetra-
vit. Appositum sibi piscem ex furto conquisitum manducare noluit, coquus
de furto graviter reprehendit, cum reatum hunc eorum non ex homine
sed per spiritum cognovisset. Vas quoque per negligentiam ministri-
rum fuso in terram vino penitus vacuum, solo jussu, & ut ita dicam, ipso
nesciente præter intentionem optimo rursus vino plenum subito reper-
tum est, quod totum pauperibus Christi ad bibendum distribui præcepit.
Exemplo summi Pastoris Jesu Christi de misericordia Dei securus fra-
trem totâ die in piscando frustra laborantem, ad Monasteriumque jam ex
fatigatione reversum, denuo exire, ac rete in capturam sub Christi no-
mine confidenter laxare præcipit, qui Præceptori obediens magnæ quan-
tatis octo lucios primo tractu cepit. Continuo vir sanctus pauperes in-
vitavit ad prandium, cum quibus donum sumeret divinitus collatum.
Cum quodam tempore famis secundum consuetudinem suam pauperes
largâ manu reficeret, & exhausta jam frumentis promptuaria prorsus ap-
parenter vacua, cæteris officialibus mœrore confectis, servus Christi
Wilhelmus pietatis opera nequaquam intermisit, sed egenis ministran-
cium, quamdiu remaneret vel unum granum firmâ intentione conser-
vit. Et ecce illo nocturno tempore in orationibus pro necessitate paupe-
rum deprecante, Dominus benedictionem suam manifestè contulit, & su-
bito inconsectoque miraculo frumentis promptuaria omnia adimplevit;
nam Domus frumentaria, quæ vesperi diligenter revisa per fratres va-
cua reperta fuerat, manè frumentis plena apparebat. Multa & alia per
illum

illum omnipotens Deus miracula operari dignatus est, quæ nos isthæc brevitatis gratiâ intermittimus: quoniam plura de eo conscripta esse in libro sanctiss. conversationis ejus scimus. Omnium etenim miraculorum ejus maximum credimus, quod in medio nationis prævæ vir optimus emicuit: & in tam periculoso tempore discordiarum inter Ecclesiam & regnum immaculato calle per justitiæ semitas transivit. In eam namque turbatione, quam Henricus Rex IV. contra Gregorium Papam VII. & universalem suscitavit Ecclesiam, sanctus iste Wilhelmus Dei famulus nunquam induci potuit, ut schismaticis Ecclesiam Domini conturbantibus vel consentiret in modico, vel communicaret. Neque partes Romani Pontificis contra excommunicatum Regem sequi & defendere solum studuit, sed etiam quoscunque potuit, verbo & exemplo publicè & occultè ad obedientiam sanctæ Sedis revocavit. Et licet propterea multas persecutiones à fautoribus Henrici Regis sustinuerit, firmus tamen, & constans in suo proposito usque ad mortem perduravit. Hic est Wilhelmus Abbas sanctissimus Christi famulus, qui Ordinem D. P. nostri Benedicti suo tempore penè collapsum in Germania & deformatum insolentiâ Monachorum, instaurare & reformare studuit, & plus quàm centum Monasteria tam per se, quàm suos ad pristinam regularis disciplinæ observantiam revocavit. Exceptâ reformatione & Congregatione duntaxat Cluniacensium, quæ numero Monasteriorum excellit, nulla hæctenus in Ordine nostro reformatio extitit, quæ numero vel Cœnobiorum vel notabilium personarum Hirsaugiensium instaurationi comparari possit. Sed neque novissima ista nostra, quam à loco sui exordij Bursfeldensem nuncupamus, Hirsaugiensium instaurationi comparari ad numerum poterit; quoniam illa plus quàm centum sub se Monasteria virorum habuit: ista verò necdum octoginta comprehendit. Denique Bursfeldensis novissima reformatio etsi bona sit ac sancta, nullum tamen Cœnobium uspiam novum condidit. Wilhelmus autem Hirsaugiensium ter quaterque sanctissimus Abbas octo nostri Ordinis Monachorum Cœnobia in diversis provincijs, tam per se propria in persona, quàm per suos discipulos fundavit. Quibus & Monachos & Rectores eorundem contulit, quos in observantia regulari perfectos esse novit.

Primum suæ foundationis insigne Monasterium SS. Petri & Pauli Apostolorum in Hirsaugia extitit, quod ex fundamentis novum construxit; multiplicatis etenim Monachis sub ejus regimine apud S. Aurelium, cum videret angustiam loci multitudinè Deo servientium non posse capere, de fundatione amplioris Monasterij cœpit cogitare. Locus igitur ab alia parte fluvij Nagalthæ in opposito S. Aurelij ad propositum satis videbatur idoneus, & pro sui dispositione & situ non solum utilis, sed etiam amœnus. Ibi ergo Monasterium ædificare incipiens, statuit, quod ante mortem suam Domino adjuvante feliciter consummavit.

Secundum verò Cœnobium in Richenbach construxit in honorem sanctissimi Papæ Gregorij anno regiminis sui quartodecimo, quem admodum suo loco inferius Domino largiente clarius dicemus. In eo Monasterio fratres ex Hirsaugia posuit, quibus sub Prioratûs nomine quendam Ernestum hominem religiosissimum præfecit. Et hic prioratus

Gg

Richen-

Monaster.
plurquam
centum re-
formavit.

Octo Mon.
nova con-
struxit.

Richenbach uſque in præſentem diem Abbati Hirfaugienſis Monafterij eſt ſine medio ſubjectus.

Abbatia S.
Georgij in
Nigr. Sylv.

Tertium Monafterium de novo conſtruxit S. Georgij Martyris in Nigra Sylva Conſtantienſis Diœceſis, in quo fratres de ſuo conventu optime inſtitutos poſuit. Quibus præfecit Abbatem nomine Henricum, virum probatæ religionis, qui verbo & exemplo ſubditos ſuos ad amorem Dei convertit, omniumque mundanorum contemptum eis in conveſatione indixit.

Quartum verò Cœnobium ſub honore S. Martini Præſulis quondam Turonenſium in Bavaria novum à fundamentis condidit, in quo Monachos & Abbatem de conventu S. Aurelij viros certè optimos, & in obſervatiâ regularis diſciplinæ longotempore probatiſſimos collocavit.

Abbatia S.
Petri in Er-
pfordia.

Quintum fundavit in Thuringia in oppido Erpfordenſi in honorem S. Petri Apoſtolorum Principis in monte ipſius urbis occidentali magnifico opere, conſtruens Eccleſiâ juxta formam & diſpoſitionem majoris Eccleſiæ Hirfaugienſis, Monachos illuc de ſuo conventu doctos & religioſiſſimos poſuit. Sed Monafterij curam Giſelberto ex Monacho Hirfaugienſis Cœnobij tunc Abbati in Reinharzborn, quouſque mitteret eis Abbatem idoneum, commendavit. Nec me fugit opinio Monachorum dictum Cœnobium S. Petri Erpfordienſe his noſtris temporibus inhabitantium, qui magnum Dagobertum Regem Francorum ejus fundatorem ab initio fuiſſe gloriantur, quod falſum multiplici ratione oſtendemus.

Quod Da-
gobertus
non ſit fun-
dator ejus.

Prima Ratio manifeſtat Dagobertum Regem hujus Monafterij fundatorem non fuiſſe, propterea quòd ejus tempore Thuringi necdum fuerant Chriſtiani. Quis autem in medio paganorum infidelium Cœnobium Monachorum conſtrueret? Quod verò Thuringi illo tempore fuerint gentiles, multipliceſ historiæ testimoniis manifeſtè probatur.

Secunda Ratio eandem poſitionem noſtram confirmat S. Bonificius ex Monacho Archiepiſcopus Moguntinus, & poſtea in Friſia Martyr, qui multis annis poſt Dagobertum Regem venerat, Thuringos converſos ad fidem, & primus in ea Provincia Monachos & Moniales inſtituit, quocirca Monafterium illud ante tempora ejus non extitit.

Tertiam quoque rationem duabus præſcriptis adjungimus: quoniam quòd præſcriptum Monafterium S. Petri apud Erpfordiam conſtructum ſit per fratres de Hirfaugia, ex vita S. Wilhelmi prænominati Abbatis & alijs monumentis plurimis facilè poſſumus oſtendere. Sed ejus fundatorem extiſſe Dagobertum contradictores noſtri, neque per litteram fundationis ipſius aliquam, neque monumentis authenticis poterunt ullatenus probare. Niſi figmentis interea novis, (ut plerofque feciſſe conſtat, qui ut fundationem Dagoberti ſecurè mentirentur, novis arte compoſitis, legitimas fundationum ſuarum litteras ignibus tradiderunt) ſtulti ſe pergant loquacitate defendere; quod neminem minus decet, quam viros clauſtrales, qui fundatoribus ſuis non debent eſſe ingrati.

Abbat. Du-
plicis Aquæ

Sextum verò Monafterium ſanctiſſimus Abbas Wilhelmus fundavit ad Duplicem aquam in honore beatiffimæ Dei genitricis & Virginis Mariæ, in quo Monachos ſimiliter de ſuo Conventu poſuit, quibus Nothgerum valde venerabilem Monachum in Abbatem conſtituit: qui conſi-
ſum

sum sibi gregem verbo & exemplo strenuè omni tempore gubernavit. Septimum autem Ordinis nostri Monasterium S. Wilhelmus Hirsfaugiensium duodecimus Abbas de novo construxit in villa quadam Wielheim dicta, in quo similiter Fratres religiosissimæ conversationis ad serviendum Domino secundum Regulam D. P. N. Benedicti collocavit, quod postea in montem S. Petri Principis Apostolor. translatum fuit.

Octavum quoque Monasterium in Ducatu Carinthiorum construxit, quod Lauen dicitur, cui & Monachos probatæ religionis contulit, & Abbatem similiter ex suis nomine Wezilonem virum doctum, & pro vitæ meritis venerabilem, ac multis clarum virtutibus præfecit. De quo Monasterio Lavenfi & alia plura in eadem provincia post emanarunt.

Plura denique in Germania Ordinis nostri Monasteria nimia vetustate penè collapsa sanctus iste Wilhelmus in pristinum restituit decorem pulchritudinis: reformans non solum ædificia parietum, sed etiam domos, id est, conscientias Monachorum; nonnulla etiam ab alijs inchoata Monasteria & necdum perfecta per se & fratres suos consummavit. Monachos quoque & Abbates multos de suo Monasterio Hirsfaugensi ad diversa Cœnobia reformata per eum destinavit, de quibus anno ejus decimo quarto, quantum ad memoriã nostri pervenerunt, latius dicemus.

Erat autem S. Abbas iste Wilhelmus vir multarum virtutum, & magnæ apud omnes bonos Christianos æstimationis; qui cum simplicitate columbina prudentiam serpentis possidebat, ob quod pastorem se fratrum suorum, & in spiritualibus idoneum, & in temporalibus utilem omni tempore noverat exhibere. Lucrifaciendi animas gratiam à Domino singularem accipere promeruit, cujus operatione multos & penè innumerabiles ad Christi obsequium in Monasterium convertit. Nec solum fratres Domino servientes numero plures habuit, sed etiam suis meritis cooperante Domino substantiam rei familiaris temporalem ex oblationibus fidelium brevi tempore in multis valde augmentavit. Centum quinquaginta Monachos in Cœnobio Hirsfaugensi semper habuit, & quoties pro reformatione quoslibet ad alia Monasteria hinc inde rogatus miserat, alios in eorum locum de sæculo noviter convertos statim colligebat. Ita quòd ex eo tempore, quo semel quinquaginta & centum in Cœnobio suo habere Monachos cœperat, numerum eorum quotidie instaurando pauciores non habebat. Hi semper erant divinis laudibus dediti, & orationi, meditationi ac lectioni sanctarum scripturarum jugiter intenti. Illi qui ad contemplationem cœlestium minus videbantur idonei, necessarijs deputabantur laboribus manuum, ut nullum tempus inter eos transiret otiosum. Sciens autem S. Pater experientiã laudabiliter doctus, necessariam mentis pabulum divinarum esse lectionem scripturarum, duodecim è Monachis suis scriptores optimos instituit, quibus ut divinæ auctoritatis libros, & SS. Patrum tractatus rescriberent, demandavit. Erant præter hos & alij scriptores sine certo numero, qui pari diligentia scribendis voluminibus operam impendebant. Et his omnibus præerat Monachus unus in omni genere scientiarum doctissimus, qui unicuique rescribendum opus aliquod bonum injungeret, mendaque negligentius scribentium emendaret.

Multa fratres per temporis cursum rescripsere volumina, quorum

G g 2

tamen

Alia Monasteria plura instaurantur.

Monachi 150 in Hirsfaugia fuerunt.

Scriptor. in Monaster.

tamen pars minima in hoc Hirſaugienſi Monafterio remanſit. Sanctus etenim pater, qui lucrum & utilitatem animarum cunctis mundi rebus ſemper præpoſuit, quoties fratres pro reformatione ad alia Monafteria deſtinavit, libros & quæcunque eis videbantur neceſſaria, libens & ſpontaneâ voluntate dedit. Quia verò numerus Monafteriorum ab eo reſormatorum magnus extitit, ex copioſa multitudine librorum, quos reſcribi fecerat, pars minor in Hirſaugia remanſit. O virum per omnia laudabilem, qui animas Chriſti ſanguine redemptas commodis tranſeuntis loci præpoſuit, & aliorum utilitati conſulens, mundi perituras divitiis minimè quæſivit! profectò iſta virtus paucorum eſt, ut Abbates propria Monafteria ſuis denudent, vel ornatibus, vel codicibus, & inopia ſubveniunt aliorum. Supra memoratum numerum centum & quinquaginta Monachorū habebat & alios fratres barbatoſ, quàm plurimos extra ordinem Clericorum: quos alio nomine converſos appellamus: qui laboribus manuum inſiſtentes, temporalium curam ſecundum præcepta ſeniorum agerent: & Monachis contemplationi deditis, hujus vitæ neceſſaria providerent. Inter quos fuerunt omnium artium Mechanicarum, quarum uſus in Monafterio videbatur neceſſarius, peritiſſimi operatores: qui omnes totius Cœnobij ſtructuram ſuis manibus ſummâ diligentia conſummaverunt. Erant enim fabri lignarij & ferrarij, latomi quoque & muratores optimi: qui Monafterium ſimul & Eccleſiæ (ut in ſculptura turrium hodie cernitur) totius ædificium pulchrâ diſpoſitione conſtruxerunt.

Converſi
plures.

Conſtitu-
tiones
Converſo-
rum.

Veſtiarij quoque, coriarij, calcearij, & quidquid artiſcij ad uſum clauſtralium requiritur: non ſæculares, non mercenarij, non ſervitores conducti, ſed converſi vel Monachi barbati fuiſſe omnes memorantur. Hunc verò converſorum ordinem S. ipſe Wilhelmus Abbas in Germania primus inſtituit: quorum laboribus adjutus tot Monafteria fundavit, & omnes Monachorum neceſſitates laudabiliter adimplevit. Hiſ viri Dei ſtatuta ſanctæ Regulæ conformia tradidit, quibus eorum mentes conſervant in informatione ad contemptum mundi, & amorem cœleſtium inflammavit. Quorum hæc inſtitutionis ſumma fuit. Ad nocturnas vigilias omnes qui ſunt in Monafterio cum ſumma feſtinatione ac reverentia in Eccleſia conveniunt: orationes ſuas devotiſſimè perſolvunt: Silentium omnes ſtrictiſſimè cuſtodiant; verùm quia laboribus manuum diurnis fatigantur converſi, ne ſupra vires graventur prolixitate vigiliarum, breviter eis matutinæ cantabantur, quibus completis licebat ad ſtratum redire volentibus, aut ſi maluiffent in Eccleſia remanere, donec in choro nocturni complerentur à Monachis, poſtea repauſarent: manè ſingulis diebus miſſam audiebant; quâ finita conveniebant ad capitulū culpæ, ubi ſi quis ſe in aliquo deliquiſſe cognoverat, veniam poſtulans culpam in medium proclamabat. Dein, qui volebat, conſitebatur peccata ſua magiſtro, quò ferventiùs in Dei amore totum peragerent diem. Poſt hæc quique ad opus ſibi pergebat injunctum: & cùm hora inſtabat veſcendi, omnes ad unum conveniebant reſectorium, extra quod nulli penitus licebat ſumere cibum.

Manibus
laborabāt.

In labore manuum quotidiano omnes erant diligentiffimi, non ſecus operantes, quàm ſi totum enutrire conventum ſinguli ſuis laboribus tenerentur. Habebant enim ſinguli, vel in Monafterio, vel extra pro-

com-

communi Fratrum utilitate certa sibi commissa officia, quæ tam fideliter tamque diligenter & honestè peragebant, ac si ex ore Omnipotentis Dei præcepta eis fuissent. Regulam in omnibus sequebantur magistram, à qua nemo recessit impunè. Festis autem diebus usque ad finem nocturnarum laudum omnes in Choro permanebant. Quibus finitis, orationibus, & confessionibus peccatorum vacabant in privato. Conversis Magister ex Monachis præerat unus, non quilibet, sed optimus aliquis omnium, quem & eruditio scripturarum in prædicando utilem, & vitæ meritum in persuadendo faceret efficacem. Qui quidem Magister barbarorum Dominicis & festis diebus manè semel post Primas, & meridie post prandium, vel Nonas iterum sermonem de vulgari observantia, in præsentia Conversorum facere omni tempore consuevit. Instituit etiam vir Dei Wilhelmus exemplo Cluniacensium consuetudinem oblatorum, quos manere in pristino habitu sacræ constitutione permisit: quorum ministerio in multis uti rationabiliter consuevit, in his maximè, quæ in medio sæcularium, quò barbaros mittere vel Monachos non licebat, peragenda videbantur. Quorum officium erat pro structuris, & alijs necessarijs ligna in Monasterium simul ac lapides adducere: calcem decoquere, aquam & arenam de fluvio portare: cæmentum pro muratoribus facere, & necessaria quæque constructibus ministrare. Isti etiam in hospitali serviebant pauperibus & infirmis, & quidquid operis necessarij eis fuisset injunctum, hilariter adimplebant. Magistrum similiter ex Monachis habebant proprium, & reficiendi locum à Monachis & Conversis omni tempore separatam, ita ut suo ordine in silentio ad laborandum præcederent, & Monachos non inquietarent.

Vigilias
conveniebant.

Oblatorū
consuetudo.

Numerus oblatorum magnus fuit, nec minor quinquaginta virorum, Barbatum autem sexaginta, quorum supputatione, dum Monachi, ut diximus, centum & L. connumerati fuerunt, summa Deo in Hirsaugensium Monasterio servientium ducentorum & sexaginta hominum sub regimine sanctissimi Abbatis Wilhelmi communiter fuisse memoratur. Summā in Deum charitate fervebant, magnā vicissitudine fraternæ dilectionis se mutuò prosequabantur; ut acies meritò castrorum ordinata Creatori humanæ salutis grata esset, multumque acceptabilis, adversarijs autem formidanda. Nulla inter eos pernitiōsa turbatio fuit, nulla mentis cujuscumque displicentia fraternæ pacis & concordie tranquillitatem ullo unquam tempore, quàm diu sanctus Wilhelmus fuit in humanis, dissipavit. In communi omnes sine periculo vivebant: abdicationem omnis proprietatis cujuscumque rei parvæ simul & magnæ diligenter ac strictissimè usque adeò servantes, ut nemo inter eos fuerit unquam, qui suum aliquid vel dixerit vel habuerit. Ad obedientiam omnes promptissimi, & ab omni murmurationis cavillatione alieni: quidquid alicui fuisset à seniore quoquam mandatum, statim cum magna cordis alacritate perducebatur ad effectum. Nemo inter eos erat, qui senioribus contradiceret: nemo qui vel tenuiter murmuraret. Inter quos non solum contentiones nullæ fuerunt aut jurgia; sed nec verbum provocans risum, vel otiosum, multò minus scurrile vel turpe in tanta virorum multitudine unquam fuit prolatum; nam quorum conscientie mundæ fuerunt & puræ, locutiones nec inutiles poterant esse nec lascivæ. Silentium, quod est

Ducenti &
60. homines in Hirsaugia.

pacis, & monaſtica tranquillitatis comes, omni tempore diligentiffimè conſervabant: uſque adeò, quòd in tanta multitudine hominum praeſonitum instrumentorū artificum laborantium, nulla vox in toto monaſterio extra tempus divinorum ab ingredientibus unquam potuit audiri. Omnes in viam dirigendi præmiſſâ conſeſſione ſacramentali prius corpus Domini communicabant: provolutique genibus in terram ſe precibus omnium devotiſſimè commendabant.

Converſi ſingulis quatuordecim diebus in Dominica, ſimiliter & in omnibus feſtis majoribus conſeſſi, & contriti ad Communionem Domini Corporis accedebant. Ad Completorium quotidie omnes unâ cum Monachis in Eccleſia conveniebant, quo finito cum ſilentio, & maturitate ſinguli ad cellas ſuas euntes, & præmiſſis recollectionibus conſuetis ad quietem corpora locabant. In omnibus denique exercitijs ſpiritualibus, quæ hominem clauſtralem perficiunt, & ad cœleſtis patriæ deſiderium accendunt, omnes Monachi & Converſi Domino Deo in hoc Hirſaugienſi Cœnobio ſub regimine divi Patris Wilhelmi eodem tempore militantes, tam ſtudioſè, tam humiliter & devotè, mores ſuos & vitam inſtituebant, ut nullus Chriſti verus amator ſpiritum in eis dubitare potuiſſet habitare divinum, utpote qui tempore quidem poſteriores, vitæ autem merito, & obſervantiæ regularis diſciplinæ antiquis Monachis ſanctiſſimis rectè videbantur comparandi. O quàm pulchrum & jucundum fuit illo tempore converſationi tot ſervorum Dei intereſſe, qui ſpiritu quidem unanimis, & voluntatum paritate in divino ſemper amore concordēs, in domo Dei ambulabant cum conſenſu; qui carne tantum in terra poſiti, mente ac deſiderio jam converſabantur cum Deo in atrijs cœli: ſed jam nunc ad continuationem hiftoriæ aliquantulum revertamur, ſuis loco & tempore reliqua dicturi per ordinem, quæ de ſancto Patre ſunt ſcribenda.

MLXXI.

Eccleſia S.
Aurelij nova conſe-
cratur.

Anno Wilhelmi Abbatis II. Indiſtione Romanorum IX. pridie novarum Septembrium, Eccleſia ſancti Aurelij per Comitem Adelbertum ante annos decem inchoata, ſicut diximus, & cooperatione Monachorum tandem conſummata, ad inſtantiam ipſius Fundatoris, & D. Abbatis in honorem ſancti Petri Apoſtolorum Principis, & Aurelij Præſulis de novo conſecrata eſt per Episcopum Nemetensem, loci Ordinarium, adhibitis ſolemnitatibus ad hoc debitis & conſuetis.

Otto Bava-
riæ amiſit Duca-
tum.

Eodem anno Henricus Rex IV. Ottonem Baviariæ ducem propter conſpirationis in ſe notam depoſuit, quæ res magnum in regno diſturbium generavit. Hic etenim Saxo genere, ut ſupra dictum eſt, vir ampliffimæ nobilitatis, prudentiâ, & in rebus bellicis paucis comparandus, in tanta apud univerſos Primates excellentia habebatur, ut Rex, qui jam Saxonibus omnino ſuſpectus, & inſenſus erat, ipſum contra ſe in regni ſtaſtigium elevari poſſe formidaret. Hinc perverſitatis materiam arti- piens quidam Egiſno mediocri loco natus, rebus admodum tenuis, adaciâ tamen & nequitiâ ſatis diffamatus, patrocinantibus ſibi quibuſdam Henrici Regis fidelibus curiam irrepiſit, & Ottonem ducem magnum, à quo notus non erat, ſecum de Regis nece habuiſſe tractatum commentatus eſt: ſe ipſum quoque, ut mos eſt, poteſtati regiæ vadem obtulit, quo- uſque Monomachiæ duello cum Duce conſigens vera comprobaret, quæ- detur.

detulit. Quid multa, placitis, seu colloquijs regalibus altero Moguntia, altero Goslariae conditis Otto cum Eginone, utpote dux cum latrone, Princeps cum ignobili congregari contempsit. Cujus nec innocentia Principes laquei, nec Eginonis malitia diu hominibus incognita permansit, sic ducatum Bavariae ut Majestatis reus Otto nobilis amisit. Ortone autem de Bavaria pulso, Welfo quidam illustri, acer & bellicosus, natione Suevorum ducatum ejus de manu regis Henrici accepit, qui seminarium discordiae principalis causa fuit multorum in regno malorum, seditionum, praedarum & incendiorum, subversionum quoque & destructionum villarum, urbium & munitioum.

Anno etiam praenotato Meginwardus Abbas in Hildensheim civitate Saxoniae Abbatiam insignem S. Marci Augiensem prope Constantiam de manu Regis Henrici ejus nominis IV. suscepit, patefacto sibi, ut fertur, in eam aditu, largitione multarum pecuniarum. Nam his temporibus, quibus idem Henricus Rex IV. Romanorum praesuit imperio, simoniaca haeresis pravitas nimium praevaluit, in tantum, ut Episcopatus & Abbatiae, praepositurae, prioratus ac reliquae dignitates Ecclesiae non dignis per electionem, sed indignis & nequaquam idoneis prolargitione pecuniarum ab eo conferrentur; ex quibus multa in Germania secuta sunt mala, quoniam pro his & alijs similibus Rex a Romanis Pontificibus saepe admonitus, posteaquam emendare contempsit, excommunicatus est, ut suo loco dicetur.

Eodem anno Romanus Pontifex Alexander Papa secundus Petrum Damiani virum doctissimum, ex Monacho quondam Episcopum Ostiensis & sacrosanctae Romanae Ecclesiae Cardinalem, tunc vero pro Christi amore, ut supra diximus anno Monasterij vacantis VII. resignatum, & Monachum solitarium, ad Regem Henricum, & principes legatum misit in Germaniam, qui oppido Franckenfurt quatuor a Moguntia milliariibus distante coram Rege Henrico, & principibus regni legationis suae munus implevit. Quo rite peracto, Romam, ac inde ad Eremitorium suum est reversus, Domino continuè servitutis suae impendens obsequium.

Anno etiam memorato obijt Adelbero ex Monacho S. Galli in Suevia Episcopus Wormatiensis, frater Friderici de Rheinfelden ducis Suevorum, de quo supra diximus, anno vacantis Monasterij LXIII. propria, ut ferunt, crassitudine praefocatus. Huic Adelbertus in Pontificatu dictae Wormatiensis Ecclesiae successit, qui contra Henricum Regem cum Saxonibus consentiens, tandem ab eo de sede sua pulsus est.

MLXXII.

Anno Wilhelmi Abbatis tertio, moritur Joannes Gualbertus patria Florentinus, Monachus & institutor ordinis Vallisumbrosae devotissimus, qui multis & in vita & post mortem miraculis claruit: quem Greg. Papa VII. non diu postea in catalogum Sanctorum Confessorum Domini adscribi & venerari mandavit. Hic miraculose compunctus, ex milite factus est Monachus Eremita, & in ea Appennini montis parte, Umbrosa vallis dicta, Eremitorium sibi constituit, in quo Domino Deo solitarius militavit sub regula S. P. N. Benedicti. Ad quem postea cum plures devotionis gratia viri confluerent, Monasterium in eadem valle ejusdem D. P. N. Benedicti inchoavit, a quo postea multa Coenobia nomen & originem

Welfo fit
Dux Bavarorum.

Episcopatus
& Abbatiae
venduntur.

Petrus Damiani
Legatus in
Germaniam
mittitur.

Adelbero
ex Monacho
S. Galli Ep.
Wormatiensis.

Ordo Vallis
umbrosae
instituitur.

ginem traxerunt. Quæ quidem ſancta religio habitum portat grifei coloris, regulam verò ſancti proficitur Benedicte, in qua deinceps multi viri ſanctiſſimi claruerunt; de qua etiam plures ad diverſarum Eccleſiarum regimen diverſis temporibus leguntur aſſumpti.

Ab hinc ordines multiplicatur.

Ab hinc Ordines ſive religiones clauſtralium in Eccleſia Latinorum cœperunt multiplicari: cùm antea apud Græcos Baſilius, apud Latine verò Benedictus Monachorum ſoli principes haberentur & eſſent; unde quoties antehac nomen Monachi poſuimus, de Græcis Baſilium, de Latinis verò principem & regulatorem ejuſdem intellige Benedictum. Nam ante religionis prænominatæ principium omnes Monachi occidentales, in Italia, Germania, Hiſpania, Gallia, Anglia, & cæteris provincijs ac inſulis & regnis illis adjacentibus Domino ſub Benedicti regala militabant.

Anno prænotato Treviris in Eccleſia S. Paulini extra Moenia civitatis in crypta ſubterranea inventum eſt corpus ejuſdem S. Pontificis, qui olim à Phrygia, ubi exulaverat ab Hæreticis proſcriptus, reportatum, & per S. Felicem ejus in Archiepiſcopatu Trevirorum Suceſſorem, fundatâ prius inſigni Eccleſiâ, ibidem fuerat ſepultum. Poſtea verò tempore Nortmannorum Germaniam, & Galliam crudeliter vaſtantium, in eadem Eccleſia corpus à fidelibus in crypta fuit abſconditum, & os ſpeliuncæ fortiter obſtruatum. Civitate Trevirorum per eoſdem Nortmannos tandem incenſâ & deſtructâ, manſerunt oſſa Divi Præfulis Paulini in eodem loco per multos annos, donec anno præſcripto fuerunt inventa: fuerunt & alia ſanctorum plura corpora in eadem crypta eodem tempore reperta. Nam ad dexteram S. Paulini catenis ferreis in ipſa teſtudinè ſuſpenſi corpus jacuit S. Palmatij conſulis & Patritij Trevirorum: ad ſiniſtram verò corpus S. Tiriſi unius de principibus Thebææ Legionis, qui cum multis Thebæorum in eadem urbe olim à Ricciovaro pro fide Chriſti Martyrium pertulit. Ad caput verò ſeptem ſenatores ejuſdem civitatis Trevirorum inventi ſunt: videlicet Maxentius, Conſtantius, Creſcentius, Juſtinus actres fratres, Leander, Alexander, & Sother, qui ſimiliter cum Thebæis à Ricciovaro martyrizati olim temporibus Maximiani Cæſaris in eadem urbe fuerunt: ad pedes Hormiſda, Papyrius, Conſtans, & Jovinianus Martyres inventi ſunt, & alij plures, quorum nomina ignoramus. Sanctus autem Paulinus Trevirorum Archiepiſc. in Phrygiam exilio ab Arrianis Hæreticis damnatus ibidem obiit anno Domini cccclxi.

Corpora Martyrum Treviris.

Anno Wilhelmi Abbatis prænotato Rex Henricus Ottonem Ducem Baviaræ, quem priori anno depoſuerat, uſquequaque perſecutus, quàm plures ejus munitiones deſtruxit, prædia vaſtat, & ut verè republicæ hoſtem eum omnino delere pertractat. E contra ille militibus electiſſimis, ipſe quoque manu fortiſſimus, & animo inſignis efferatus, qui congregari tantæ regis exercitui non potuit, nunc prædâ nunc flammis nunc etiam ferro, quaque ſe fortuna obtulit, ſuas injurias ulciſci pergit. Ipſo etiam mediante Saxones conſpirationem contra Regem Henricum apertè faciunt, eumque in multis horrendis, inauditiſque apud Sedem Apoſtolicam criminibus accuſantes, multorum ab eo animos averterunt; ſocios etenim conſpirationis litteris & nuntijs, quoscuq; poterunt, ſibi

Saxones & alij conſpirant in Regem.

sibi conciliare non tardantes, paulatim ab eo plures retraxerunt Germaniæ Principes; oppida ab ejus fidelitate avertentes, & multas Imperij Civitates. Nam primo Sigefridum ex Abbate, ut diximus Fuldenfis Cœnobij, Archiepiscopum Moguntinum, Adelberonem Episcopum Herbipolensem. Gebhardum Salzburgensem, & Adelbertum Wormatiensem, aliosque plures Episcopos, & per ipsos etiam Romanum Pontificem Alexandrum II. à fidelitate Regis avertentes, sibi fautores efficiunt. Quidam quoque summæ sanctitatis virum D. Annonem Archiepiscopum Coloniensem hujus conspirationis participem insimularunt. Horum insidijs Rex territus, Saxoniam relicta in alias regni partes se contulit, vitia tamen de quibus accusatus fuerat, nullatenus emendavit.

Anno etiam præscripto, xvi. die mensis Martij obiit Marquardus Monachus & Scholaisticus Cœnobij S. Burghardi prope Herbipolim civitatem Franciæ orientalis; de cujus ingenio & lucubrationibus dictum est anno Monasterij Hirsaugiensis vacantis XLVII. Cui successit in docendi officio Joannes de monte Norico ejusdem Cœnobij Monachus, vir tam in divinis scripturis doctus, quàm in sæcularibus litteris singulariter eruditus, qui inter alia suæ lucubrationis opuscula scripsit de Origine Francorum, libellum brevem quidem sed non inutilem ad Adelberonem Episcopum Herbipolensem. De moribus & institutione veterum Monachorum lib. I. De Antichristo & consummatione sæculi lib. I. De præfenti tunc schismate lib. I. Cætera quæ scripsit, ad manus nostras non pervenerunt.

Joan. Monachus Herbipolensis,

Item anno S. Abbatis Wilhelmi prænotato, Alexander Papa II. moritur, & in Lateranensi Ecclesia sepelitur: post quem Hildebrandus Cluniacensis Monachus & S. R. E. Archidiaconus Cardinalis in Papam communi voto eligitur, & Gregorius VII. nuncupatur, præfuit autem in continuis laboribus, & multis persecutionibus Heinrici Regis IV. annis duodecim, mense uno, diebus 4. Vir certè Deo & cunctis hominibus bonus dilectus, doctus, prudens & sanctus, judex pauperum, & defensor orphanorum: qui multis in vita sua miraculis claruit, qui viam justitiæ & sanctitatis in veritate custodivit, & nunquam à facie impiorum formidavit. Qui Pontificatu adeptus mox Henricum regem admonuit: ne deinceps largitione corruptus, Episcopatus & Ecclesiastica beneficia per simoniacam pravitatem alicui committeret. Qui Pontificis monita contemnens, multiplices in eum persecutiones subordinat, à quo tandem excommunicatus, iterumque absolutus & reconciliatus, denuo inobediens & contemptor fœderis existens, denuo est excommunicatus. Postremò in excommunicatione pertinax, in odium Gregorij sanctissimi Pontificis Guibertum Ravennæ quondam Archiepiscopum, sed ob simoniacam pravitatem ab ipso Gregorio depositum, in Antipapam & Idolum erexit, cui obedientiam cum suis adherentibus Episcopis & alijs præstitit, & multiplicata sunt mala in regno.

Hildebrandus Monachus fit Papa Gregorius VII.

MLXXIII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis IV. Einhardo Neometensis Ecclesiæ Pontifice mortuo, Henricus Goslariensis Ecclesiæ Canonicus tantæ dignitati vix per artem idoneus successit, non electione cleri & populi, sed concessione potius, ne dicam, intrusione Regis Henrici ad eam dignitatem

Hh

pro-

Saxones
gem perle-
quuntur.

profectus: cui in puerili fuerat arate familiari adulatione, ut talibus mos esse consuevit, assentatus.

Eodem anno, Saxones animos in Regem gerentes hostiles, omnes munitiones, quas in Saxonia fecerat, funditus destruxerunt. Inter quas præcipuum illud castrum, quod Hertsburg dicebatur, diruunt, Monasterium & claustrum Canonicorum, quod ibi erat, multi furentes insaniâ solotenus deiciunt: & quod dictu nefandum, innocentis cuiusdam filij regis ibidem sepulti ossa in contumeliam patris de sepulchro extrahunt: & in lutum conculcando dispergunt: multas quoque per Saxoniam munitiones sibi construunt, in quibus se posse tutari contra omnes insultus Regis confidunt.

Heinr. Rex
contemnit
amicos.

Hoc ipso quoque anno Rudolphus Dux Suevorum & Burgundionum, Bertoldus de Zäringen Dux Carinthiæ, & Welfo Dux Bavarie cum plerisque alijs cum regem sæpius monuissent, ut se Romano Pontifici humiliter submitteret, mores suos incompósitos emendaret, pacem & concordiam cum principibus faceret: iustitiam singulis quibusque ministraret, à pravitate simoniaca desisteret: Ecclesias defenderet, eorumque ministris honorem debitum exhiberet: & ille non solum acquiescere optimis eorum consilijs obturatus mente contemneret, sed etiam in momentes irâ & indignatione permotus, vindictam minaretur, necessitate compulsi tandem ab eo deficiunt: & reliquis principibus in illum conspirantibus se conjungunt; nec multum absuit, quin omnes in eum arma movissent.

Hoc etiam anno Sifridus Archiepisc. Moguntinus orationis causâ perrexit ad S. Jacobum in Galitiam, opportunitatem nactus ex perturbatione, quam Rex Heinricus suscitaverat omnibus cum Ecclesia Romana bene & rectè sentientibus. In reversione declinavit in Burgundiam, ut Monachorum Cluniac. sanctissimam cerneret in Domino conversationem; veniens itaque Cluniacum, & videns integritatem monasticæ disciplinæ, cum eis manere perpetuo statuit: & contempro Pontificatu simul, & cunctis mundi negotijs, in Dominica. quæ festum sancti Michaëlis Archangeli anno illo præcessit, denuo vitam professus monasticam, in conspectu totius congregationis obedientiam Regularem in manus Abbatis promisit, & Monachus conversari inter Monachos humillimè cœpit. Sed cum homines mercenarij & corrupti mente Ecclesiam Moguntinâ pecuniâ comparare tentarent à Rege Heinrico. boni viri Moguntinenses, missâ legatione Cluniacû, precibus Abbatem pulsaverunt humillimis. quatenus eis legitimum Pontificem suum remitteret: ne per ejus quietem salus multorum traheretur in perditionem. Sed cum Sigfridus redire ad Moguntiam omnino contemneret, per obedientiam, quâ Abbati Cluniacensis Monasterij præstitit, redire ad suam Ecclesiâ compulsi sunt. Constrictus itaque præcipientis imperio, Cluniacum dolens & flens egressus. ad Moguntiam venit eodem anno, 6. die Decembr. receptoq; Pontificatu suo, adhuc duodecim annis in eo præsedit. Verùm diu in Moguntia manere non potuit propter regis temeritatem, qui cedens ex Saxonia, in Rheni partibus eotempore habitavit. Declinans igitur faciem Tyranni, secessit in Thuringiam, Saxonibus Regi hostibus contumaciam, & ibi in prædio sui Pontificatus sedet, qui ne reliquum vitæ inutiliter

utiliter consumeret, Monaster. nostri ordinis, quod Hasungen nominatur, construere cepit: quod etiã suo tempore feliciter consumans prædijs, & possessionibus pro sustentatione servorũ Domini sufficienter dotando providit. Consummato jam penè Cœnobio, Monachos non quoslibet introducere voluit, tales habere cupiens, quales olim in Cluniacensi Monasterio in omni puritate conversantes vidit. Eo autem tempore non erant in tota Germania Monachi Cluniacensibus in observantia regularis disciplinæ per omnia similiores fratribus in Hirsaugiensi Monasterio Deo in veritate famulantibus, sub directione. & ferula sanctissimi viri Domini Wilhelmi XII. Abbatis: cujus vita miraculis. & virtutibus plena Sifrido venerabili Archiepiscopo nequaquam fuit abscondita. Misit ergo nuntios in Hirsaugiam, & postulavit sibi transmitti Monachos duodecim, simul & Abbatem; sanctissimus ergo Pater Wilhelmus pio Archiepiscopi desiderio satisfacere cupiens, misit in Hasungen electissimos fratres duodecim: quibus Giselbertum virum doctum prudentem, & valde religiosum præfecit Abbatem. Qui tredecim cum necessarijs libris, & statutis venientes in Thuringiam, cum magno gaudio, & exultatione mentis à Reverendissimo Præsule suscepti sunt: & in realem Monasterij Hasungen possessionem introducti. Erat autem consuetudo S. P. Wilhelmi, ut omnes Abbates de Monasterio Hirsaugiensi missos quocunque, vel assumptos pro conversatione regularis disciplinæ in sua retineret obedientia: nec libertatem, quæ multis solet esse perniciofa, & monastica humilitatis destructio, alicui omnimodam suorum permetteret.

Verùm postquam laudabilis consuetudo ista successu temporis abolevit, sanctissima illa reformatio Hirsaugiensis congregationis, & unionis paulatim deficere cepit. Duo autem fuisse constat, quæ hanc necessariam humilitati consuetudinem cum tempore destruxerunt: Abbatum videlicet superbia, & autoritas Episcoporum violenta. Nam ut in vita S. Theogeri postea Metensis Episcopi legimus, quando ex conventu Hirsaugiensi in Abbatem novi Monasterij Divi Martyris Georgij in nigra Sylva per Gebhardũ Episc. Constantiensis Ecclesiæ fuerat ordinatus, non eum prius benedicere voluit, quàm Wilhelmus venerabilis Abbas eum à sua obedientia, & subjectione absolvit. Abbas igitur prænominatus Giselbertus cum Monachis ad Hasungen veniens, ab ipso Archiepiscopo Sifrido salvâ obedientiã, quam Hirsaugiensi debebat Abbati, ordinatus est: & aliquanto tempore ibidem Domino in tranquillitate mentis, & corpõris serviens valde auxit numerum Monachorum. Sed postea Heinrico excommunicato Regi adherere, & consentire contra decretum Apostolicæ Sedis contemnens, multas ab hæreticis injurias, & persecutiones iustinuit: quibus quotidie crescentibus, tandem ne communione pravorum contaminaretur, ad Hirsaugiam cum tota sua congregatione reversus est. Erant autem Monachi, & conversi sub ejus moderamine in Hasungen regulariter professi plures quam 70. numero, qui simul unã vice cum Abbate Giselberto suo ad Hirsaugiense venientes Cœnobium, à S. Wilhelmo, & Fratribus cunctis gratanter suscepti sunt; & aliquanto cum eis tempore in Hirsaugia permanserunt: & postea S. Pater cellam eis superiùs memoratam Divi Gregorij in Reichenbach, pro mansione, donec pax fieret, in provincia assignavit. Postremò Giselbertus

Abbatum
subjectio
ad Hirsau-
giam.

Eccleſia ad
gradus Mo-
guntiaē cō-
ſtruitur.

ſelbertus ad Monafterium Reinhardenborn in Thuringiam quatuor ab Erphordia milliariſus diſtans, Abbas à S. Wilhelmo mittitur; cui ſimil cura novi Cœnobij montis S. Petri in memorato Erphordenſi oppido, ſicut diximus, ab eo commendatur. Et his quidem per neceſſariam anticipacionem præmiſſis, cum ſeriem certam non habeamus annorum, reliqua ſuo loco diſtribuemus. Prænominatus etiam R.^{mus} Archipræſul Sifridus, in civitate Moguntina Eccleſiam Canonicorum ad gradus novam conſtruxit in honorem B. Dei Genitricis V. MARIE, quam prædijs, & proventibus, prout potuit, magnificè dotavit

MLXXIV.

Greg. Papa
Conciliū
celebrat.

Maxima
laicorum
temeritas.

Anno S. Wilhelmi Abbatis v. indiſtione Romanorum XII. Gregorius Papa VII. celebratâ Synodo Simoniacos omnes excommunicans anathematizavit; ſacerdotes concubinarios à divinorum celebratione removit, laicis que miſſas eorum audire penitus interdixit. Carnes manducare omnibus Monachis ſub pœna carceris vetuit, & multa utiliter alia ſtatuit. In eo tamen, quòd miſſas concubinariorum ſacerdotum laicis audire prohibuit, multis gravioris ſcandali cauſa dedit; etenim continentiam paucitenentibus, aliqui eam quæſtus cauſa ſimulabant: alij ne fornicationis crimine notarentur, gravioribus ſe inodavere ſceleribus. Unde laici hâc Papæ Gregorij conſtitutione occaſionem ſibi datam gaudentes, ordinem ſacerdotalem cœperunt contemnere, juridiſtione ſpiritaliſem deſpicere, ſubjectionis obedientiam Clero penitus ſubtrahere, & de poteſtate ſacerdotali publicè, & privatim nimis temere, ac præſumptuoſè diſputare. Denique infantes baptizabant in odium ſacerdotum, ſordido humore aurium pro ſacro oleo, & chrifmate in contemptum Sacramentorum Eccleſiæ utentes. In extremo vitæ articulo viaticum, & cætera Eccleſiæ ſancta myſteria ſuſcipere à Clericis uxoris contemnebant: decimas Clericis debitas ignibus cremabant, & ut unâ cætera perpendas præſumptione peſſimâ facta laicorum, Corpus Domini à ſacerdotibus conjugatis conſecratum ſæpiſſimè pedibus conculcârunt, & Sanguinem Domini voluntariè effuderunt in terram: alia quòque multa contra fas, jus, & æquitatem in Dei Eccleſia præſcriptâ occaſione facta ſunt, quæ nos brevitate cauſa omittimus. Multi etiam Pſeudomagiftri ſurgentes in Eccleſia Dei profanis novitatibus plebem ab Eccleſiaſtica diſciplina, & neceſſaria obedientia ſubvertère.

Papa depo-
nit Presby-
teros con-
cubinarios.

Eodem ferme tempore Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus ex mandato Gregorij diſti Pontificis VII. Synodū contra Simoniacos, & Presbyteros conjugatos, & concubinarios, ſeu fornicarios celebravit in Erphordia, in qua Clericos omnes ſub anathematis vinculo conſtrinxit, ut uxoriſus, & concubinis dimiſſis cælibatum continentiaē cuſtodirent. Verùm hâc novitate ſacerdotes & Clerici nimium commoti, & in ſeditionem verſi, contra ipſum Archiepiſcopum conſpirantes, ſemel & ſecundò illum interficere tentabant, quæ res cum ad ejus notitiam certò perveniſſet indicio, ut à malo furioſos revocaret propoſito, vitamque ſuam in tutiore locaret, dixit iterum in ſynodo congregatis, quòd litteris ſuis diſſicultatem hujus negotij auribus vellet intimare Apoſtolicis, cujus ſe conſideret poſſe mutare ſententiam. Quod cum feciſſet per litteras, & nuntios, Papa in ſua fixus ſententia perduravit; & Curienſem Epifcopum ad ſy-

ad synodum Erphordensem in Thuringiam nuntium, & legatum suum destinavit; per quem prænominato Archiepiscopo seriôsùs præcepit, ut omnes Clericos suæ provinciæ uxores, vel concubinas foventes, ab omni dignitate sacerdotali seponeret: & nullâ ratione cum aliquo dissimulare præsumeret. Cùm ergo Curiensis Episcopus nomine Apostolici Legatus venisset in synodum, & Papæ coram omnibus factum Archiepiscopo intimaret præceptum, tanta in eum mala comminati sunt omnes, ut vix manibus temperarent. Qui fugâ lapsus ad suam Ecclesiam auxilio Sifridi Archiepiscopi redijt, & de hac quæstione se ulterius nequaquam intromisit. Hoc tamen ab eo tempore fuit introductum, ut nullus ordinaretur in Presbyterum conjugatus: & ordinandi omnes castitatem promittere compellantur coram ordinante.

His temporibus ad sepulchrum S. Heymeradi Presbyteri in Hafungen Monasterio novo nostri Ordinis, de quo memoriam fecimus, omnipotens Deus multa signa, & miracula fideliter invocantibus ostendit, quorum magnitudine permotus Archiepiscopus sæpe dictus Moguntinæ Ecclesiæ Sifridus, in cujus Diœcesi locus est positus, Ecclesiam super sepulchrum ejus fundavit, & cœnobium servorum Dei constituit, adjunctus elemosynis & oblationibus fidelium; quod propter S. Confessoris Heymeradi merita, virtutes ac miracula de tota penè Germania quotidie orationis causâ peregrinantes illuc in magna multitudine confluebant.

Obijt autem S. Presbyter Heymeradus in Hafungen, ut diximus, antequam fieret Monasterium, sepultus anno videlicet Cœnobij S. Aurelij Hirsaugiensis vacantis octavo decimo; cujus vita miraculis plena in memorato Cœnobio Hafungen scripta habetur.

Heymeradus obijt
Anno M.
XIX.

Clara etiam his temporibus, & valde celebris per Germaniam memoria habebatur Divi Sebaldi in oppido Nurenbergensi quiescentis: super cujus sepulchrum Ecclesia postmodum speciosissima constructa fuit, ad cujus Patrocinium omnipotens Deus multas virtutes, & sanitates operari dignatus est in his, qui varijs detinebantur infirmitatibus: unde magnus ad tumbam ejus fidelium multo tempore duravit concursus.

MLXXV.

Anno S. Wilhelmi Abbatis vi. Heinricus Rex reconciliatis sibi utrinque ducibus supra scriptis Rudolpho, Bertholdo, & Welfone, in manu valida ex Suevis, Francis, Bavaris, Rhenensibus, atque Bohemis, Saxones petiit, eisque juxta Unstruot fluvium congregitur, & non modicâ strage utrinque peractâ, tandem victor evadens ad sua latus revertebatur; in hac verò concertatione Rudolphus memoratus Dux Suevorum, & Burgundionum pro Rege Heinrico fortiter stetit, & præ cæteris viriliter certavit.

Heinricus
Rex devastat
Saxoni-
am.

Eodem anno Hermannus Ecclesiæ Bambergensis in orientali Francia Episcopus auctoritate Gregorij Papæ vii. propter simoniacam pravitatem à Pontificatu, quem annis jam decem malè tenuerat, deponitur; in cujus locum Rupertus promotione Regali Episcopus Bambergensis ordinatur, Hermannus autem à Pontificatu depositus, ad agendam pœnitentiam prudenti usus consilio, Monasterium S. Felicitatis, Svvarzachedictum, quod Megengaudus Comes in orientali Francia olim fundaverat, ingrediatur, in quo Monachus factus sub Egberto venerabili Abbate,

Hermannus
Episcopus
Bambergensis
deponitur.

Hh 3

usque

Monaster.
in Swar-
zach reno-
vatur.

S. Anno
Archiepisc.
Colonienf.
moritur.

usque ad mortem religiosissimè conversatur, ibidemque postea claudens diem extremum, in Capella S. P. N. Benedicti sepelitur. Hoc ipsum Cœnobium sanctæ Felicitatis in Swarzach Megengaudus Comes Francorū, sicut diximus, orientalium fundavit anno Dom. Nativ. octingentesimo quinto decimo, Indictione Romanorum viii. temporibus Caroli Imperatoris Magni, & Ludovici Pij filij ejus: quod postea his temporibus, anno videlicet sancti Wilhelmi Abbatis Hirsaugiensis quinto, nimia venustate penè collapsum Adelbero ex Monacho nostri Ord. Episcopus Herbipolensis à novo constructum, & magnificè dotatum consecravit, & Monachos optimæ conversationis ex Gallia de Cœnobio Gorzensi, Metensis Diœcesis in eo collocavit, quibus Egbertum religiosissimum, sanctissimumque virum in Abbatem ordinavit, qui præfuit annis septemdecim viginti, tandemque feliciter migravit ad Domnium.

Anno quoque prænotato, sanctissimus Præsul Colonienfis Anno moritur, plenus sanctitate, & magnis virtutibus clarus, cujus sacrum corpus in Monasterio nostri Ordinis, quod ipse in monte Segeberg à fundamentis construxerat, in medio Ecclesiæ cum honore sepelitur; ad cujus rumbam penè infinita deinceps omnipotens Deus beneficia mortalibus contulit. Hic beatissimus Præsul Anno, sicut diximus in superioribus, tria Ordinis nostri Monasteria construxit de novo, duo videlicet in sua Diœcesi Colonienfi, hoc est, Segeberg, & Gräschapht: tertium verò in finibus Thuringorum fundavit paucis ab Erphordia milliaribus, quod Salveldia nuncupatur, à præterfluente alveolo, qui Sala dicitur: cujus primus Abbas Ezzo fuit, Monachus Cœnobij S. Felicitatis in Swarzach, discipulus Egberti venerabilis, ac sanctissimi Abbatis, de quo postea dicemus. Fuit autem Ezzo prædictus Abbas vir doctus, non solum in scripturis divinis sed etiam in litteris sæcularibus, qui inter cætera ingenij sui opuscula scripsit ad ædificationem Fratrum suorum multo utiles, atque pulcherrimos sermones; & quod sermone docuit, opere & exemplo semper demonstravit. Reliqua ejus opuscula manent nobis incognita.

Post mortem sanctissimi Præsulis Annonis, Hildulfus factus est Archiepiscopus Colonienfis, qui à Gregorio Papa vii. Romam citatus, ut se de simoniaca pravitate purgaret, quia Pontificatum de manu Regis Henrici suscepisset: innocentiam suam, & legitimum ad ovile ingressum multimodâ confirmatione comprobavit. Simile de Anperto Bambergenfi, post Hermannii despositionem, Episcopo examen, & citationis iudicium, fuit. Eodem anno, 25. die Novembris obiit Egbertus Abbas Monasterij S. Felicitatis, Herbipolensis Diœcesis, anno regiminis sui 27. jam completo, vir sanctæ conversationis, & beato Wilhelmo Hirsaugiensium Fratrum Reverendissimo Abbati notus, ac singulari amicitia pro vitæ merito familiarissimus, sicuti contestantur mutua litteræ, atque epistolæ inter eos scriptæ, quæ extant. Hunc Reverendissimum virum beatus Adelbero Herbipolensis Episcopus instaurator memorati Cœnobij, cum sex Monachis anno Nativitatis Domini M. XLVII. precibus impetravit ab Abbate S. Georgij Monasterij Gorziensis in Gallia. Quem Monachis S. Felicitatis tam in loco repertis, quàm cum eo tunc adventantibus præfecit Abbatem. Qui pastor Monachorum ab eodem Præsule ordinatus, vitam, & mores sibi subditorum ad puritatem Regulæ S. P. N. Benedicti, non

non minus exemplo, quàm sermone laudabiliter instituit, & multos in timore Domini perfectos discipulos erudit: per quorum industriam plura Ordinis nostri Monasteria apud Francos orientales, quæ penitus defecerant ad Regulæ observantiam reducta fuerunt.

His etiam temporibus Bozo Comes in Bavaria, germanus Erbonis potentissimi Carinthiæ quondam Principis, qui fuerat olim Palatinus Comes in Bavaria, Monasterium nostri Ordinis construxit in provincia Bavarorum, quod Tharissense vocamus, in quo Monachos de memorato Cœnobio Svvarzach posuit: quibus Embricum prædicti Egberti Abbatis discipulum, virum eruditione, ac vitæ merito valde venerabilem primū Abbatem, & pastorem dedit, in quo ipse fundator moriens post annos viginti novem sepultus fuit.

Anno quoque Dominicæ Nativitatis dicto, Comes Adelbertus de Calba restitutor, & novus fundator Monasterij sancti Aurelij Hirsaugien- sis ad preces, & instantiam sancti Wilhelmi Abbatis Regem Henricum sibi multum favorabilem accessit: litterasque immunitatis, & omnimodæ libertatis Monasterij prænominati ab eo petijt, & obtinuit: quorum tenorem huic inferere compilationi nostræ non inutile fore judicamus; propterea quòd totius libertatis, dotationis & restitutionis ejusdem Monasterij contineant summam. Quarum tenor sequitur, & est talis.

IN Nomine sanctæ, & individuæ TRINITATIS.

Heinricus divinâ favente clementiâ Rex: omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium, præsentium scilicet & futurorum cognoscat industria; quòd in regno nostro regulare quoddam Monasterium situm est in provincia scilicet, quæ dicitur Theutonica Francia, in Episcopatu Nemetensi, in pago Weringavv dicto, in comitatu Ingisheim, in Sylva quæ dicitur nigra, juxta fluvium, qui dicitur Nagaltha, quod Hirsaugia five S. Aurelij Cella dicitur: ubi & idem S. Corpore requiescit, quod tempore Ludovici Pij regis in honore S. Petri Apostoli, & S. Aurelij Episcopi constructum honorificè, & Deo dicatum fuit ab Erlafrido quodam nobili senatore religioso, & à Notungo filio ejus Rev.^{mo} Vercelensi Episcopo, alijsque parentibus Adelberti comitis de Castello Calb; sed deinceps à posteris eorum dissipatum est. Nunc autem idem comes Adelbertus instinctu Dei tactus, nec non conjugis suæ Wiltrudis crebris precibus adhortatus, Monasterium ipsum jam restauravit: & quæ aliquandiu ibi defecit, vitam monasticam reparavit: & prædia, quæ illuc antiquitus à parentibus suis tradita sunt, sed partim jam à posteris eorum in vasa, partim & à se ipso quasi jure hæreditario possessa sunt, reddidit: & insuper de proprijs tot actantæ prædiorum illuc impensas contradidit: quòd servitium Dei nunc à 15. Fratribus sub regula S. Benedicti inibi procurandis gratiâ Dei peragi & stabiliri possit, conjuge ipsius prænomina- tâ, filijs Brunone, Adelberto, Godfrido, & filiabus Utha & Jrmingarde sibi in hoc ut & in omnibus his institutis consentaneis. Et in primis ipsum scilicet locum Hirsaugiensem cum omnibus nunc in præsentiarum illuc collatis justitijs legitimis & pertinentijs prædiorum, mancipiorum, censuum, pecuniarum seu quarumcunque rerum ex toto super altare S. Aurelij reddidit, delegavit & contradidit Domino Deo, Sanctæ Mariæ, S. Pe-

Monaster.
Tharissen-
se funda-
tur.

Exemplar
litter. Reg-
galium su-
per liberta-
te Monast.
Hirsaugie-
sis.

Comes li-
bertatem
omnino
dam Cœ-
nobio con-
tulit.

Comitem,
quæ cauſa
ad iſta per-
moverit.

De ordina-
tione &
potestate
Abbatis.

S. Petro Apoſtolo, S. Aurelio Epifcopo, & S. Benedicte in poteſtatem & proprietatem, & prædicti Monafterij Abbati nomine Wilhelmo, ejuſque ſucceſſoribus, in diſpoſitionem liberam, cellæque neceſſaria, fratri-
buique Deo ſub regula Monafterica inibi ſervituris ad utilitatem nota. In
ne unquam à poſteris, ſimiliter & à parentibus ſuis Dei ſervitium deſi-
ceps illic deſtrui poſſit, proſus prudenter inſtituit & decrevit eandem
cellam cum omnibus pertinentijs ſuis nunc collatis, dehinc conferendâ
ab hac die & deinceps omnino non ſubdi, nec ſubſeſſe jugo alicujus terre-
næ perſonæ vel poteſtatis, niſi ſolius Abbatis dominationi, ordinationi
& poteſtati. Et ſic totius libertatis jure & privilegio eam adimplavit,
& ob regni cœleſtis hæreditatem in Chriſto omnimodis ſtabiliter ſub-
mavit. De hinc omni poteſtate, ſervitio, jure, & proprietate prædicti
Monafterij, ipſe cum conjuge filijs & filiabus ſupra dictis ſeſe omnino ſe-
deliter abdicavit. Sed hoc totum reverà felix negotiator prudenter effe-
cit, primùm ob ſpem & præmium vitæ æternæ: ob remiſſionem omnium
peccatorum: ob ſalutem corporum & ſempiternâ requiem animarum:
& ob quotidianam memoriam ſui ipſius, conjugis ſuæ prænominate, fi-
liorum, & filiarum ſuarum: nec non omnium parentum, poſteriorum,
conſanguineorum, amicorumque ſuorum, & omnium ad curam ſuam
pertinentium. Ob memoriam quoque Regum, Epifcoporum, Principum,
& omnium prædictæ Cellæ ſtatum & honorem diligentiſſimè defendenti-
um, & omnium Chriſti fidelium: & quod, pro ut poſſibile fuerit, cun-
ctis Chriſti pauperibus beneficium ſemper illic pateſcat receptaculum.
Ad hæc etiam, ut fratres Cœnobij ipſius nunc inibi congregati; adhucque
in Chriſto congregandi tutius ac liberius Domino Deo in ſanctæ profeſ-
ſionis ſecuritate ſervire poſſint, hujſcemodi libertatis munere dotavit.
Ut quandoque patre ſuo ſpirituali orbari fuerint, ipſi habeant libe-
ram poteſtatem ſecundùm Regulam S. Benedicte inter ſe vel undecunque,
ſi opus fuerit, Abbatem ſibi non ſolùm eligendi, ſed etiam conſtituendi.
Quem cum fratres regulariter elegerint, dehinc, ut fieri ſolet, ad conſti-
tuendum eum, in chorum Monafterij convenient; & unâ clero advoca-
to, populoque in ſanctuario præſentibus, Decanus vel quicumque prior
ſit loci ipſius, accipiat virgam regiminis de altari S. Aurelij; & abſque
omni proſus contradicte tradat in manum ipſius, quem tota fratrum
congregatio ſibi elegerat. Hic ſubinde Canonicè Abbas ordinatus, ſine
alicujus perſonæ dominatione & impedimento ſuſceptum miniſterium
ſuum pro poſſe & ſcire ſuum impleat: ſolique Deo ſecundum ordinem
ſuum liber ſerviat, liberamque omnium rerum ſibi commiſſarum in
Chriſto diſponendarum intus & foris poteſtatem habeat. Qui ſi forte
præter neceſſitatem Monafterij, & communem fratrum utilitatem ſacri-
legè (quod abſit) licentioſè, & ſeculariter abuti præſumpſerit inſtituto,
libertate, familiâ, bonis, rebuſque ſanctuarij; & ob id fratrum præmoni-
tiones contemnens, ad ſuam ſuorumve privatam cupiditatem, & libi-
tum ea temere diſſipaverit: vel ſi beneficia quibuſlibet perſonis niſi
neceſſarijs Monafterij ipſius ſervitoribus præſtiterit, ut ſi Regibus, Epifco-
pis, ſeu quibuſcunque perſonis conſentaneus annuerit, ſi forte libertatem
Monafterij pervertere, ſibi que locum ſanctum ſubijcere attentaverit;
ſive aliquod ſervitij ſtatutum inde ſibi fieri exegerit: mox poſteri co-
mices

Imprecatio
in eos, qui
bona rapiunt.

tò perenniùs in convulsa amodò permaneant : & ut prædictum Cœnobium sub Romanæ Ecclesiæ Mundiburdio, & majestate securum semper stabiliatur, & defendatur. Si fortè quispiam Regum, vel posterorum ejus, seu quarumcunque homo personarum (quod absit) testamentum hoc, vel ingenio infirmare vel infringere præsumserit: si autem id (quod absit) à quolibet illorum instigante diabulo fiet: obsecrat Comes idem, & omnino testificatur Apostolicum Pontificem per Christum, per S. Petrum Apostolum, & per S. Aurelium Episcopum, & per omnes Sanctos Dei, & per tremendum judicij diem, ut illum Dei, & Sanctorum ejus contemptorem, & testamentariæ hujus conscriptionis destructorem (nisi resipuerit) tradat omnino sathanæ: & anathematizet eum: & prophanet à confortibus, & filiis Ecclesiæ S. Dei, & hæredibus vitæ æternæ, & ut aufferat Deus memoriam illius de terra viventium: & deleat nomen eius de libro vitæ: & cum Datan & Abiron, quos terra aperto ore deglutivit, & vivos infernus absorbit, perennem incurrat damnationem. Et ut Herodis, Pilati, & Judæ socius factus in æternum discrucietur. Et cum Sodomitis, & Gomorritis ignis & sulphuris imbres hic experiatur: & Heliodori plagas, & verbera hic perpetiatur: & Antiochi tormentis, veribus scilicet scaturiens, & cum foetore computrescens miserimè conteratur: & nisi resipiscat Petrum Regni cœlorum Archiclavigerum cum S. Aurelio, & tota cœlesti militia portæ Paradisi obstitorem habeat in æternum.

Bona allata, quæ Comes restituit.

Prædia autem, seu villæ ad prædictum Monasterium antiquitè pertinentia, & ab eodem Comite nunc reddita, hæc sunt. In primis ipse locus Hirsaugia, cum tribus villulis: Luzenhart: Albtiren: Nagalhart: Deckenphrum. & ea quæ sunt ad Gilstein. Stamheim cum villulis item tribus. Summenhart, Luzenhart, ad S. Candidum, ad Mettlingen, ad Meuchingen, ad Grezingen, ad Muchlingen, ad Mercklingen Truhbæ Gumpertsviler dimidium. Hæc autem Comes prædictus de his addidit prædictis, Ottenbrun, & quæ possidebat ad Wile, cum villulis Gretzenbach, & Blanda, & ad Biberbach, ad Bottenach, ad Thabach, ad Walaheim duas hubas, & sex iugera vinearum. Ad Gumprechtzviler dimidium, & Ecclesiam ad Toffingen, & ad Malscha. Hæc scilicet prædia cum mancipijs ad prædicta loca pertinentibus reddidit, & contradidit ad prædictum Cœnobium cum ecclesiis, fabricis, vineis, agris pratis, silvis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, piscationibus molédinis, exitibus, & redditibus, cultis, & incultis, cum marchis, & terminis legitimis. Statuta quoque, & jurâ censoria cum omnigena integritate legitimorum suorum, & utilitate, & servitijs, quæ ullo modo inde provenire, vel excogitari, poterunt. Ut autem prædictæ traditionis, & libertatis status, & omnia prædicta statuta, eâ ratione, quâ Deo, & Sanctis eius destinata sunt, ab hac die omni ævo in Christo rata, & inconvulsa permaneant. Hanc chartam testamentariam prædicti Comitis rogatu conscribi, manûque propriâ corroborantes sigilli nostri impressione justimus insigniri. Data est 7. Iduum Octobris. Anno Dominicæ Incarnationis M. LXXV. Indictione decimâ tertiâ.

Comes privilegium
Abbati contulit.

Hujuscemodi ergo tenoris privilegium Comes Adelbertus impetratum à Rege Heinrico, ejus nominis IV. super fundatione Monasterij Divi

Divi Præsentibus ad mentis. Nam principium à Commodorum cupientes mentirentur cum S. Monasterios, do nocuit, quæ decepi certior facti columbinum propositum denter cœlestibus, ut omnino prioribus in alium novas orplar à Regio, quæ & mutati immeriti compunctio nis suar rat: cuju

Securitate ma ca intentione mancipia curra, & Etoriam filij nobis ejus san & religi amore s progenit

Divi Præfulis Aurelij Hirsaugienſis, ut præmittitur, S. Abbati Wilhelmo præſentans exhibit, ipſumque locum Hirſaugiam dictum, cum omnibus ad eum pertinentibus liberalitate perpetuâ donavit. Hæc mutatio mentis eis omnino fuit admirabilis, & ſine dubio divinæ operatio pietatis. Nam, ut veterum relatione didicimus, cùm S. Pater Wilhelmus in principio adventûs ſui ad Hirſaugiam Monafterij omnimodam libertatem à Comite Adelberto poſtularer, ſimplicitatem viri ſancti pro ſuo commodo volens decipere, Monafterium in ſua, ſuorumque ſucceſſorum cupiebat detinere poteſtate. Conſiciens igitur litteras iniquo convenientes propoſito, ſæcularique aſtutiâ falſas, quæ libertatem Cœnobij mentirentur, non exprimerent, regiam confirmationem obtinuit; quas cùm S. viro ſigillo munita regio nihil falſitatis ſuſpicanti tradidiſſet, Monafterium in ſua gloriabatur habere ſe poteſtate. Verùm poſt annos 5. dolus Wilhelmo revelatione Comitſ religioſiſſimæ Wiltrudis innotuit, quæ Comitſ malè gloriantis de fraude ſua nimium dolens Abbati deceptionem ſecretiſſimè revelavit. Sanctus itaque Pater, cùm ſe, jam certior factus, deceptum ex litteris manifeſtè cognoſceret, ſimplicitatem columbinam ad horam poſtpoſuit, & ſerpentinâ uſus aſtutiâ, Comitſ propoſitum, orationibus præmiſſis ad Deum, in ſuam ſententiam prudenter commutavit. Sancta denique mulier non diebus quievit, non noctibus, donec animum vicit mariti precibus, lacrimisque continuis; ut omnimodæ libertatis Cœnobij litteras munita regio ſigillo, laceratis prioribus, ſancto conſignaret Abbati: qui Domino miſerante tandem in alium virum mutatus omnia revocavit, quæ ſcandalosè conſtituerat, & novas omnimodæ, ac meræ libertatis litteras, quarum præmiſimus exemplar à Rege impetravit. Sanctus autem Pater Wilhelmus regali privilegio, quod præmiſimus, recepto, gratias omnipotenti Domino reddidit, & mutationem animi Comitſ ſanctæ Wiltrudis meritis, & precibus non immeritò adſcripſit. Comes autem Adelbertus, divinâ jam miſeratione compunctus, nuntios ad Sedem Apoſtolicam priùs miſerat, & conſtitutionis ſuæ confirmationem à Papa Gregorio ejus nomine VII. impetraverat: cujus privilegij tenor ſequitur, & eſt talis.

Comitſ
fraus dete-
gitur.

Comes Ro-
mam miſſe
pro confir-
matione.

Exemplar
privilegij
Papalis.

Gregorius Episcopus Servus Servorum DEI: Dilecto Filio Wilhelmo Abbati Monasterij S. Aurelij, quod dicitur Hirsaugia, in Episcopatu Spirensi situm, ejusque Successoribus in perpetuum. Cùm omnium Ecclesiæ Filiorum ſaluti, & ſecuritati ſancta Sedes Apoſtolica ex generali paſtoralis regiminis providentia cavere & conſulere debeat: tum verò alacrius, & impenſius piæ intentionis, & religioſæ devotionis vota ſuſcipere, ac ſalutifero effectui mancipare, neceſſe eſt, ut gratanter bonorum ſtudiorum petitionibus occurrat, & quæ ad laudem, & gloriam divini Nominis ſunt inſtituta, auctoritatis ſuæ ſoliditate firmiter tenenda ſtabiliat. Unde & Nos dilecti filij noſtri Adelberti de Calb laudabili deſiderio congaudentes, precibus ejus ſanctæ Sedi Apoſtolicæ humiliter directis acquieſcere decrevimus, & religioſè poſtulata efficaciter conſeſſimus, Qui æternæ retributionis amore ſuccenſus in prædio ſuo, quod dicitur Hirſaugia, Monafterium à progenitoribus ſuis antiquitus conſtructum nuper amiſſa reſtituens venu-

stè reparavit, & in usus Fratrum inibi Deo servientium pluribus possessionibus, & redditibus adjectis largiùs ampliavit, quam suæ libertatis institutionem, ne in posterum ulla perverlorum hominum audacia imminuere, aut violare præsumat, Apostolicæ auctoritatis privilegio muniri, & S. Romanæ Ecclesiæ tuitione roborari, datâ annuâ aurei Byzantij pensionem postulavit, illud profectò considerans, quia dum à sanctæ Matris Ecclesiæ fidelibus Beatis Apostolis Petro & Paulo honor, metus, & obedientia exhibetur, quod eorum decreto, & nomine solidatum, & roboratum fuerit, nullius everfionis illicitâ præsumptione quatiatur. Quam ob rem ibidem præfatum Monasterium cum omnibus sibi hoc tempore justè pertinentibus, & legaliter collatis, & deinceps quarumcunque personarum authenticâ traditione conferendis sub Apostolicæ Sedis tutela, & protectione generaliter amplectimur, & sub alis Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, tibi fili Wilhelme, tuisq; successoribus eliminata, ac prohibita omni infestantium inquietudine liberè, & absolucè possidenda, & regulariter atque utiliter ordinanda præsentis scripturæ testimonio confirmamus: Constitutionis quoque immunitatis, & libertatis modos, quos præfatus Comes illustris Adelbertus scripto suæ traditionis inseruit, & regio sigillo imprimi curavit, ad posteritatis caurelam, & arcendos infestantium impetus diligenter observandos, statuimus hos duraxat, qui canonicis sanctionibus non obfistunt; ut nec permissis quilibet negligatur, nec de vetitis quodlibet irrogetur. Hæc igitur, quæ hujus præcepti decretique nostri pagina continet, tam tibi, quàm cunctis, qui in eo, quos ordine locòque successerint, in perpetuum servanda decrevimus. Si quis verò Regum, Sacerdotum, Clericorum, Judicum, & sæcularium personarum, hanc constitutionis nostræ paginam agnoscentes, contra eam venire tentaverit: potestatis honorisq; sui dignitate careat, reù nq; se in perpetrata iniquitate divino judicio agnoscat. Et nisi ea, quæ ab illo male ablata restituat, vel dignâ poenitentia illicitè acta desleverit, à liberatissimo Corpore, & Sanguine Domini Redemptoris Jesu Christi alienus fiat, atque in æterno examine districtæ ultioni subjaciat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi: quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ retributionis inveniant. Datum Romæ.

Præscriptum institutæ libertatis privilegium Gregorius Papa VII. ad instantiam Comitis Adelberti B. Patri Wilhelmo tradidit, cujus exemplar manu suâ rescriptum ad memoriam omnimodæ libertatis Monasterij Hirsaugiensis in scrinio S. Petri Apostoli reposuit. Traditione autem Majorum invenimus, divum Patrem Wilhelmum sanctam Apostolicam Sedem pro impetratione dicti privilegij cum nuntijs Adelberti Comitis adusse propria in persona, sumptus pro itinere necessarios præstante religiosissimâ comite Wiltrude. Cujus adventu S. Papa Gregorius piæ devotionis affectu congratulatus, libenter ei concessit omnia, quæ petijt, & plura contulit, quàm rogavit. Non enim latuit S. Pontificem Abbatis devotio, qui prophetiæ spiritu plenus exticisse multorum testimonio comprobatur. Unde illum pro vitæ merito singulari charitatis affectu complectens, plures ei Sanctorum reliquias in signum dilectionis contulit, quas idem vir Dei cum summa veneratione suscipiens, ad Hirsaugiam deport-

Regale scriptum
Papa confirmat.

S. Wilhelmus Romæ
fuit personaliter.

deportavit, & apud S. Aurelium reposuit. In eadem urbe Romana existens S. pater Wilhelmus gravissimam ægritudinem, ventris scilicet inflammationem ex consueti aëris in inconsuetum, & putridum mutatione incurrit, quæ brevi usque adeò invaluit, ut à medicis expertissimis de vita ejus spes vel nulla, vel modica haberetur. Qui tandem se portari ad Ecclesiã B. Deigenitricis semper Virginis Mariæ suo vicinam hospitio præcepit, & coram altari genua flectens, Matris misericordiæ patrociniũ invocavit. Et ecce subito inter verba sanctæ orationis cœpit convalescere, nec ab oratione cessavit, donec Domino Deo miserante in toto convaluit.

S. Wilhelmus Romæ infirmus convaluit.

Expeditis autem negotijs, pro quibus venerat, latus ad Hirsaugiam reversus est, gratias agens largitori omnium bonorum Deo, qui in se sperantes non deserit.

MLXXVI.

Anno S. Wilhelmi Abbatis VII. Henricus Spirensis Episcopus moritur: cui Rudegerus, qui vulgò dicebatur Hufmannus successit: vir magnificus, prudens, & multâ in agendis Ecclesiæ negotijs industriâ præditus, quod ejus gesta testantur: quippe qui redditus, & proventus Ecclesiæ Neometensis, cui præerat, auxit: octo præbendas de novo instituit, civitatem ampliavit. Ad cujus instantiam Henricus Rex IV. multa bona præfatæ Ecclesiæ contulit, & jurisdictionem Episcopo super Judæos in urbe dedit.

Rudgerus fit Episcopus Spirensis.

Anno prænotato mortuus est Joannes Monachus, & Scholasticus Cœnobij S. Mathiæ Apostoli extra mœniã civitatis Trevirorum, qui Arnoldo Monacho successerat, de quo dictum est anno vacantis Monasterij Hirsaugiensis 64. Post hunc Joannem Erhardus ejusdem Cœnobij Monachus scholarum Magisterio præficitur: vir undecunque doctissimus, ingenio subtilis, & disertus eloquio, nec minus vitæ merito, quàm eruditione scripturarum venerandus, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula, de Monomachia spiritali Virtutum, & vitiorum imitatione Prudentij, proficè tam opus pulcherrimum, quod in libros 7. distinxit: de institutione, & perseverantia Monachorum l. I. De puritate vitæ regularis l. I. Additiones quoque in gesta Trevirorum composuit. Alia insuper multa scripsisse dicitur, quæ in manus nostras non venerunt.

Erhardus Scholasticus Trevirensis.

Eodem anno in mensè Martio Henricus concilium xxiv. Episcoporum, compluriumque Abbatum, & Clericorum, atque principum celebrari fecit in Wormatia, in quo Rege ipso Henrico præsentè penè omnes Episcopi Teuthonici præter Saxones, Gregorium non sanctum Dei Vicarium, sed Anti-Christum, non Patri successorem, sed invasorem sacrosanctæ Sedis nimis temerè blasphemantes, inter quos multi ex ignorantia ac sinistrè informati ab æmulis justitiæ in ejus damnationem consentientes, vel spontè, vel invitè subscripserunt.

Concil. in Wormatiã contra Papã Gregorium VII.

Interea supervenit quidam è Roma Cardinalis propter sua scelera, & improbos mores per S. Papam Gregorium VII. à Cardinea dignitate per sententiam dejectus, nomine, & cognomine Hugo Blancus, homo perjurus, iniquus, & minarum, & crudelitate plenus, nihil magis appetens, quàm vindicare suã à Cardinalatu dejectionem; deferens secum de vita, & institutione Papæ Gregorij scenicis figmentis Tragœdiam confimilem; videlicet unde oriundus, qualiter à juventute conversatus, quibus

dolis, & artibus malis Sedem in vaserit Apostolicam; quæ ante Pontificatum, & quæ postea commiserit horrenda, & incredibilia penitus flagitia. Natum ex fornicatione, necromanticis ab ineunte ætate studijs operam dedisse, ac dæmonum patrocinio Sedem obtinuisse Petri. Commentator fabulæ sanctum virum perversâ delatione mendacissimè composuit. Hujus viri Apostatæ præsentiam, & auctoritatem omnes qui cum Rege senserant, quasi divinitus sibi Paracletum missum, & destinatum, cum magna veneratione susceperunt, cunctis, quæ contra S. Pontificem mendaciter produxit in medium, indubitata fide adhibentes. Quo circa sententiam promulgârunt, Hildebrandum Papam esse nec posse, nec debere, nec ullam potestatem ligandi, vel solvendi penitus habere, qui tantis vitam probris & criminibus commaculasset. Itaq; depositionis ab omni Pontificatûs ejus officio sententiam fulminantes, scripto comendârunt, & quatenus universi præsentis in concilio Episcopi subscriberent, decreverunt. Cùmq; omnes ad complacendû Regi Heinrico damnationi Gregorij Papæ nihil cunctati subscriberent: Adelbero Herbipolensis Episcopus, & Hermannus Merensis Episcopus aliquamdiu fortiter coram omnibus restiterunt; auctoritatem sacrorum Canonum allegantes: qui dicunt Episcopum sine audientia synodali non debere, nec posse deponi. Tandem verò post longam concertationem Wilhelmus Trajectensis Episcopus, qui Papæ Gregorij nimio laborabat odio, & partes Schismatici Regis ultra condignum tuebatur, suis comminationibus duorum rectè sentientium constantiam vincens, ut cum alijs subscriberent, effectit. Nominè itaq; totius Concilij præscriptæ literæ Romam diriguntur ad Papam, injurijs, probris, & contumelijs plenæ, in quibus illum denunciandi summo Pontificatu auctoritate totius Concilij depositum, in quarum fine ita concludebant: *Quia ergo introitus tuus tantis perjurijs est initiatus, & ecclesia Dei tam gravi tempestate per abusionem novitatum tuarum periclitatur, & vitam conversationemque tam multiplici infamiâ & honestati, obedientiam, quam tibi nullam promisimus, nec de cetero ullam servaturos esse renunciamus. Et quia nemo nostrum, ut tu publicè declamabas, tibi hæcenus fuit Episcopus: tu quoque nulli nostrum eris Apostolicus.* Cum has Papa Gregori⁹ litteras sibi Romam destinatas, recepisset, nihil motus, Episcoporum, & Cleri synodum convocans, eas publicè coram omnibus legi præcepit, mirantibus cunctis, & nimium indignantibus temeritatem Præfulum Teuthonicorum, qui S. sanè, ac innocentem Papam tantis contumelijs temerare præsumpserunt. De omniû igitur in synodo præsentium consilio, & unanimi consensu S. Papa Regem denuo anathematizatum, & excommunicatum denunciat: cujus imperio, & machinamento tantæ rebellionis inauditum nefas fuerat ab Episcopis Teuthonicis perpetratum. Hugonem quoq; Blancum falsissimæ comentationis delatorem simili anathematis vinculo innodavit (qui non modica pars hujus inauditæ præsumptionis contra sanctam Sedem Apostolicam extitit) Sifridum etiam Archiepiscopum Moguntinum, Wilhelmum Episcopum Trajectensem, & Rupertum Bambergensem Episcopum simili excommunicationis poena percussit. Porrò Ottonem Ratisponensem, Burghardum Lufannensem, Benzonem profugum, & depositum Albensem, Ottonem Constantien. Episcopos: Udalricum comitem, Eberhardum comitem, & alios nonnullos

Adelbero
Episc. Her-
bipolensis.

Rex iterum
excommuni-
catur à Pa-
pa.

nullos Regis Heinrici consiliarios antea excommunicaverat. Ceteris verò qui dispositioni ejus in præfata synodo Wormatiensi, subscripserant, diem statuit, quâ nisi Romam venirent causam dicturi hujus inauditæ prius rebellionis, eandem excommunicationis sententiam elapso termino se sentirent incurfuros: quorum alij gratiam Apostolicæ Sedis postulantres accipiunt, alij verò contemnunt.

Anno quòque prænotato posteaquam excommunicatio Regis per universam Germaniam ubique terrarum innotuit, colloquium generale principum in Oppenheim circa 14. mensis Septembr. factum est; ubi penè totius regni Principes, maximè autem Sueviæ & Saxoniam subjectioni, & adhæfioni Regis Heinrici unanimiter renunciabant: propterea quòd jam à duob. Rom. Pontificibus Alexandro II. & Greg. VII. vocatus, ad satisfactionem venire contemneret, & excommunicatus pro sua contumacia irrideret, nec à persecutione Ecclesiæ desisteret. Hæc Principum defectione commotus Rex Henricus, cum res suas in extremo videret malè dispositas, in Italiam non sperantibus æmulis suis, petiturus veniam proficiscitur: inventoque Papà in oppido Canusino, ibi per triduum ante portam Palatij deposito omni regio cultu, discalceatus, & lancis ad carnem nudam, pœnitentium more indutus perstitit: nec prius cum multo fletu Apostolicæ miserationis auxilium, & consilium implorare destitit, quàm omnium qui ibi aderant, precibus & lacrimis intercedentibus, laxato tandem anathematis vinculo, in communionis gratiam, & sinum Matris Ecclesiæ receptus est, acceptis ab eo correctionis in futurum vitæ suæ cautelis, & securitatibus multis. His in Italia peractis Rex Henricus in Germaniam revertitur, & fidem Papæ non diu servavit.

His quòque temporibus Egbertus quidam Comes seu Marchio in partibus Saxoniam dives & potens, Monasterium Begaviense nostri Ordinis in honorem S. Jacobi Apostoli construxit: in quo multitudinem Deo ferventium Monachorum sub Regula D. P. N. Benedicti, & Abbate collocavit: quibus pro vitæ præsentis sustentatione multos redditus, & proventus legaliter assignavit. Eodem anno cum Theodericus Virdunensis Episcopus, partium Regis defensor acerrimus, & ob id à Papa Gregorio simili anathematis vinculo innodatus, Regem suum pro absolutionis impetrando beneficio Romam iturus subsequeretur, in itinere ab Adelberto comite de Calba, fundatore Cœnobij S. Aurelij Hirsaugienfis supra nominato capitur, & spoliatus omnibus rebus suis aliquamdiu in custodia honesta detinetur. Tandem pecuniâ redemptionis datâ, quanta exigebatur à comite, ad suam dimittitur, exhibitis prius cautionibus necessarijs de non repetendis ablatis, omnique plenâ remissione injuriarum. Erat enim comes Adelbertus fidelis Rom. Pontifici, qui priori anno cum alijs principibus in Conventu apud Oppenheimensie oppidum subjectioni Regis Heinrici dudum excommunicati, renunciavit.

Rupertus etiam Bambergensis Episcopus iturus in Italiam post Regem, cum venisset in fines Bavarorum, à Welfone Duce simili ratione capitur, ac diutissimè in vinculis detinetur. Omnia quæ secum habuit pro necessitate velut ratione itineris, Dux remisit Bambergensi Ecclesiæ: ipsum verò atri panis comestione, ac poculo simplicis aque diu macerans, tandem acceptis securitatibus necessarijs dimisit.

Anno

Rex ad Pa-
pam præs-
entus absol-
vitur,

Monaster.
Begar fundat-
datur.

Rupertus
Bamberg.
Episc. captus
tur.

Henricus
iterum Pa-
pam perfe-
quitur.

Anno prænotato dum Rex apud Canuſium, ſicut diximus, per Pa-
pam à vinculo excommunicationis fuiſſet abſolutus; pro ſuis autem cri-
minibus, & diſpoſitione regni ad Principes Germaniæ remiſſus, iter fa-
ciens per Italiam, contemnebatur ab omnibus, nemo illi reverentiam Ita-
lorum exhibuit, nemo in occurſum, ut moris eſt, properavit; omnes iræ
& indignatione permoti, fremere in eum dentibus cœperunt. Intra civi-
tates, & oppida nuſquam fuit receptus, ſed remanere in ſuburbanis com-
pellebatur, civium præſidio ſemper poſito, ut nihil in cuiuſquam per-
niciem, vel damnum agere præſumeret. Hinc rabie furentium territus,
Rex ſerò pœnituit, quòd ſe genti credidiſſet incognita, Teuthonicisſque
finibus relictiſt hoſtem mutãſſet, non evaſiſſet: inicum cum Papa foedus
concordiæ, ac pacis juramentorum oblitus rupit: excommunicatos abſo-
lto, nec abſolutos in conſortium denuò recepit; & capita factionum om-
nium ad priſtinæ familiaritatis gradum admittiſt: Romano Pontifici pu-
blicè, & privatim horrenda crimina impoſuit, ipſum eſſe omnium ma-
lorum cauſam, & originem in conventu & Principum, & aliorum, ut
prius exclamaverat. Hortabatur omnes & in Italia, & in Germania Prin-
cipes, quantum potuit, ut arma in Papam unanimiter acuerent; & tan-
tas Imperij contumelias, tantæque mala contra Eccleſiam Dei facta in au-
ctore vindicarent. His ſermonibus mitigati majores Italorum, in Papã
malediãta, & probra jaculabantur. Interea ſummo nuntiatum Pontifici,
Regem animo mutatum, ruptoque foedere, & juramenti omnino poſt-
poſitiſt hoſtile in eum meditari incurſus. Mox igitur miſſis opportunè
Legatiſt Regem hortatur, proximæ pacis cuſtodire foedera, & contra pa-
cta cavere perjurium; ne graviorem indignationis Dei cogatur experi-
ri ſententiam. Quos ille callidè cupiens decipere, & fraudem mentis oc-
cultare vultus exhibitione ſereni, manſuetè quidem defectionè *negando*
reſpondit, ſed vacuus & ſine honore, & munere dimiſit. Papa verò Grego-
rius & ingenio ſubtilis, & eloquio clarus, nec minus etiam multarum
rerum experienciã perſpicuus, mentem Regis facilè depravatam
intelligens, alios ad eum direxit legatos, Bernardum videlicet quen-
dam S. R. Sedis Cardinalem, & alium quoque Bernardum Maſſilienſem
Ordinis noſtri Abbatem, virum doctrinã, & morum integritate venera-
bilem, qui eum nomine ſacroſanctæ Sedis propter infidelitatem ſuam
redarguerent, & reliqua Principibus Imperij contra eum in *communi*
omnium Conventu proponerent.

Ordinis
Grandi-
montenſis
initium.

Anno S. Wilhelmi prænotato, cœpit Ordo Grandimontenſis per
beatum Stephanum de Alverniæ partibus oriundum; virum Deo mente
& animo ab eunte ætate ſemper devotiſſimum, qui multis & in vita, &
poſt mortem virtutibus & miraculis claruit. Hic 12. annis cum S. Milo-
ne Beneventano Pontifice converſatus, rectè vivendi normam ab eo di-
didit, & cum annorum jam eſſet triginta, pro Chriſti amore ad Eremum
convolvit; in qua annis 50. in omni ſanctitate Domino ſervivit. Fratres
in idem proſitum convenientes adunavit: Ordinem præſatum inſti-
tuit, & tandem octavã die Menſis Februarij anno vitæ ſuæ octogefimo
ordine Diaconatûs ab hac vita ad Dominum migravit.

MLX XVII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis octavo, intelligentes Imperij Principes
Regem

Regē Heinricum non servare, quæ S. Gregorio Papæ VII. promiserat, jam penitus de ejus emendatione desperantes, apud Forcheim orientalis Franciæ oppidum conveniunt, & Heinricum à Regno depositum, juxta facultatem eis à Papa concessam, incorrigibilem, schismaticum, & rebellem Ecclesiæ recognoscunt. Fuerunt autem isti Principes in eodem Conventu præsentēs: Sigefridus Archiepiscopus Moguntinus, Adelbero Episcopus Herbipolensis, Hermannus Episcopus Merensis intimus Papæ Gregorij amicus, & defensor, Adelbertus Episcopus Wormatiensis, Eberhardus Episcopus Salzburgenſis, & omnes penè Saxonum Episcopi, & Principes, & primus inter illos Otto quondam Dux Baviariæ, de quo plura jam diximus. Aderant & Welfo Dux Bavarorum post Ottonem; Bertholdus de Zaringen Dux Carinthiæ, Rudolfus Dux Sueviæ, & Burgundiæ, ac alij complures, quorum nomina memoriæ non occurrunt. Aderant etiam prænominati Apostolicæ Sedis Legati: Diaconus videlicet Cardinalis Bernhardus, & alter ejusdem nominis Abbas Massiliensis.

In eo Conventu memorati Principes post multa tandem concilia, Heinrico Rege adhuc in Italiæ partibus existente abdicato, & reprobato, Rudolfum prædictum Sueviæ Ducem in Regem Romanorum unanimiter elegerunt, qui compulsus non voluntariè nomen regale suscepit, quem Sigfridus Archiepiscopus Moguntinus in medio quadragesimæ apud Moguntiam in Regem unxit, & coronavit 12. Cal. Aprilis. Quo coronato, eodem die seditione factâ multa civium turba per milites ejus fuit interempta; cæteris autem ad arma convolantibus, Rex & Archiepiscopus se se fugâ salvantes, in Saxoniam sunt profecti, congregaturi contra regales exercitum. Quibus Rex Heinricus adhuc in Italia constitutus auditis, animo consternatus est, missisque ad Papam Legatis rogat, multa promittens, quatenus Rudolfum, ut invasorem Regni, excommunicare dignaretur. Papa verò quamvis non præceperit alium Regem quempiam elevari, dejectionem tamen hostis non potuit non æquanimiter audire. Remandavit igitur Heinrico, se Rudolfum nisi prius audiretur, aut accusaretur canonicè, nullatenus posse damnare. Misit nihilominus Papa Gregorius Rudolfo Regi coronam, hunc versiculum continentem:

Petra dedit Petro. Petrus diadema Rudolfo.

Deniq; idē Papa omnes Henrico Regi quolibet juramento constrictos in genere, & in specie ab omni ejus fidelitate absolvit, & litteras desuper cōfectas in omni terra publicari præcepit. Rudolfus post coronationē suam cum Sifrido Archiepiscopo de Moguntia, sicut diximus, in Saxoniam profectus est, exercitum congregaturus: cum quo civitatem Herbipolensem Heinrico fidelem obsidione vallavit: Cives etenim jam antea expulerunt Adelberonem, Episcopum suum, Regi ob reverentiam Apostolicæ Sedis contrarium atque rebellem. Quapropter Rudolfus videns & se, & Episcopum à civibus Wirzburgenſibus despici, & contemni, urbem cum valido Saxonum, & Suevorum exercitu vallavit, machinas varias in circuitu murorum applicuit, capere civitatem in odium Henrici Regis summo conatu elaboravit. Interea cum hæc agerentur circa Herbipolim, Henrici Regis circa principium mensis Julij de Italia nunciatur adventus, quo territus (quoniam propè jam erat) Rudolfus obsidione solutâ digreditur. Heinricus autem Rex Sueviam cum exercitu petit, & Hugonem

K k

quen-

Heinricus à
Principibus
deponitur.

Rudolfus
Dux Sue-
vorum in
Regē publi-
catur.

Rudolf. ob.
sedit Her-
bipolim.

Heinricus
liberat Her-
bipolim.

quendam armis, & divitijs pollentem, cum alijs pluribus ſibi ex parte Rudolphi obſiſtentes ad deditonem violenter compulſit, totamque regionem illam miſerabiliter devaſtando circumquaque deſolavit.

Bertholdus autem de Zaringen Dux quondam Carinthiæ in quodam ſuo Lyntberus naturaliter munito poſitus, dum videret, ex arbitrio Regis Heinrici cuncta impunè vaſtari, dolore tactus, & indignatione perſectus, morbum corporis graviffimum incidit, quo nimium in vaſceſcente, brevi temporis intervallo mortuus fuit. In ea expeditione Otto Tiro virorum Archiepiſcopus vitam morte commutavit. Item Anno prænotato Bernhardus Maſſilienſis Abbas, Apoſtolice Sedis à Gregorio Papa VII. in Germaniam deſtinatus fuit (ut ſupra eſt dictum) Legatus, & magnarum virtutum, audiens bonam famam, & ſummæ Religionis opinionem S. Wilhelmi Abbatis, venit ad S. Aurelium Hirſaugiam, & manſit cum eo menſibus decem propter itineris difficultatem, & retardationem, in medio fratrum cum ſumma humilitate converſatus, non ſine profectu & ædificatione plurimorum. Hujus viri conſilio S. P. Wilhelmus pleniore Monachorum inſtitutione perdiſcenda duos ex Monachis ſuis Cluniacum direxit, quos per unius anni ſpatium, ut mores, & conſuetudines eorum omnes perdiſcerent, ibidem commorari præcepit. Quibus tandem ad Hirſaugiam reverſis, iterum duos miſit alios; & tertio alios duos: quos omnes S. Hugo Cluniacenſium Abbas gratanter ſuſcipiens, omnes loci conſuetudines oſtendit, & declaravit. Miſit etiam idem S. Hugo Abbati Wilhelmo codicem conſuetudinum Monafterij Cluniacenſis, quas vigilantiffimus pater mutatis quibuſdam juxta diſpoſitionem loci aeris, & regionis Provinciæ hujus rationabiliter mutandis, in duobus libris comportavit, & Monachos ſuos ſecundum eas vivere verbo, & exemplo inſtituit.

MLXXVIII.

Bellum inter
Heinric.
& Rudolf.

Anno S. Wilhelmi Abbatis nono, Heinricus Rex properanti contra ſe cum magno exercitu Rudolfo juxta Scrovi occurrit; in ito que prælio, non pauci ex utraque parte ceciderunt: fitque incerta victoria, utriusque certatim ad tutiora fugientibus. In ea expeditione Wezilo Archiepiſcopus Magdeburgenſis à vulgaribus hominibus Regis fugiens occiditur, ſive ut quidam ſcribunt, ſuſpenditur. Magnus Dux Saxonum omni ſuppelleſtili ſua ſpoliatus, vix fugâ ſalutem conſequitur: Hermannus comes ejuſdem Magni Patruus, & Adelbertus Wormalienſis Epifcopus, ac plurimi de militibus Saxonis turpiter ſunt interempti. Ex parte verò Regis Heinrici Poppo vir miræ fortitudinis ibidem occubuit.

Rupertus
Abb. Aug.
à Papa de-
ponitur.

Anno prænotato Hermannus Metenſis Epifcopus Gregorio Papæ ad animam confœderatus, ac per hoc Regi Heinrico inimiciſſimus, à civibus ſuis, qui partes regis ſequebantur, expulſus, non ſolum de civitate Metenſi, ſed etiam de regno, non habens ubi ſecurus poſſet quieteſcere, neceſſitate compulſus in Italiam proficiſcitur, & à Papa lætè ſuſcipitur. Hiſ etiam temporibus Rupertus Monachus quondam S. Michaelis Archangelimontis Monachorum prope Bambergam ordinis noſtri, qui Augienſem Abbatiam ab Heinrico Rege, pecuniâ inter veniente ſuſceperat, tertio Romanam citatus à Papa Gregorio, ut ſe de Simoniaca pravitate, alijsque purgaret criminibus objectis, metu juſtitiæ proficiſci contempſit. Unde Papa per ſententiam auctoritate Apoſtolicâ, ut Simoniacum, rebellem, pertinacem,

pernacem in errore, ab omni eum officio clericali, & Abbatiali deponit, mandatum depositionis ei perferente S. Hugone Cluniacensis Monasterij Abbate. Omnis ei executio Ecclesiastici Ordinis, præter psalmodiam, penitus interdicta est, ac spes recuperationis perpetuò denegata. Qui Rom. Pontificis contemptâ sententiâ, à Rege Heinrico postea suscepit, & contemptum sceleribus addens, vitam brevi miserabiliter finivit. Cum etenim die quâdâ pro consuetudine sua lucris temporalibus immoderatiùs navaret operâ, subortâ contentione inter eum pro censu retardato, & rusticos, in villa quadâ ab eisdem hominibus Monasterij interemptus est unâcum Monacho, de cuius indole spes fuerat boni non modica, qui illum de Bambergensi Cœnobio sequebatur.

MLXXIX.

Anno S. Wilhelmi decimo. Indictione Romanorum 2. vigesimâ quintâ die mensis Aprilis Burghardus comes de Rotenburg, cœpit oppidum suum Camberg in diœcesi Herbipolensi destruere, & in eodem loco Monasterium nostri ordinis ædificare, cui omnipotens Deus fidelem misit cooperatorem multas habentem divitias, Wignandum nomine civem Moguntinensem, qui consensu Adelheidis conjugis suæ memorato comiti fideliter cooperatus, notabilem pecuniarum summam in constructione ejusdem Monasterij hilari vultu pro Christi honore exposuit. Hujus Wignandi consilio comes Burghardus Monasterium Cambergense S. Martino obtulit, & Moguntino Archiepiscopo defensionis jure in perpetuum subjecit, in cujus subjectionis manifestum indicium Abbas memorati Cœnobij singulis annis in festo S. Martini mitram unam Pontificalem, & duo Corporalia offerre super majus altare Moguntinæ Ecclesiæ teneretur. Octo annis in constructione hujusmodi Monasterij laboratum est, & nono anno cœpit à Monachis Hirsaugiensibus inhabitari, sicut inferius dicemus anno S. Wilhelmi Abbatis. xix.

Monasterium Camberg suadatur.

Anno prænotato Hildulfus Archiepiscopus Colonienfis obiit: cui Sigevinus in Pontificatu successit, qui ambo propter malitiam temporum positi in obscuritate tenebrarum, nihil memoriâ dignum patrârunt. Eodem anno iterum fuit Bellum inter Heinricum, & Rudolfum, in loco qui dicitur Fladeheim, hyeme nimis asperâ, ubi in primo congressu Saxones Rudolfi sequetes terga veterunt. Ibi Dux Bohæmiæ Uratislaus Regalem lanceam Rudolfi adeptus est; quæ exinde, permissione Regis Henrici semper quemvis illius gentis Ducatu insignem in omni festiva processione solemner antelata per multa tempora præcessit. Henricus autem proprijs castris redditus, de armigeris suis, quos ibi reliquerat, pene nullum invenit: nam una ex legionibus Saxonum in primo congressu pugnam deserens, quoniam aer erat obscurus, furtim castra regis invasit, multosque pueros comprehendens, strangulavit eos, & spoliatis castris ante finem inchoati certaminis aufugit. Rex verò dimisso exercitu cum paucis in Franciam orientalem divertit. Anno etiam præmemorato mortuus est Bernhardus Monachus, & Scholasticus Cœnobij Corbejenfis in Saxonia: de cujus ingenio & lucubrationibus dictum est anno Monasterij S. Aurelij vacantis quinquagesimo. Post quem Hermannus ejusdem Cœnobij Monachus scholis præficitur, homo tam in divinis scripturis, quàm in

Bellum inter Heinricum & Rudolfum.

Hermannus scholasticus Corbejenfis.

K k 2

sæcu-

facularibus litteris egregiè doctus, qui plures egregios discipulos habuit, & non spernendæ lectionis multa, & varia opuscula lucubrauit.

MLXXX.

Conventus
Episcoporum
contra
Papam.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XI. Cùm apud Brixinam civitatem Noricorum triginta Episcoporum conventus, nec non & Optimatum excelsus, non solum Germaniæ, sed & Italiæ iussu regis Henrici congregaretur; factus est omnium consensus adversus Hildebrandum Papam, cognominatum Gregorium VII. quem Pseudomonachum, totiusq; vestitus pestiferum principem. & præcipuè S. Rom. Sedis invasorem affirmantem ab Apostolica Sede deponendū, quamvis absentem, dijudicabant; & Wilbertum Ravennatensem Archiepiscopum ipsi subrogandum in Papam nominantes, eligebant; hujus conventus decreti exemplar contra Gregorium tale scripserunt. *Quia, inquit, illum constat non à Deo electum, sed à se ipso in fraude, & pecunia imprudentissimè objectum: qui Ecclesiasticum subvertit ordinem: qui Christiani Imperij perturbavit regnum: qui regi Catholico, & pacifico corporis & anime intentat mortem: qui perjurum defendit regem: qui inter concordas discordiam seminat: inter pacificos lites: inter fratres scandala: inter conjuges divortia, & quicquid quietis inter pie viventes stare videbatur, convulsit. Nos auctore Deo congregati in unum, Legatis ac litteris freti, decem & novem Episcoporum die sancto præteriti Pentecostes Moguntia congregatorum, contra eundem Hildebrandum procacissimum, sacrilegia & incendia predicantem, perjurum, & homicidia defendentem, Catholicam & Apostolicam fidem, de Corpore & sanguine Domini in questionem ponentem, Heretici Berengarij antiquum discipulum, divinationum, ac somniorum cultorem, Manifestum Necromanticum, pythonicum spiritu laborantem; idcirco à vera fide exorbitantem, judicamus canonice deponendum, & expellendum, & nisi ab ipsa sede his auditis descendere, in perpetuum damnandum.* Facta sunt hæc VII. Kal. Julij feriâ. v. benedictione III.

Quanta
contra Pa-
pam men-
dacia.

Anno prænotato Gregorius Papa quasi divinitus sibi revelatū perdidit hoc anno falsum Regem moriturum; & verum quidem dixit, sed sefellit eum de falso rege conjecturæ opinio; quia Henricum falsum Regem existimabat, & ob id eodem anno fore moriturum, qui Rudolfum judicabat verum Regem, in interpretatione erravit. Nam eodem anno factum est iterum bellum juxta Ellestram fluvium inter Henricum Regem & Rudolfum, & cecidit ipse Rudolfus graviter vulneratus; qui à suis ad Mersburg urbem portatus, quæ est civitas Saxonie, ibidem moritur. & regio more honorificè sepelitur. De cujus sepultura quidam postea dixisse fertur ad Regem Henricum: *Cur eum, qui rex non fuisse, regio monumenta pateretur jacere sepultum?* Cui Respondit: *Utinam omnes inimici meam honorificè jacerent sepulti.* De Rudolfo plerique scribunt Auctores, quòd cum jam in extremis positus videretur, protractam manum dexteram intuenti dixerit ad principes, & Episcopos, qui tunc erant presentes: *Ecce manus mea hæc est, quæ Domino meo Henrico fidem Sacramento firmavi, quam vobis regentibus non servavi, & nunc vitam cum regno deserere compellor: videte quis contra Dominum meum Regni solium ascendere fecistis, ut recedat vita me manus vestra sequentem duxeritis.* Et his dictis cum lacrymis paulò post obiit.

Henricus
devastat
Sueviam.

Henricus autem Rex tantam consecutus victoriam, Saxones magnâ quidem strage mox afflixit, quam vis eos ad deditionem sui compelle-

re non

re non potuit. Postea Sueviam cum magno suorum exercitu ingrediens, quæ Ducatus Rudolfi fuerat occisi, cuncta devastans, munitiones, castella, & urbes etiam fortissimas potenter cepit, & omnes illic sibi resistentes ad deditione coëgit: oppidum verò Palatini comitis Chunonis, unde nomen, & titulum sui principatus habebat, vid: Tübingen longâ obsidione tentans, post multa oppidanis illata damna, & incommoda tandem obtinuit.

MLXXXI.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XII. posteaquam ad notitiam Gregorij Papæ VII. pervenerunt ea, quæ triginta Episcopi apud Brixinam Noricorum civitatem contra eum decrevisent, convocato & ipse suorum consilio Romæ Henricum Regem, ut hæreticum, & perjurum cum omnibus fautoribus suis denuo excommunicans, horribili anathemate maledixit; Wigbertum Ravennæ Archiepiscopum, ut invasorem Apostolicæ Sedis, cum Episcopis, & cæteris omnibus, qui Brixinenfi præscripto interfuerent consilio, simul excommunicavit.

Henricus Rex Italiã ingreditur.

Anno igitur præsignato Henricus Rex cum magno exercitu perrexit in Italiam, habens secum Wigbertum Antipapam suum, & plures Episcopos, Principes, & Comites contra Gregorium Papam. Qui Romam veniens in vigilia Pentecostes resistente sibi Pontifice cum Romanis, ante Castellum S. Petri castra posuit: ubi per biennium crebris Urbanorum incursibus molestus, parvâ manu multa viriliter peregit.

Bellũ fuit in Bavaria superiore.

Eodem Anno civitas Moguntina ex maxima parte incendio consumpta, principali & alijs tribus Ecclesijs five Monasterijs consumptis. Item hoc ipso anno in vigilia Paschæ Bambergensis Ecclesia major cum domicilijs in vicino positis circumquaque non paucis incendio crematur.

Anno quoque prænotato, Rege Henrico in Italia existente, Saxones, & Suevi ad commune colloquium in orientali Francia apud Forcheim conveniunt, adversus Regem denuo conspirantes. Soluta tandem colloquio, non sine magna clade Francorum ad sua redierunt, sed prædas incendia, & rapinas in villis, ac locis non munitis exercentes, cum in Regem non possent, in ejus fautores Francos hostili animo sævierunt.

Anno etiam præscripto bellum in orientali Bavaria inter Conradum Ducis Bohæmiæ fratrem, & Lupoldum Marchionem Austriæ tertio nonarum Augusti circa Danubium commissum est, in quo plures ceciderunt. Item aliud bellum inter Suevos, & Bavaros eodem anno factum est juxta Danubium apud Hohenstein: in quo Chuno filius Chunonis Palatini comitis fuit occisus & multi cum eo ex utraq; parte similiter.

Claruit his temporibus Wenericus Clericus Ecclesiæ Trevirorum, postea Episcopus Vercellensis, vir in omni varietate scripturarum doctissimus, qui inter cætera ingenij sui opuscula, scripsit ex persona Theoderici Virdunensis Episcopi ad Gregorium Papam VII. divinis scripturis instructum volumen, quod de Sacerdotij, & Imperij discordiã prænotavit; in quo illum non increpat, sed humiliter obsecrat ut patrem, & seniorem suum, suggerens ei dolentis affectu, omnia quæ contra jus, & fas æquitatis, eum vel dixisse vel fecisse loquax fama divulgaverat. Alia etiã nonnulla edidit, quæ ad notitiã nostræ lectionis adhuc non venerunt. Anselmus etiam Lucensis Episcopus Gregorij Papæ VII. cooperator omni tempore fidelis, & infatigabilis, hæc tempora nimium tenebrosa, & nubilosa, tur-

Anselmus Lucensis Episcopus.

bationis vento horribilia, cum eruditione ſcripturarum, tum vitæ merito reddidit clariora: ſcripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris commendavit: è quibus reperi ſubjecta: in Jerem. Proph. lib. 1. In Pfalterium quòque lib. 1. Contra Gvibertum Antipapam libb. 2. Epift. quòque ad diverſos lib. 1. Scripſit Epift. ad Gvibertum prædictum Antipapam, in qua eum prævaricatorem, & ſuperbum cognominat, inter alia ſubinferens iſta: *Ut ergo de Beato Gregorio Patre noſtro dicam, quod de Concilio ſcribit D. Cyprianus. Factus eſt Episcopus Dei, & Chriſti ejus judicio, de Clericorum penè omnium, & ut verius dicam omnium omnino teſtimonio: de plebis, que tunc aderat, ſuffragio: De Sanctorum antiquorum, & bonorum virorum collegio, cum nemo ante ſe factus eſt cum Alexandri locus, ideſt Petri locus, & gradus ſacerdotalis cathedra vacaret. Quo occupato, & de DEI voluntate, atque omnium noſtrum conſenſu ordinatus, quiſquis jã Episcopus voluerit fieri, foras ſiat, nec eſt; nec habet Eccleſiaſtiã ordinationem, qui Eccleſie non tenet unitatem. Quisquis ille fuerit, licet multum de ſe jactitans, ſibi plurimum vendicans, profanus eſt, alienus eſt, foris eſt, & tam poſt primum ſecundus eſſe non poſſit, quiſquis poſt primum, qui ſolus eſſe debet, factus eſt, jam non ſecundus ille, ſed nullus eſt.* Denique ut verba confirmante factis, fertur Anſelmus iſte, tam in vita, quàm poſt mortem multis claruſſe miraculis: quod nulli contigit illorum, qui contra Gregorium ſenſerunt.

MLXXXII.

Hermanus
ſit Rex cõ-
tra Heinric.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XIII. Rege Heinrico adhuc in Italia conſtituto Saxones cum Suevorum conſilio contra illum in Regem conſtituerunt quendam Hermannum nomine, virum divitem, nobilem atque potentem, cui, ſuis in partibus, hoc eſt, in Lotharingia, vel Germania, cum nemo bellicis in rebus atque divitijs poſſet æquiparari, ſumpto Regis nomine, brevi tam ſuis, quàm alienis cœpit haberi deſpectus; & qui Dux erat glorioſus, Rex fuit ſine gloria. Eodem anno Heinricus poſtea Rex v. in Italia regi naſcitur.

Maius Mo-
naſterium
Hirſaugiẽ
ſe funda-
tur.

Anno prænotato, cum numerus Monachorum ſub Magiſtero D. P. Wilhelmi apud Hirſaugjam quotidie Domino largiente creſceret, in tantũ, ut anguſtia loci apud S. Aurelium capere omnes jam non poterit, cœpit ſanctiſſimus Abbas de novo Cœnobio conſtituendo ultra portem Magalchæ cum Fratribus neceſſarium habere conſilium. Erant enim pluſquam cl. Monachi præter Fratres Barbatos, & Donatos, quorum ingens etiam fuit numerus. Cumque pro tam ſancto, & neceſſario negotio lapides, & ligna, cæteraque neceſſaria præparare cœpiſſet, Domino Deo providente, cœperunt nobiles, & divites multa pro Chriſti honore ad novi operis fabricam contribuere, & ſanctum ædificium propter laudabilem converſationem Monachorum, & famam S. Abbatis ſingulari devotionis ſtudio promovere.

March. Ba-
denſis ſit
paſtor por-
corũ apud
Cluniacũ.

Fuit eo tempore quidam Marchio Hermannus nomine, dives, & potens, qui divino ſpiritu compunctus, mundum cum ſuis vanitatibus pro Chriſti amore contemnens, principatum ſuum, cum omnibus divitijs, & honoribus deſeruit, & fugiens occultè de patria ſua, nemine ſcientè penitus ceſſit, Veniens itaque in habitu pauperis peregrini ad Moniſterium Cluniacenſe in Burgundiam, cuſtos porcorum ejusdem Cœnobij pro amore Chriſti factus eſt, aſſumptoque ſanctæ converſationis habitu, ſub

sub regimine Beati Hugonis Abbatis in ordine usque ad mortem incognitus, & pastor (sicut diximus) porcorum humillimus, & devotissimus permansit. Hujus sanctissimi principis uxor post ejus discessum, vitam in mœore ducens vidualem, eleemosynis, & bonis operibus intenta Dominum Jesum, quantum potuit, de sua substantia honoravit. Postquam igitur S. P. Wilhelmus novum construere Monasterium cœpit, ut se faceret tanti operis participem, impensas, & sumptus ad illud contulit copiosos. Quæ tandè pro quadam causa offensa, muliebri levitate utens, animum mutavit: nec aliquid deinceps ad consummationem operis inchoati conferre voluit. Ex his tamen quæ antea contulerat, tantum adhuc superfuit impensarum, ut reliquum pene totum, quod restabat, perficeretur.

Anno itaque XIII. S. P. Wilhelmus novum Monasterium construere cœpit; quod in novem annis complevit, ita ut decimo anno Ecclesia fuerit consecrata, sicuti suo loco dicemus. Hujus autem structuræ artifices, quemadmodum supra diximus, pro magna parte Monachi fuerunt, Barbati, sive Conversi, & Oblati, quos hodie Donatos appellamus, quorum tunc apud Hirsaugiam numerus erat copiosus; inter quos erant Latomi, Fabri, Lignarij, Ferrarijque, & magistri procul, dubio in omni scientia Architecturæ peritissimi, qui totum opus consilio, & manibus pulchro tabulatu lapideo perfecerunt, sicut in ipsius Ecclesiæ fabrica usque in præsens cernitur.

Anno etiam prænotato S. P. Wilhelmus circiter idus Maij misit ex conventu suo Monachos tres, & laicos Donatos quinque ad locum, qui dicitur Reichenbach pro construendo ibidem Monasterio: qui venientes ad locum, haud paucis diebus pro tugurio fruebantur nudâ abjete, & in magna paupertate patientiam habuerunt.

MLXXXIII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XIV. Indictione Romanorum VI. positum est fundamentum Ecclesiæ Prioratûs in Reichenbach per ipsum S. Patrem, & laborantibus fideliter fratribus, ac suffragia eleemosynarû ministrantibus devotè Christi fidelibus, totum opus Oratorij triennio consummatum est, cujus foundationis seriem D. P. ipse tali modo descripsit. In nomine sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego Wilhelmus nullis meis meritis, sed solâ Dei misericordiâ Hirsaugiensis Cœnobij Abbas, notum esse desidero omnibus, tam futuris, quàm præsentibus, quòd quidam ingenuus senior, Bern nomine prædiolum suum in Nigra Sylva situm, qui locus ibidem à rivo, qui Murgam influit, Reichenbach vocatur, S. Aurelio Hirsaugiæ in præsentia idoneorum testium in æternam hæreditatem tradidit: id unicè postulans, ut ibidem Monasterium construere satagerem. Accepto igitur communi, concordique seniorum nostrorum consilio, misimus fratres nostros Monachos tres, & laicales quinque in idem prædiolum nemore densissimo hispidum, quatenus sylvâ erutâ, locoque purgato construerent Monasterium B. Gregorio. Anno itaque Incarnationis Dominicæ MLXXXII. Indictione quintâ circiter idus Maij, cum venissent ijdem fratres in prædictum locum haud paucis diebus pro tugurio fruebantur nudâ abjete. Horum autem unus vocabatur Ernestus vir probus, & Curialis, qui jam pridem se suâque omnia no-

stræ

Ecclesia
in Reichen-
bach fun-
datur.

Exemplar
litterarum
S. Wilhel-
mi super
Reichen-
bach.

stra dederat obedientiæ, quem cum suis omnibus eidem loco in adiutorium concessimus. Exitit ergo idem Ernestus loco, & Fratibus Provisor, & quasi Pater secundus, qui ad extirpandam sylvam, ad purgandum locum, ad ædificandum Monasterium, ad construendas officinas maximè suas ipse impensas dedit, & undequaque competenter acquirit. Ejus ergo, parentumque ipsius, sicut & meam meorumque memoriam ibidem celebrem haberi dignum judicavi, litterisque firmavi. Adhuc sunt hæc anno præscripto. Et notandum, quòd Prioratus dicti Monasterij S. Gregorij in Richenbach à prima foundationis die usque in præsentem Abbatem Cœnobij Hirsaugiensis est sine medio subjectus, ad ipsiùmque pertinet pleno jure ac dominio, libertas instituendi, ac destituendi Prioratus ipsius loci toriens, quotiens judicaverit vel utile, vel opportunum. Similem quoque jurisdictionem habet, ac dominium super Prioratu Monasterij Schonrein in Francia orientali juxta Maganum flumen in Diœcesi Herbipolensi, non procul ab oppido comitis de Reneck Laer dicto constructi, cujus instituendi destituendique Priorem auctoritas atque potestas neminem respicit alium quàm Hirsaugiensis Cœnobij existentem pro tempore Abbatem. Hujus quoque Majoritatis dominium habet in usu, & quævis possessione à tempore primæ foundationis Monasterij memorati Schonrein usque in diem hodiernum.

Præpositura etiam Monasterij in Rothe Augustensis Diœcesis immediate ad jurisdictionem Hirsaugiensis Abbatis pertinet, cujus Præpositus, & Monachi de Congregatione Hirsaugiensium censentur. Nam ad jus Abbatis pertinet Rothensem confirmare Præpositum, super cujus destitutione plenum etiam tenet Dominium.

Sanctus autem Wilhelmus adhuc plures ordinis nostri Prioratus, quos fundaverat, sub jurisdictione sua habuit, quorum alij cum tempore in Abbatis commutati sunt, alij verò ex alijs causis ab obedientia Hirsaugiensium paulatim defecerunt. Prioratus autem in Wilhelm, sicut dictum est supra ipsius S. Wilhelmi Abbatis primo anno, in montem S. Petri commutatus, & translatus est.

Anno etiam præscripto, Hermannus, quem Saxones, & Suedi anno priore sibi Regem constituerant, Franciam orientalem, quæ partes sequebatur Regis Heinrici, cum paucis ingreditur, & hostili animo in pauperes Villanos desævians, prædâ peractâ inglorius revertitur. In eisdem Franciæ locis, in quibus Hermañus nitebatur devastare populos, visus est quasi magnus equitum discurrens exercitus, quorum tamen vestigia nullo modo in terra poterant vel videri, vel agnosci.

Anno quoque prænotato Henricus Rex Paschate celebrato apud S. Rufinum, ad urbis Romæ obsidionem regreditur, & positus castris ubi & prius ad occidentalem partem Castelli S. Petri capta est urbs 4. nonarum Junij, quæ fuit vi. feria post festum Pentecostes. Interea Pater Gregorius in Castello Crescentij, quod vulgò domus Theodorici appellabatur inclusus, rei expectabat eventum. Rex verò in Palatino munitionem instituens, non paucos, quos in præsidio posuerat, ingravescente super eos infueto æstatis fervore, amisit: sed & alios de exercitu multos eadem intemperies æstivi caloris consumpsit.

Eodè tempore Legati Græcorum ad Regem Henricum Romam venerunt:

Loca plura fuerunt sub Hirsaug.

Roma ab Henrico rege capitur.

runt: munera multa, & magna in auro, & argento, vasifq; pretiosissimis, & in vestibus sericis ab Imperat. eorū afferentes. Romam igitur datis Regi 20. obfidibus ex nobilioribus petierunt diem cōstitui, in qua Papa, & omnes senatores in præsentiam ejus venirent, qui diem statuens Calendas Novembris ipse ad montana conscendit intrante Julio, ibique commorans ad statutum tempus Romam redijt. Verum Papa in præsentiam ejus venire contempfit, sed occultè fugiens ad civitatem Salernitanam auxilio Nortmannorum, qui habitabant in Apulia, secedens, usque ad obitum suum ibidem permansit. Eodem quoque anno Welfo Bavarorum antea Dux, Augustam civitatem summo mane intravit, Sigefrido Episcopo vix evadente, Wigoldum quendam ejusdem Ecclesiæ Canonicum in ejus locum constituens Episcopū: Augustenses etenim cives cum Heinrico Rege contra Gregorium Papam senserant, in cujus odium Dux Welfo civitatem statuit occupare.

MLXXXVII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xv. Henricus Rex Natalem Domini Romæ celebravit, deinde circa principium mensis Februarij in Campaniam ducens exercitum, ipsam, & magnam Apuliæ partem cœpit. Interea Romani Gregorij Papæ discessum molestè ferentes, pro eo maxime, quod comparere die statuto in Regis præsentia contempfisset, missis ad Regem Legatis in Campaniam, petierunt, quatenus Romam pacificus redire dignaretur. Qui precibus annuens postulantium, cum suis ad urbem redijt, & positis castris ad portam Lateranensem omnes dedititios accepit; & vicesimâ secundâ die mensis Martij, quæ fuit sexta feria antè Palmas, multis stipatus cum magna gloria intravit, ducens secum prædictum Wigbertum Episcopum. Qui Dominicâ sequenti, hoc est in Palmis per multos Pontifices coronatus Papa in cathedra S. Petri principis Apostolorum ponitur; & Clemens III. nominatur. A quo Rex ipse Henricus cum Regina sua Bertha in S. Dominica Paschatis imperiali coronâ est sublimatus, ac demiceps imperialem titulum sibi usq; ad mortem usurpavit. Compositis in Italia rebus ex vetere rege jam novus Imperator in Germaniam cum exercitu redijt, & in primis Augustam à Suevis, & Saxonibus anno priore captam, sicut supra diximus, per Guelfonem Baviaræ quondam Ducem obsidione vallavit, & statim obtinuit.

Anno prænotato moritur Sifridus ex Abbate Monasterij Fuldens. Archiepisc. Moguntinus, vir doctrinâ, & vitæ merito præcipuus, & in Monasterio Hafungen nostri ordinis, quod ipse in Thuringia fundaverat, honorificè deportatus sepelitur. Cui mox in Archiepiscopatu successit Wezil quidâ nomine, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris doctissimus, ingenio subtilis, eloquio dulcis, & facundissimus, declamator quoq; sermonū ad populum nulli suo tempore comparandus.

Claruit his temporibus S. Anselmus ex Abbate Bectensis Monasterij nostri ordinis in Normannia Cantuariens. in Anglia post Lanfrancum Archiepisc. Pontifex Magnus, & celeberrimæ opinionis, qui fuit in omni disciplinarum genere doctissimus, & non minus vitæ merito, quàm eruditione scripturarum in universa Ecclesia sanctorum nominatissimus; cujus multa in divinis lectionibus extant opuscula, de quibus

L1

nos

Wigbertus
in Papam
erigitur.

Henricus
Rex, fit Im-
perator.

Imperator
in Germa-
niâ venit.

S. Anselm.
Archiepisc.
Cantuariensis.

nos invenimus subjecta. Contra gentiles: cur Deus homo, libb. 2. Contra Judæos, de Incarnatione Verbi, lib. 1. De Conceptu Virginali, lib. 1. Profologion, lib. 1. Monologion, lib. 1. De Spiritu sancto contra Græcos, lib. 1. De casu diaboli, lib. 1. De diversitate Sacramentorum, lib. 1. De fermento, & Azymo, lib. 1. De voluntate Dei, lib. 1. De S. Trinitate, lib. 1. In Cantica canticorum, lib. 1. De pace, & concordia, lib. 1. De libero arbitrio, libb. 4. De gratia, & lib. arb. lib. 1. Dialogum de veritate, lib. 1. De similitudinibus, lib. 1. De mensuratione crucis, lib. 1. Meditationes, lib. 1. De passione Domini meditationes, lib. 1. De beata vita, lib. 1. De beata sufficientia, lib. 1. De occupatione, lib. 1. De laudibus. S. Marie, lib. 1. De stimulo amoris Jesu Christi, lib. 1. Pro insipiente, lib. 1. Contra insipientem, lib. 1. De Antichristo, lib. 1. Dialogum Christiani, & Gentilis, lib. 1. De Sacramentis & officijs divinis, libb. 2. De octo Beatitudinibus, lib. 1. De membris Deo attributis, lib. 1. Proverb. lib. 1. De domino conscientia, lib. 1. In Hexameron, lib. 1. Ad Lanfrancum Archiepiscopum, cum ipse esset adhuc in Monasterio Beateni Abbas, scriptis, lib. 1. De Grammatico, lib. 1. De S. Joan. Baptista, lib. 1. De originali peccato, lib. 1. Homil. quoq; multas, & sermones valde pulchros composuit plures. Epistolarum ad diversos lib. 1. Orationes etiam supplicatorias plures composuit ad instantiam cujusdam Comitissæ, & alia plura scripsisse dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Sanctus iste Præsul pro devotione, quam habebat in sanctos Christi Apostolos Petrum, & Paulum, ac pro quibusdam Ecclesiæ suæ negotijs apud summum Pontificem expediendis Romam profectus est. Qui audiens famam sanctitatis beati Wilhelmi Abbatis, eorumque Monachorum sanctissimam conversationem, qui cum ipso in Hirsaugiensi Cœnobio Domino servierunt, visendi eos mox desiderio inflammatus est. In reditu igitur à Roma iter faciens per Sueviam, ab itineris sui recto tramite paulisper declinans, venit ad Hirsaugiam, & mansit illic diebus quatuordecim, sanctus cum sanctissimo, Monachus cum Monachis, sed Archiepiscopus humilis, cum humilibus. Magno mentis tripudio Primas Angliæ à sancto Wilhelmo susceptus est, gaudente se illum videre præsentem quem totiens virum Deo plenum absentem audierat prædicari. In medio Fratrum Archiepiscopus humiliter, quasi unus ex Monachis residebat, loquens eis in multa benignitate de scripturis sanctis: de observantia monasticæ conversationis: de animarum salute: & de spirituali amore in Deum ferventissimæ charitatis. Qui videns unanimum fratrum pacem, & concordiam, & continuum proficiendi in Dei timore desiderium, suas palam ærumnas deplanxit, & curas: utpote qui tractus de Monasterio ad cathedram, mundo invitus famulari cogeretur. Illos autem felices, & ter beatos, quaterque beatissimos esse dicebat, quibus in quiete monasticæ solitudinis Domino famulari cum fervore spiritus divini omni tempore conceditur. Diebus tandem quatuordecim elapsis vir sanctus commendans se orationibus B. Pastoris, & fratrum, datâque benedictione de Monasterio Hirsaugiensi egressus, ad Angliam, unde venerat, regreditur, & magna inter eos deinceps familiaritas confirmatur. Nam inter FF. Cantuar. Ecclesiæ, qui à prima fundatione sui, usq; in præsentem diem Monachi FF. D. P. N. Benedicti, & Hirsaugienses ex illo

S. Anselm⁹
venit in
Hirsaugia.

Fratres ver
bo & exem.
plo ædifi
cabat.

Inter san
ctos Ansel
mū & Wil
helmum a
micitia.

tempore spiritualis amicitiae fraternitas constituta est, quae multis postea annis duravisse perhibetur. Denique multas inter se hinc inde sanctissimi Dei famuli Anselmus Archiepiscopus, & Wilhelmus Abbas scripserunt epistolas, quarum major numerus per incuriam hominum perpetuam oblivione sepultus est. Ex quibus unam Anselmi epistolam rescribemus, quam respondens ad quaedam dubia S. Abbati Wilhelmo, pro informatione, rescripsit. Nam post aliquot annos, cum Bruno comes de Calba filius Adelberti fundatoris Ecclesiae S. Aurelij propter adhaesionem, familiaritatem, quam habuit cum Heinricho Rege anathematizato pro sua rebellionem, & ipse à Papa excommunicatus, ultrò se contumaciter divinis se ingereret officiis, & per hoc FF. Hirsaugienses cum Rom. Ecclesia semper fideliter sentientes, non mediocriter perturbaret, S. P. Wilhelmus, pro remedio hujus facti, ad notum sibi recurrit amicum; quem in omni scientia scripturarum sciebat longam exercitatione peritum. Misit ergo duos fratres in Angliam, per quos B. Anselmo plenam eruditionis direxit epistolam, in qua dubiorum suorum ab eo postulavit tutam, & necessariam solutionem. Cui sanctissimus Praesul hunc in modum ex Anglia rescripsit.

Domino & Patri Reverendo Abbati Hirsaugiensium fratrum Wilhelmo Anselmus Cantuariensis Ecclesiae minister indignus, in hac vita diuturnam prosperitatem, & in futura aeternam felicitatem. Ex eo, quo mihi probitas vestra sui dignata est praebere notitiam, tantam ejus concepi dilectionem, ut vestri semper mihi dulcis memoria sit. Quod sum expertus non immerito fieri: quoniam & vitam vestram amore, & reverentiam dignam novi existere: & vestram paternitatem non sine affectu dulcedinis erga meam parvitatem esse: saepe namque venientes fratres à vobis me non solum sanctitatis vestrae relatione aedificaverunt, sed & dignationis vestrae salutatione honoraverunt. Quam in re licet quidquid est in me toto, minimè possit tantis meritis respondere, meum tamen est quantum amoris, & reverentiae possum exhibere. Sed Deo haec in vobis servanda, & augenda committens ad ea, de quibus meam parvitatem consulere dignata est prudentia vestra, non praesumendo, sed obediendo potius respondebo, fortè non quod materiae sufficiat, sed quod mihi videtur. Comes quidam vester excommunicatus, qui vobis divina celebrantibus se immiscet: mihi videtur humiliter admonendus, ne contemnendo sententiam eorum, à quibus, & in quibus Deus se confirmat audiri, cum audiuntur, & sperni, cum spernuntur, seque ligare cum ligant, & solvere cum solvunt, aggravet super se Dei judicium, à quo fugere homo nusquam potest. Quare illi melius esse, ut per salubrem humilitatem abstineat ab his, à quibus eum sententia Apostolica segregat, quam per praesumptionis contemptum se ingerat, in illa qua nunquam nisi per humilitatem quaesita profunt, at semper inordinatè praesumpta obsunt: nec debere cum nullo suo commodo, & gravissimo vestro malo cogere vos, ut cum eum offendere nolitis; Deum, & Apostolici auctoritatem graviter irritetis: ad quos pacandos illum habere adiutorem non possitis: facilius quoque, ac benignius Apostolicum ejus rationes suscepturum, si suam illum sententiam cognoverit fuisse reverentium. Quod si comes idem hanc admonitionem respuerit, scitis quia

Epistola S.
Anselmi
Archiepiscopi
ad Beatum
V. Wilhelm.

Deus plus est timendus, quàm homo. Quapropter aut secundùm iam prolata sententiam erga illum agendum; aut ipsùm Domnum Apostolicum, seu aliquem ejus vices gerentem de hoc ipso consulendum fore, existimo.

De Presbyteris publicè concubinarijs consilium.

De occultè lapsis, & secretè confitentibus consilium.

De Presbyteris verò qui se apertè reprobato libidinis commercio Deo reprobabiles exhibent, omnino tenendum est, quod Apostolica providentia Ecclesiastico justoque rigore constituit. Nempe nullatenus convenit, ut ibi reverenter astetur, ubi pertinaciter apertè, & impudenti libidine foetentes Dei & Sanctorum prohibitionem contemnendo, sacris altaribus deserviunt, imò non deserviunt, sed quantum ad ipsos perinet, turpiter commaculant: non quòd quis ea, quæ tractantur contemnenda, sed ipsos potius tractantes execrandos existimet; ut qui Dei, & Angelorum praesentiam non reverentur, vel hominum detestatione repulsi sacra contaminare desistant. Nec ullatenus oportet, ut sicut illi consortes de altari participantium, qui per immunditiam se faciunt exsortes altari deservientium. De Lapsis autem sacros ordines habentibus, & spontaneà humilitate secretè, quibus debent confitentibus, nequaquam asserendum est, quòd eisdem ordinibus amplius uti nullatenus possint: si per sacrificium spiritus contribulati, cordisque contriti, & humiliati Deum placentes ad virtutem proficere studiosè contenderint. Nam nec apud DEum reprobat officium alicujus propter culpam, quam ipse ignoscit: nec apud homines decoloratur sacri ordinis dignitas, propter personam, cujus ipsi peccatum non cognoscunt: quibus duabus causis carnalis lapsus prohibet ad sacros ordines accessum, aut reditum: sed quoniam semper fermè occultum est, quorum remissa sunt iniquitates, & quorum recta peccata: quorum verò minimè, tutius est semper sibi conscium criminis ab his, quæ placitam personam exposcunt, per laudabilem humilitatem abstinere, quàm per culpabilem securitatem praesumere. Illud enim semper potest, Deo non improbate, hoc verò non debet, nisi DEo approbante. Qui autem huic sententiae, quæ ad sacri ordinis officium reditum post lapsum concedit, nequaquam aliquà ratione, nisi auctoritate fulciatur scripturarum vult attribuere consensum: legat Epistolam B. Calixti Papæ directam universis Episcopis per Galliam constitutis, & B. Gregorij ad Secundum inclusum, ubi ipsi hanc sententiam sic firmis, & penè eisdem rationibus, & auctoritatibus confirmant, ut nullatenus aliorum probatione indigeat. Sed quoniam idem B. Gregorius ad ipsum in alijs suis quibusdam epistolis studiosè prohibet, ne sibi ipsi contrarius sit: de apertis quidem prohibuisse, de occultis verò post condignam poenitentiam concessisse intelligitur. Nam crimen, quod nec à Deo imputatur, nec ab hominibus esse putatur, non reprobat, nec decolorat, ut jam dixi; cum tamen in tali re cuique tutius sit coram Deo plus timere, quàm confidere. Prohiberi autem invitum debere, qui occultum crimen humili confessione sponte, & occultè detegit, minimè existimo: ne multis obstruatur vius salubris confessionis: qui potius eligerent penitus usque in in mortem occultari, quàm hanc occasione in certitudinem, vel in suspensionem alicujus criminis adduci. Ut enim confiteantur illi peccatum suum, statuitur, sed confitentem absque ejus consensu à sui ordinis officio cessare

fare nemo cogit, sed potius magni criminis reus esse videtur, qui cogit, quia sic, & confitentem poenitere confessionis, & plures nondum confessos horrere, & fugere confessionem compellit. Nam satis patet, quàm minus malum sit cuilibet peccatori ad altare cum amore confessionis peracta, & spe misericordiae humili mente accedere, quàm se cum odio confessionis, & desperatione veniae indurato corde desiderio, vel etiam actu praesumptuose ingerere. Ille itaque, cui confessio fit, nequaquam particeps judicandus est minoris culpae, in qua alium permittit non consentiendo, sed majorem prudenter praecavendo. Particeps verò majoris criminis auctorque esse videtur, ad quod multos impellit, etsi non volendo, tamen inordinate plus quod minus est, quàm quod majus erat timendo; sed manifestum est, quia illi, qui humili contritione superbam verecundiam conculcando semetipsos judicantes indicenti cessationem sponte consentiunt, multò tutius ministrant permisso, seu etià jussi, quàm illi, qui cum verecundia humana inter Deum, & se justè judicare refugiunt; licet is, cui confitetur validè, periculosius prohibeat istos invitos, ut supra dictum est, quàm illos spontaneos. Et cum utrisque necessarium sit, vel ad tempus abstinere, puta illi qui non libenter cessant, ad quod non benè properant, sunt tantum relaxandi; hi verò qui spontè abstinent, ad id quod non praesumunt, etiam revocandi. Nam in istis, si revocentur, obedientiae tegmine praesumptio palliatur, in illis verò humilitas obedientiae robore adjuvatur. Quae revocatio non indifferenter, sed magnà Praelati confessionem suscipientis discretione facienda est; saepe namque contingit, ut aliquis non per immissum criminis perpetrati horrorem, neque per vim humilitatis humanam verecundiam superet, sed stultitiae tenebras, & impudentiae duritiam foeditatem sceleris, & pudorem non sentiat, & per negligentiam officium suum non appetat. Qui autem hujusmodi est, nunquam ad sacrum officium aut vocandus, aut revocandus est; sed cum pro ipso poenitente supplicat humilitas, suggerit contritio, intercedit vitae mutatio, tunc nimirum si Praelatus non tam de meritis aliquibus, quàm de magna misericordia, & multitudine miserationum Dei illum confortans, ad sui usum officij remittat, aut invitet, non tam temerè, quàm prudenter egisse videtur. Est enim saepe in hujusmodi praevenienda pusillanimitas, excludenda suspicio contemptus, ostendenda benevolentia, exhibenda compassio. Hoc enim modo, qui tales sunt, tantò benigniùs, tantò efficacius ad perfectionem provocantur: & tantò strictiùs in bono proposito ligantur. Potui plurima de scriptis Patrum his interserere; sed quia epistolae brevitatis, quae nimis se jam extendi reclamat, non consentit, simpliciter quid de interrogatis sentirem Paternitati vestrae jussus exposui. Omnipotens Deus vos, & in his, & in omnibus quae vobis agenda sunt, sic in rectitudine veritatis dirigat, ut pro eis seipsum mercedem retribuatur. Si praesens essem coram vobis, & sancta Congregatione vestra, de qua multa bona vidi, & à multis concorditer majora quotidie audio, suppliciter totum corpus prosternerem, & ut me bonorum, quae Deus operatur in vestro sancto Monasterio in perpetuum participem in fraterna charitate denuo per amplius concederetis, postularem. Sed quoniam ego nimium distans hoc non possum, praesumo

non de meis meritis, sed de vestra sanctitate rogare; ut vos hoc ipsum pro me non humiliato corpore, sed benignâ mente ab eisdem filiis vestris mihi petatis, & cum illis misericorditer concedatis. In Christo valete.

His B. Anselmi litteris, & consilijs D. P. Wilhelmus in Domino confortatus, simul ac divini amoris igne jam dudum incensus, cunctis Abbatia suâ diebus, quibus miserabile illud schisma inter Sacerdotium, & Imperium contra Ecclesiam Rom. sub Heinricho Rege IV. duravit, semper veritatem prætulit mendacio, Ecclesiam Christianam, catholicam & Apostolicam terreno Imperio, qui nec blandimento seclâci, nec terrore principum unquam potuit impelli, ut à fidelitate Romanæ Sedis recederet, ac Imperatori schismatico consentiret. Et quamvis pro fide sua quam Christi vicario Papæ Gregorio VII. & ejus legitimis successoribus Victori, & Urbano constantissimâ perseverantiâ, que ad mortem servavit, multas schismaticorum sustinuerit contumelias, & persecutiones, animum tamen à recto itinere veritatis, non solum nunquam deflexit, sed multos etiam suo exemplo, & salubri consilio ad Apostolicæ Sedis obedientiam revocavit. Et quia puro simplicius oculo tam sancto, tamque necessario insistebat negotio, quidquid egit, quidquid dixit, quidquid consuluit, divinâ miseratione largiente, Religiosis, & bonis viris omnibus placuit, quia Dominus illum custodivit, & direxit. Nam ut supra dictum est, semper in eo cum simplicitate columbina, serpentina astutia viguit; quippe qui non suam sed Dei gloriam in omnibus studiosissimè quæsit, per quem erat vir in eunctis prosperè agens.

Claruit his temporibus in Anglia Gisilbertus Abbas Monasterii West ordinis nostri, vir tam in divinis scripturis, quam in sæcularibus litteris egregiè doctus, nec minus vitæ merito præclarus, & ob id S. Anselmo Cantuariorum Archiepiscopo singulari amicitia familiaritate conjunctus; qui scripsit ad ipsum B. Anselmum non parvæ utilitatis opusculum contra Judeos lib. I. In Isaiam quoque Proph. lib. I. Cætera quæ composuit, ad notitiam nostræ lætionis minimè pervenerunt.

His etiam temporibus claruit S. Diemo Cœnobij Salzburgenfis nostri ordinis in Bavaria Abbas: Vir Apostolicæ vitæ, & sanctissimæ conversationis, qui propter excommunicationem Heinrichi Regis IV. de suo Monasterio exul factus, ad S. Wilhelmum venit in Hirsaugiam, & deposito nomine Abbatis, promissaque, ut moris est, obedientiâ regulari S. Patri, denuo Monachus factus apud S. Aurelium, in maxima humilitate cordis, & mentis puritate in mediò fratrum conversabatur, gratias agens omnipotenti Deo, quòd locum, & opportunitatem illi seviendi in tranquillitate summa mentis, & corporis cum tot Dei famulis meruerit invenire. Verùm sicut Dominus in sancto Evangelio dicit

Non potest abscondi civitas supra montem posita: ejus integritas Salzburgenfis dudum antea nota, non permisit illum juxta desiderium suum sub medio claustralis angustia latere, sed invitum protraxit in publicum, posuitque, ut multis luceret in vitam æternam super candelabrum. Nam post annos paucos, quibus Monachus apud Hirsaugiam vixerat, in Archiepiscopum Salzburgenfis Ecclesiæ sublimatus est, & qui Abbatiam,

S. Diemo
ex Monacho
fit Archiepiscopus
Salzburgenfis.

tiam, ne contaminaretur communione schismaticorum, pro Christi honore non dubitavit dimittere, Archiepiscopatum Deo sic providente meruit obtinere. In pontificatu quàm vigilanter, & sanctè vixerit, liber actorum ejus pulchrè compositus clarè ostendit. Tandem desiderio sanctorum locorum captus, Jerosolymam cum alijs multis pro Christi amore proficisci statuit; pro cujus itineris opportunitate, quid videbatur necessarium, ordinavit. Qui captus in itinere à Paganis, & multis tormentis crudeliter affectus, propter fidem Jesu Christi martyrio coronatus, ad cœlestem Jerusalem ubi nullus est persecutor, latantibus Angelis transivit.

Fic Martyr,

Claruit his quòque temporibus S. Yvo ex Præposito Ecclesiæ S. Quintini Beluacensis Episcopus Carnotensis ord: Canon: Regula S. Augustini: vir in omni varietate scripturarum doctissimus, & non minus vitæ merito, quàm eruditione omnimodâ gloriosus. Qui scripsit post Burghardum Wormatiensem Episcopum, de quo supra dictum est, anno Monasterij vacantis quinto, ex canonibus, & scriptis P. P. opus compendiosum Decretorum, quod in decem libros dividens *Pannormiam* prænotavit. Epistolarum quoque ad diversos, lib. I. Alia insuper nonnulla composuit, quæ necdum vidi.

Yvo Epif.
Carnotens.
doctissim.

MLXXXV.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xvi. Indiēt. Rom. viii. Synodus Moguntia habetur Episcoporum, & Abbatum plurimorum in Monasterio S. Albani, cui Henricus Imperator cum Legatis Romanorum, & Antipapæ Wigberti sive Clementis interfuit, qui omnes Gregorium abjurare compulsi, & in Wigbertum consentire. Hoc enim primò fuit synodaliter statutum, quòd omnes Episcopi, & Abbates Imperatori eatenus rebelles deponerentur absque contradictione, & alij fideles, & obedientes, in locum eorum constituerentur. Ad hanc synodum B. P. Wilhelmus vocatus ire contempsit, causas opponens absentia, quibus videbatur indubitanter posse rationabiliter excusari. Multi his temporibus Abbates propter Imperat. Henrici tyrannidem, qui partes Gregor. P. vii. sequebantur, de suis Monasterijs aut violenter fuerunt expulsi, aut communionem habere cum excommunicatis recusantes spontaneâ voluntate propter serenitatem conscientiarum recesserunt. Omnipotentis autem miseratio singulari gratiâ S. protexit Wilhelmum, & cum esset in parte Gregorij constantissimus, nemo tamen adversariorum ausus fuit unquam illum contingere.

Synodus
contra
Gregoriū
Papam.

Anno prænotato Henricus Imperat. auctoritate pronominatæ Synodi, & Antipapæ Clementis animosior factus per Imperium traduxit exercitum, Episcopos deponens ubique locorum sibi contrarios, & alios in cathedras expulsoꝝ pro sua voluntate substituens. In locum itaque Adelberonis Episcopi Herbipolensis, quem cives dictæ urbis propter ejus contra Regem sententiam dudum expulerant, Meginhardum conversatione probabilem, litteris quoque ingenio, & facundiâ nulli pene secundum Pontificem constituit: virum bonum, & dignum, qui alio tempore fuisset Episcopus, qui præfuit annis tribus.

Anno etiam prænotato Saxonum pars aliqua se Henrico Imper. submisit. Marchio autem Egbertus Imperatoris etiam confanguineus, armis

armis

armis ſtrenuus, & animoſus atque ditiffimus iterum contra eum in Saxonia rebellionem ſuſcitavit, quâ cognitâ Imperator in Franciam rediit orientalem, bellum in aliud tempus differens. Eodem quoque anno conditâ tam ab inimicis quàm amicis Imperatoris colloquio in Thuringia loco Berchach, conveniebant ex utraque parte quicumque ſapientiffimi de optimatibus, judicabantur canonum auctoritate probantur cui parti juſtitia faveret, Imperatore tamen abſente, ſic enim ipſe conſenſit. Electis igitur ſatis doctis, & eloquentibus viris, hinc Wezilone Moguntino: illinc Gebhardo Salzburgenſi Archiepiſcopis, diſputatio cœpta eſt. Aſſerit Gebhardus proponente hoc prius Wezilone Imperatorem non injuſto judicio tam regno, quàm communionem. Apoſtoliſi ſententiâ privatam. Econtra Wezil Dominum ſuum præjudicium nimis à Papa, quàm à principibus paſſum contendit: dum ipſo apud Canuſium in ſatiſfactione poſito, imò jam à Papa in communionem recepto alterum ſuper ſe regem elevent. Adjecit etiam idem Moguntinus, quòd Imperator diu jam à Saxonia depulſus, & regnandi copia etiam ab illa diſſenſione, quæ ante Rudolſum facta præſcribitur, ſpoliatus, nec vocari, nec judicari, nec damnari canonicè debuiffet. Hoc Gebhardus improbare nitens; aſſerit neminem per hoc divinis abſolutum legibus, ſi fortè ſuâ quâlibet re familiari fuerit ſpoliatus, quanto minus Rex, qui Saxonia quæ non ſuum duntaxat prædium, ſed Domini ſic regnum, qui Daniele, vel ipſo Nabuchodonofor teſte caicum; voluerit dat illud, cum etiam ante amiſſam Saxoniam, prius ab Alexandro, de hinc à Gregor. vocatus ſatiſfacere contempſiſſet. Et ſic utrinque parte ſua favente, ſimul & acclamante, principum conventus diſſolvitur. Hanc Wezilonis Archiepiſcopi Moguntini ſententiâ Adverſarij Regis Heſtetrici tanto inſequebantur zelo, ut habito poſtmodum in Quintilingoburg concilio, ubi Otto Epifcopus Hoſtienſis, poſtea Papa, Legatus Gregorij Papæ vii. præſens interfuit: ipſam nimium ventilantes hæreſim Wezilonis, ipſumq; Hæreſiarcham appellarent, contra fidem ſcilicet illum dogmatiffiſſe culpantes in eo, quòd dixerat, neminem divinis ſubjaceat legibus, quamdiu rebus ſuis fuerit ſpoliatus.

In Con-
vètu Prin-
cipum Geb-
hardus
Papæ We-
zil defen-
dit Impe-
ratorem.

Gregorius
Papa mori-
tur.

Anno prænotato Gregorius Papa vii. apud Salernam moritur, & ibidem in Eccleſia ſepelitur: homo certè digniffimus, qui in hac mortalitè peregrinatione conſtitutus Domino Deo propter meritum ſanctiffimæ converſationis placuiſſe creditur, quod multa per eum miraculoſè dicta & facta clariùs confirmâſſe non dubitatur: multorum etenim probatiſſimorum virorum teſtimonio ſcriptum legimus, & confirmatum, non dubitamus prophetiæ ſpiritu illum divinitus fuiſſe illuſtratum, cujus virtute multa mirabiliter geſſit. Poſt quem Nortmannorum, & Mechtildis illius potentiſſimæ per Italiam famina, cunctorumque partes Gregorianas imò Apoſtolicas ſectantium aſſenſu, Deſiderius Abbat Monafterij Caſſinenſis, & ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Ordinis Divi Patris Noſtri Benedicti verus Chriſti famulus, licet multum corde, & corpore ſimul renitens in ſummum Pontificem ordinatus eſt, Viſtor ejus nominis iii. appellatus; præfuitque anno i. & Menſibus iv. Qui mox pontificatu adepto Gregorij prædeceſſoris ſui pares fortiffimè deſenſare cœpit, & ob id Heinricum Regem ſemper adverſarium

Viſtor Pa-
pa tertius
Ex Abbate
Monafterij
Caſſinenſis.

sarium habuit: cujus subordinatione tandem, ut fertur, veneno in calicem misso interiit. Alij dicunt, illum precibus obtinuisse à Domino, ut quoniam dies mali erant, citius ab hac vita tolleretur ad cœlum. His etiam temporibus vir quidam nobilis dives, & in Christiana Religione multum devotus, nomine Hezilo, consulente, & pro viribus adjuvante quodam Hessone viro similiter claro, & insigni volens Dominum Jesum bonorum suorum habere hæredem prædium suum quoddam in nigra sylva Constantiens. Diœcesis pro construendo Monasterio S. Abbati Wilhelmo contulit, & liberales impensas pro consummatione operis promisit. Cujus votum, & sanctum desiderium vir Dei libenter suscipiens, locum personaliter accessit, formam & modum construendi Monasterij præscripsit, ac de suis Monachis aliquos memoratis viris, qui videbantur idonei in adjuutores deputavit. Consumato tandem Monasterio, & in honorem S. Georgij Mart. consecrato, fratres de suo Conventu Hirsaugiensi illò misit, quibus Henricum Abbatem præfecit; sed eum de sua obedientia regulari minimè absolvit. His etiam temporibus S. P. Wilhelmus Monasterium ad duplices aquas in Suevia. quod vulgò Zvvifalten nuncupatur. convulsùm destructum, & penitus desolatam de novo instauravit, construxit, & fundavit ad preces Bertoldi Ducis Suevorù, in quod Monachos de suo Conventu Hirsaug. posuit, quibus Nothgerù valde venerabilè Monachum in Abb. præposuit, qui verbo, & exemplo gregem sibi commissum in vera innocentia pavit. Comes etiam quidam de Calba nomine Adelbertus, qui vulgò dicebatur Azenbart. consentiente, ac suffragium præstante uxore suâ Wilicâ Ducis Polonorù filiâ circa hæc tempora Monasterium ordinis nostri construxit in Gundelfingen, in quo Monachos posuit, quibus Abbatem secundum regulam ordinari fecit. Verùm post annos aliquot Monachi omnes de eodem Cœnobio ad Hirsaugiam translati sunt, & in locum eorum Canonici introducti. Hic libet opinionem referre quorundam, qui asserunt primos Monachos illos, quos cum Friderico Abbate XI. in secunda fundatione Adelberti comitis de Monasterio Schaffhusen ad Hirsaugiam venisse diximus, de Gundelfingen translatos ad S. Aurelium: & Clericos post mortem Conradi Abbatis X. & exilia Monachorum apud Hirsaugiam positos, ut supra diximus, ad Gundelfingen per Adelbertum comitem transpositos. Quorum petitionem nec probare sufficienter possumus, nec temerè tamen improbamus. Fuerunt item alij, qui Fridericum Abbatem cum Monachis suis ad S. Aurelium venisse in Hirsaugiam dicerent ex Cœnobio Solitariensi, vulgò Eremitarum. Nonnulli autem eos de Augiensi Monasterio fuisse transmissos scripserunt. Nos verò his opinionum diversitatibus prætermisissis juxta magis evidens testimonium nobis hoc tempore oblatum aliter invenire non potuimus, quàm quod supra diximus: unde cum aliorum sequamur vestigia, nolimus esse contentiosi, sed libenter accipimus, imò humiliter petimus, ut sicubi erravisse vel multum, vel parùm fuerimus inventi, quisquis melius novit falsitatem, deleat, & sibi cognitam licenter insérat veritatem. Offeritur nobis isthic jam satis opportunè desiderata occasio, ut quoniam præcisâ tempora scire, & annos singulorum ex Monasterio Hirsaugiensi vel Abbatum, vel Episcoporum ad diversa loca datorum sub S. Wilhelmo, &

Cœnob. S. Georgij in nigra sylva fundatur.

Monaster. Zvvifaltè construitur.

M m

deinceps

Diemo Hir-
saugiensis
Monach fit
Archiepisc
Salisburg.

Gebhardus
ex Monac.
Hirsaug.
Episc. Con-
stantiensis.

Gebhardus
ex Abbate
Hirsaug. Ep.
Spirensis.

S. Theoge-
rus ex Mō.
& Abb. Ep.
Metensis.

deinceps perfectè non possumus, saltem eorum nomina secundum ordi-
nem, & Ecclesias, quemadmodum ex monumentis veterum accepimus,
breviter annotemus. Et primò quidem de Episcopis, postea verò de
Abbatibus historiam dicamus. Sanctus Diemo ex Abbate Salzburgen-
si, ut jam supra diximus, anno S. Wilhelmi xv. hujus Cœnobij Hirsaugiensis
Monachus factus est, dimissâ Abbatia suâ propter periculum excommu-
nicati Heinrici Regis quarti. Qui tandem in Archiepiscopum Salis-
burgenſis Ecclesiæ de Monasterio Hirsaugiensi fuit electus, sed consenti-
re noluit, donec per obedientiam S. Abbatis coactus fuit. In senectute
sua cum multis ad terram sanctam ire statuit, & in itinere derentus ab
infidelibus martyrizatus fuit. Gebhardus frater Bertholdi de Zaringen-
Ducis Suevorum sub regimine sancti Wilhelmi Abbatis Monachus in
Hirsaugia factus, in magna sanctitate innocenter vivere secundum nor-
mam S. P. N. Benedicti summo semper studio consuevit. Qui propter
vitæ meritum Episcopus Constantiens. Ecclesiæ ordinatus, pristinus re-
gularis vitæ fervorem minimè intermisit, sed ministrum se Christi mi-
lem, & idoneū verbo, & exemplo semper exhibuit. Hic venerabilis Prae-
sul novū Monasterium Hirsaugiense à S. Wilhelmo constructum auctori-
tate, & præcepto Domini Papæ Urbani 2. simul & cellam S. Gregorii,
quæ dicitur Richenbach, consecravit. Qui tandem plenus bonorum
operum, atque dierum in Domino quievit xxvii. die mensis Augusti.
Gebhardus alter ex Canonico Argentinensis Ecclesiæ Monachus in Hir-
saugia factus sub Divo P. Wilhelmo Prior ejus claustralis multo tempore
fuit. Mortuo autem S. P. Wilhelmo Gebhardus iste omnium fratrum
consensu in ejus locum Abbas constituitur, & post annos xiv. in Abba-
tia laudabiliter exactos, Neometensis Ecclesiæ Pontifex post Joannē qui
Rudigero successerat, ordinatur. De cujus vita, & gestis opportuno
tempore suo loco infra dicemus. Theogerus, alij nonnulli Dietgerum
appellare maluerunt, ex orientali Francia oriundus, primò ex Canonico
S. Cyriaci Mart. in nova domo propè WORMATIAM Monachus Hirsaugi-
ensis sub S. Wilhelmo factus est, deinde Abbas Monasterij S. Georgij
Mart. in nigra sylva, & postremò Episcopus Metensis in Lotharingia, vir
magni apud Deum meriti; utpote qui multis, & in vita, & post mortem
signis, & miraculis coruscavit, de quo inferiùs anno S. Wilhelmi Abba-
tis xviii. latius dicetur. Hi sunt Episcopi 4. ex Monasterio Hirsaugiensi
diversis quidem temporibus assumpti, sed omnes ad Monachatu à S. Ab-
bate Wilhelmo instituti. Nunc de Abbatibus loquamur. Inter quos tem-
pore primò fuit Sigefridus Monachus à D. P. Wilhelmo sanctissimè insti-
tutus, quem propter doctrinā in omni genere scripturarum exuberantē,
& vitæ meritum ad Schaffhusen Monasterium Constantiens. Diocesi.
Abbatem postulanti Monachis destinavit. De cujus Monasterij fun-
datione jam supra diximus anno LVIII. Hirsaugiensi Monasterio apud
S. Aurelium vacante, ut supra patet. Sigefrido autem mortuo Dietpoldus
Monachus ex Hirsaugia ad idem Cœnobiū Schaffhusen mittitur, & in
Abbatē sublimatur; digna planè, & pulchra comutatio. Quoniā Hirsaugi-
gia quæ unū ex Schaffhusen Abbatē Fridericū, & paucos Monachos ha-
bere meruit, matrem fecunditate jam longè superans illi duos, & ad
alia Monasteria plurimos successu temporis destinavit. Heinricus quoque
Mona-

Monachus D. P. Wilhelmi, de quo supra diximus, ad Monasteriũ S. Georgij Mart. in nigra sylva primus Abbas cum Monachis mittitur, cum quibus secundũ regulam B. P. N. Benedicti laudabili unanimitate conversatur. Quo mortuo quendam alium ex Hirsaugia Monachum, cujus nomen non occurrit, in locum ejus Pater sanctus Abbatem instituit; quem Gebhardus Constant. Episcop. sicut & primum ex more benedixit. Qui homo cum esset simplex, & quietus, sibiq; soli utilis, nec regimini aliorum satis idoneus, à S. P. deponitur, & ad Hirsaugiam in locum suum pristinum revocatur. Quod factum Gebhardo Constantiens. Reverend. Præsuli non mediocriter displicuit, propterea quòd sine conscientia ejus præsumptum fuit. Unde Successorem depositi prius ordinare noluit, quàm illum S. Pater ab omni subjectionis obedientia absolvit.

S. Theogerus de quo supra diximus, post depositionem jam dicti Patris in locũ ejus per S. Wilhelmum tertius Abbas Monasterij prænominati S. Georgij Mart. in nigra sylva constitutus, per Gebhardum Constantiensẽ Episcop. ordinatur, non prius tamen, quàm liberum, & absolutum ab obedientia dimisit.

Hic Theogerus vir sanctissimæ conversationis postea factus est Episcopus. Theodericus Monachus hujus Cœnobij Hirsaugiensis sub D. P. Wilhelmo in omni puritate observantiæ regularis optimè institutus Abbas ab eo instituitur, cum quo, & Monachi de Conventu Hirsaugiensi ad novum Cœnobium Petri Domũ in Constantia mittuntur. Erat enim Theodericus iste vir magnæ prudentiæ, & in observantiâ monasticæ disciplinæ singulari devotione studiosus, qui multos verbo, & exemplo ad melioris vitæ semitas per se, & suos revocavit, & ideo merito vitæ, ac multiplici eruditione scripturarum celebris existit, & nomen ejus per totam Sueviam apud omnes gloriosum fuit. Monasterium autem prædictum Petri Domus, sive Perterhausen, in Constantia novum à fundamentis construxit, & fundavit supra nominatus Gebhardus Episcopus, vir per omnia laudabilis, nec minùs vitæ merito, quàm sanguine clarus. Fuit enim sicut diximus frater Bertholdi de Zàringen Ducis magni, qui primò factus est Monachus, sub S. Wilhelmo Abbate in Hirsaugia, deinde Maticularius, post, ut quidam scribunt, Abbas Monasterij S. Georgij M. in nigra sylva; quo ad Pontificatum Constant. ut diximus, assumpto, sanctum ei Theogerum in Abbacia referunt successisse, non illi deposito, cujus nomen ignoramus, qui Gebhardo successerat. Quorum positio superiori est contraria, sed apparet nobis veritati satis esse conformis, ut Henricus in Abbacia S. Georgij fuerit primus, & ille, quem S. P. Wilhelmus deposuit secundus, Gebhardus tertius, & S. Theogerus in ordine quartus. Qui veritatem hujus differentiæ intelligit nostrum pius emendet errorem. Item Giselbertus, de quo supra diximus, anno S. Wilhelmi Abbatis iv. ad novum Monasterium S. Heymeradi in Hasungẽ, quod Sifridus Archiepisc. Moguntinus in Thuringia construxit, cum Monachis de Hirsaugia mittitur, & ab eodem Archiep. Abbas ordinatur. Qui tandem cum toto grege suo, Monachis ferè quinquaginta, propter improbitatem excommunicati Regis Henrici iv. ad Hirsaugiam revertitur, quoniam manere in Hasungen non poterant, propterea quòd comunicare cum excommunicatis recusabant. Postea

Monaster.
Petri Do-
mus funda-
tur.

verò idem Giſelbertus Abbas factus eſt in Monasterio fontis Reinhardi in Thuringia, quod vulgari vocabulo Rheinardisbronna nuncupamus, & eſt ſatis inſigne Monasterium in nemore conſtitutum. Miſerum etiam S. P. Wilhelmus cum eo ad eundem locum Monachos de Conventu ſuo Hirſaugienſi optimæ institutionis, qui regularem diſciplinam ibidem plantantes, quam à bono præceptore didicerant, numerum Deo ſervientium perſonarum quotidie augmentabant. Iſdem quoque temporibus Monasterium S. Petri Apoſtoli conſtruebatur in Erphordia, cujus diſpoſitionem, & regimen D. P. Wilhelmus, ut anno ejus quarto diximus, eidem, donec perfectò præficeret Abbatem proprium, conſtituit.

Ad novum quoque Monasterium ad duplicem aquam Conſtantienſis Diœceſis, quod linguâ teutonicâ Zvvifalten nuncupamus de Conventu ſuo Hirſaugienſi Congregationem Monachorum inſtituit, quibus Notgerum valdè venerabilem virum, & Monasticæ diſciplinæ ſerventiſſimum zelatorem in Abbatem dedit. Ad eundem locum poſtea datus eſt Abbas Gorfridus hujus Cœnobij Hirſaugienſis Monachus, & D. P. Wilhelmi quondam auditor, atque diſcipulus nō obliſioſus; quippe qui vitam, & mores amantiffimi præceptoris ſui totis ſemper viribus ſtudit imitari. Nocturnis temporibus in oratione vigilantiffimus extitit; diurnis verò curam rei domæſticæ, ac fratrum neceſſitatib⁹ impendit. Tandem non ſine opinione ſanctitatis deceſſit.

Ad Monasterium S. Nicolai præfulis in Camberg Herbiſpolenſis Diœceſis, quod comes de Rorenburgo Chriſtianiſſimus Burchardus iſſedè conſtruxit temporibus; S. P. Wilhelmus anno regiminis ſui xix. Guntherum primum deſtinavit Abbatem, virum per omnia probatum, & Monachos cum eo 12. moribus, & diſciplinâ ſpeciali ſtudio inſignes. Venerunt autem ad Camberg anno Dominicæ Nativit. MLXXXVIII. qui fuit S. Wilhelmi Abbatis, ut dictum eſt, 19. quo videlicet anno Eccleſia ibidem fuit dedicata, quem admodum ſuo dicemus loco.

Ad Cellam S. Petri, quam de villa Wilheim tranſlatam in montem ſupra diximus, Monachos de ſuo Conventu poſuit, quibus Adalberonem virum regularis obſervantiæ ſtudioſiffimum præfecit. Sed hæc Abbatia in Prioratum poſtea commutata eſt, & nunc eſt parochialis reſidentia in Gilheim, Monasterio Hirſaugienſi penitus incorporata, & Abbati ſubjecta.

Ad Monasterium verò in Altorff Argentinenſ. Diœceſis B. P. Wilhelmus Monachos ſimiliter miſit de ſuo Conventu Hirſaugienſi, quibus Abbatem præfecit Welichonem virum optimum, qui verbo ſanctæ prædicationis, ſed & exemplo bonæ, ac religioſiffimæ converſationis non ſolum commiſſos ſibi Monachos, & Converſos ad contemptum mundi fortiores inſtituit, ſed etiam ſæculares ad amorem Dei incitavit.

Ad Monasterium quod Biren appellatur in Diœceſi Auguſtenſi B. P. Wilhelmus pari charitate de ſuo Monasterio Conventum miſit, cui Azelinum Monachum valdè bonum, Religioſum, & circa regularem diſciplinam ſtudioſiffimum præfecit: claro ſi quidem genere natus, parentelam ſuam ſanctis virtutibus ornare ſtudit, & mundum pro Chriſti amore fideliter contempſit.

Ad eundem locum poſtea miſſus eſt Abbas de Conventu hujus
Mona-

Monasterij Hirsaugiensis Monachus nomine Otto ad regimen animarum satis idoneus, vitâ, & conversatione præcipuus, & divinarum scripturarum non ignarus. Consilio promptus, & cautus, in spiritualium conversatione sollicitus, & in administratione temporalium rerum singulari providentiâ circumspexit. Deniq; pro sua prudentia tanti habitus est, ut non solum Abbas unus Monasterij esset jam memorati in Bûren, sed etiam Administrator fieret alterius Cœnobij, quod Rynavve dicitur in Diœcesi Constantiensi. Qui venerab. P. utrumque Monasterium, in utroque videlicet statu providè, & utiliter satis disponendo gubernavit.

Ad Monasterium S. Joannis Magdenburgensis in Saxonia datus est Abbas ad petitionem tam fratribidem existentium, quàm Archiepiscopi vir multum venerabilis, & valde religiosus nomine Hildeboldus, qui disciplinam Monasticam juxta exemplar, & constitutiones Divi præceptoris sui VVilhelmi per totam Saxoniam dilatavit.

Post mortem verò Rev. P. prædicti Hildeboldi fratres memorati Cœnobij ad plenum jam in consuetudinibus Hirsaugiensium Monachorum instituti, ne sanctum reformationis negotium aliquod ex novitate cogeretur subire periculum, pro novi pastoris electione ad Hirsaugiam denuo fontem Monasticæ Religionis statuerunt recurrendum. Quibus postulantis, Hugo quidam nomine datus est Abbas, vir magnæ prudentiæ, & singularis in Dominum devotionis, qui reformationem inchoatam optimè conservavit. Memoratum verò S. Joannis Bapt. Monasterium fundavit Otto primus Imper. sicuti anno Diehmari Abbatis xv. longè supra diximus, anno videlicet Dominicæ Nativ. DCCCCXI.

Ad Monasterium Ysne Constant. Diœcesis D. P. Wilhelmus Abbatè de Conventu suo Erchinboldum virum eruditione scripturarum insignem, & vitæ sanctimoniam haud Præceptoris suo dissimilem, qui verbo, & exemplo multorum corda convertit ad Dominum, & tandem post multa bonæ actionis studia non sine opinione sanctitatis in Domino feliciter quiescit. Ad eundem quoque locum postea missus est de Conventu Hirsaugiensi Bruno genere, & moribus insignis Cœnobita, qui post Erchinboldum ordinatus Abbas, in semitis Prædecessoris sui sine offensione ambulans, monasticæ observantiæ tramitem studiosâ semper diligentiam custodivit: nam regularis disciplinæ integritatem, quam Erchenboldus in Yfrensi Monasterio primus in vera puritate plantavit, Bruno iste tam studiosè rigavit, ut annis postea multis in eodem loco maxima religio perduraverit.

Ad novum verò Cœnobiū in Ducatu Carenthinorum constructum, quod Laven appellatur, de quo supra diximus, beatissimus P. Wilhelmus de suo Conventu Hirsaug. Monachos xii. optimos misit, quibus quondam valde præclarum Monachum nomine Wezilone, genere Francum orientalem, Patrem, & Abbatè dedit. Hic VVezilo venerab. Abbas multa ordinis nostri Monasteria nimiam verustate penè collapsa in illis provincijs instaurando reformavit. Sigevvinus Monachus cum Domino VVezilone prænominato Abbate missus fuerat de Conventu Hirsaugiensi per S. VVilhelmum ad Monasterium Lavense in Carinthiam, qui cum esset vir magnæ prudentiæ in Abbatem cujusdam Monasterij

prope Aquilejam in Sclayonia, quod Rosaz nuncupatur, postea fuit ordinatus. Verum quia hoc sine consensu Abbatis Hirsaug. factum presumpsit, de collegio fratrum sancto nomine ejus fuit abrafum, qui poenitentiam ductus ad Hirsaugiam redijt, & Abbatem Rosazi in manus Gebhardi Abbatis, qui S. VVilhelmo successerat, resignans, veniam de presumptione humiliter postulavit. Quem Abbas Gebhardus ad comprobendam humilitatem poenitentis ejus, in ultimo Congregationis loco locidere fecit. Quod cum illum humiliter, & patienter sustinere cerneret, poenitentiam ei non solum misericorditer relaxavit, sed etiam ad Abbatiam Rosazi quantocius remisit. Gaudentius vero Monachus quidam cum praedictis VVezilone, & Sigeyvino missus ad Lauen in Carinthiam, similiter Abbatiam quandam in regione illa sine permissione Abbatis Gebhardi obtinuit, qui tamen neque pro satisfactione redijt agenda, neque veniam postulavit: unde communi fratrum Hirsaugiensium decreto nomen ejus de catalogo sanctae Congregationis proscibitur, ne inter Abbates ex Hirsaugia datos computetur, cujus nos in hoc loco propter mentionem fecimus, ut historiam facti memorabilis posteritati commendarem.

Ad Monasterium S. Nicolai Pontific. in Bruvviler Colonienf. Diocesis, quod Ezelinus comes Palatinus frater S. Kunigundis olim fundaverat, quemadmodum anno Monasterij S. Aurelij vacantis XIII. diximus, Eberhardus Monachus de Conventu Hirsaugiensi missus in Abbatem ordinatus est, sed quo tempore certum non habemus, quod tamen factum esse post mortem S. P. VVilhelmi certis, & manifestis edocci rationibus non dubitamus.

Ad Monasterium in Odenhaim Spirensis Diocesis, quod Bruno Archiepiscopus Trevirorum de novo construxit, fratre suo Poppone comite consentiente, & auxilia praebente, sicut inferius dicemus anno VVolmari Abbatis III. missus est ex Conventu Hirsaugiensi Eberhardus Abbas primus cum XIII. Monachis ad preces praenominati Popponis comitis de Bretheim, & Brunonis fratris sui Archiepiscopi Trevirensis.

Ad Monasterium quod Cellae Paulinae dicitur in finibus Turingorum Moguntinae Diocesis, a quadam sancta femina nomine Paulina, missus est Gerungus ejusdem loci primus Abbas cum Monachis suis per Brunonem Abbatem hujus Monasterij Hirsaugiens. XIV. De fundatione autem praenominati Monasterij, & meritis Gerungi primi Abbatis suo loco inferius mentionem faciemus, Deo largiente, necessariam anno Brunonis Abbatis secundo.

Ad eundem quoque locum postea missus est de Conventu Hirsaugiensi Monachus quidam venerabilis nomine Udalricus, qui Abbas fratrum ordinatus ibidem, regularis observantiam disciplinae, quam ab optimis praecceptoribus isthic ad plenum didicit, & in se custodiens diligentissimè, & in alijs studiosè fovens, non minuit, sed amplavit.

Ad novum Monasterium in Gozavve Spirens. Diocesis in Comitatu VVorcheim in Albegavio, quod Bertholdus comes de Hennenbels uxore sua, filijs consentientibus fundaverat, temporibus Henrici Regis V. Bruno hujus Monasterij Hirsaug. Rev. Abbas anno regiminis sui V. ad preces memorati comitis Bertholdi, Monachos misit in observantia regu-

regularis disciplinæ optimè imbutos, quibus Volpotonem venerabilè Monachum præfecit Abbatem, sicut anno Brunonis præscripto latius dicitur.

Ad eundem quoque locum postea ex Conventu Hirsaugiensi missi sunt Abbates, & alij tres, per intervalla temporum sibi succedentes, quorum primus post Volpotonem vocabatur Burchardus natione Francus orientalis: secundus Rupertus patriâ Suevus, & tertius patriâ similiter Suevus nomine Rudolfus, quorum memoria Domino vivit.

Ad Monasterium S. Michaëlis in monte Monachorum prope Bambergam, quod S. Henricus Imperator olim fundaverat, sicuti supra diximus anno Monasterij S. Aurelij vacante vi. missus est Abbas ex Hirsaugiensi Cœnobio VVolframus, vir in omni genere scripturarum doctissimus, morumque integritate venerandus, qui fertur de Musica non spernendæ auctoritatis opusculum, & plenos eruditionis commentarios in cantica canticorum edidisse.

Ad novum quoque Cœnobium in Bruveningen non procul à civitate Ratisponensi, quod S. Otto Babenbergensis, Episcop. à fundamentis construxerat, sicuti suo loco inferius dicemus, S. Ermenoldus Abbas primus cum primitivis Monachis de Hirsaugiensi Conventu missus est, vir doctus, & integerrimæ conversationis, qui multis in vita simul, & post mortem coruscavit miraculis.

Ad omnia Monasteria, quibus mittebantur Abbates ex Conventu Hirsaugiensi, semper conjungebantur & Monachi aliqui probatæ Religionis, qui consilio, & auxilio pro conservatione regularis disciplinæ, pastoribus assisterent. Memoratus autem S. Ermenoldus temporibus S. VWilhelmi ad conversionem veniens, optimè ab eo fuit institutus, postea ad Lorissam, quæ tribus fermè à VVormatia milliaribus distat à Lancrone, quondam Rheni comite fundatam, Abbas cum certis fratribus mittitur, non minùs electione fratrum ipsius Lorissensis Cœnobij, quàm promotione Henrici Regis v. verùm scrupulo conscientiæ postea motus (propter fratrem suum, qui gratias Regi pro ejus gratuita promotione, oblatione parvorum munerum egerat) Abbatiam Lorissensem deseruit, & cum fratribus non minus 40. quos Domino in unius anni spatio acquisierat, quo Lorissæ præfuit, ad Hirsaugiam redijt, & demum sub anno Dom. Nativ. m.cxiv. Abbas primus in Bruveningen factus est, ut suo loco dicemus.

Ad Monasterium S. Petri in Erphordia primus Abbas de Conventu Hirsaugiensium fratrum missus est Burchardus cum XII. Monachis optimæ conversationis anno Gebhardi Abb. XI. videlicet, indict. Rom. x. die verò mensis Februarij VIII. qui statim in ipso anno fundare cœpit novam Ecclesiam ibidem in monte S. Petri, quæ præter turretes hodie necdum completas Hirsaugiensi Ecclesiæ non parùm est similis. Quam Ecclesiam S. P. VWilhelmus antea in parte construere cœpit, & curam Monasterij Giselberto Abbati fontis Rheinardi, quemadmodum supra diximus, anno ejus .4. commiserat.

Ad eundem quoque locum postea anno VVolmari Abbatis VII. qui fuit Dom. Nativ. MCXXVIII. VVernherus Monachus fratrum unanimi electione de gremio hujus Conventus mittitur, in Abbatemque post
Ruper-

Rupertum, ut quidam volunt, ſed ut nobis videtur, poſt ipſum Burchardum, immediatus ordinatur, vir multæ prudentiæ, & Religionis, qui per ſuam induſtriam, nec paucis impenſis aquæ ductum ad Monafterium cunctis mirantibus introduxit, & Capellâ retro Monafterium in Braidenaugo, quod Wernherus comes magnificus in finibus Haſſiorum à fundamentis conſtruxit, Dominus Bruno Abbas hujus Monafterij Hirſaugienſis XIV. de conſilio fratrum ſuorum Monachos XII. miſit anno regiminis ſui XIII. quibus Drutvvinum virum multæ Religionis primum Abbatem dedit. Venit autem ad Monafterium prædictum anno Dominicæ Nativitatis MCXIX. die menſis Novembris XVII. & præfuit annis XIII. Mortuo Drutvino Monafterij prænotati Braidenaugienſis primo videlicet Abbate, anno Wolmari Abbatis XI. Henricus Monachus hujus Cœnobij Hirſaugienſis in Abbatia ſucceſſit, vir tam in divinis ſcripturis, quàm in ſecularibus litteris egregiè doctus, metro exercitatus, & proſâ, vitæ quoque merito primus, qui varijs legitur miraculis coruſcâſſe: de cujus ſanctitate, & lucubrationibus plenius dicemus anno Wolmari Abb. præſcripti.

Ad Monafterium Poſavienſe in partibus Saxoniz, quod Theodericus Epifcopus Nûenburgienſis conſtruxit in monte non procul à Giceni civitate, quemadmodum ſuo loco inferius dicemus, anno Wolmari Abb. VI. miſſus eſt Abbas de iſto Conventu nomine Egbertus cum XII. Monachis primus, qui regularis diſciplinæ obſervantiam ſecundum laudabiles Hirſaugienſium conſuetudines in eodem loco ad multorum ſalutem hominum ſanctiſſimè plantaverunt.

Ad eundem locum poſtea miſſus eſt iterum alius Abbas, de gremio Hirſaugienſium fratrum, nomine Wolpoldus, qui & Hugonis nomine in principio converſionis ſuæ accepit. Hic erat vir magnæ prudentiæ, qui non ſolum ſpiritualium curam, ſed etiam temporalium rerum neceſſariam ſolicitudinem habuit, ſine quarum adminiculo regularis obſervantiæ continuatio non ſubſiſtit.

Ad Monafterium in Elckingen circa Danubium in Suevia haud procul ab oppido Ulma in Diœceſi Auguſtenti, miſſus eſt Abbas de Conventu Hirſaugienſi nomine Adelbertus, vir moribus & ſcientia ingenuis, regulariſque diſciplinæ cultor ſtudioſiſſimus, qui Monafterio ſibi commiſſo tam in temporalibus quàm in ſpiritualibus utiliter præfuit, & plures converſationis bonæ exemplo ad mundi contemptum induxit.

Ad Monafter. Navv miſſus eſt Abb. pariſormiter de Conventu hujus Cœnobij Hirſaugienſi nomine Reginboldus, natione Francus Orientalis, cum X. Monachis optimè in omni obſervantia Monaftericæ diſciplinæ regulariter inſtitutis, qui longâ experienciâ in palæſtra ſpiritualis certaminis exercitati didicerunt mundum contemnere, diabolum vincere, & carnis vitioſas concupiſcentias divinâ adjuvante gratiâ fortiter reſiſtendo cum humilitate ſuperare. Poſt mortem Reginboldi ruruſ de Conventu iſto Hirſaug. alius in Abbatem electus mittitur, qui Adalbertus vocabatur. Hic multo tempore ſub jugo Regularis militiæ probatus, humiliter ſemper obedientiam majoribus exhibere didicit, & ob id, cuj aliquando etiam obedirent cæteri, Chriſto ſic præordinante, dignus, & idoneus eratiſ: enim verò nunquam ſubditiſ recto ordine utiliter obedientiam præcepit, qui ſuis eam ſuperioribus antea exhibere humiliter contempſit.

Ad Mo-

Ad Monasterium in oppido Amorbach, quod veteres Amenbach nuncupaverunt. Herbipolens. Diœcesis, cujus fundatorem etiam ipsi Monachi non noverunt, ex Monasterio datus est Abbas, nomine Adelhelmus. Hic primus ex Monasterio Hirsaug. Prior fuit in Schonrein, ac deinde ad præfatum Cœnobium Amorbach, sicut diximus, electus à Monachis ejus loci propter vitæ meritum in Abbatem ordinatur. Qui collapsam Regularis disciplinæ observantiam, auxilio fratrum, quos secum de Monasterio Hirsaug. adduxerat, in pristinum fervorem spiritus revocavit; congregans in brevi tempore magnam multitudinem Deoservientium Monachorum.

Ad Monasterium Mediolacensē, quod S. Lutvvinus ex Duce illius Provinciæ, quæ Lotharingia postmodum fuit dicta, primò Abbas, deinde Archiepiscopus Trevirorum, in eadem Diœcesi juxta fluvium Saram olim circa annum Dominicæ Nativit. dccc. à fundamentis construxit, datus est Abbas Monachus Conventus Hirsaugiens. nomine similiter Adelhelmus, qui Monasticam disciplinam ibidem magnificè reformavit. Et notandum, quòd hic alius fuit ab illo, quem ejusdem nominis Abbatem ad Amorbach jam priùs diximus destinatum.

Ad Monasterium S. Felicitatis in Schvvarzbach Herbipolens. Diœcesis, quod Megengaudus comes quidam circa annum Nativ. Dominicæ dcccxv. fundavit, Abbas missus est ex Conventu Hirsaugiens anno Wolmari Abbatis xv. Wolfframus, vir pius mitis, & humilis, qui non minus exemplo, quàm sancto prædicationis verbo gregem sibi commissum strenuè gubernare cœpit. Sed morte immaturâ præventus regiminis sui anno 2. primâ die mensis Octobr. ab hac mortali, miserabilique peregrinatione ad Dominum migravit. Post cujus mortem postulante Conventu ejusdem loci Dominus Wolmarus Abbas prænominatus Hirsaugiens. de consilio fratrum suorum, anno regiminis sui xvi. qui fuit Dom. Nativit. mcccxxvii. Indict. Roman. xv. iterum misit alium Abbatem nomine Theodericum, virum religiosissimum, & magnæ prudentiæ, qui posteaquam præfuit annis v. plenus operibus bonis ad Dominum migravit 23. die mensis Martij, successorem relinquens ex suis Monachis unum nomine Gumpertum.

Ad Monasterium verò aliud Schvvarzach in Diœcesi Argentinenfi, quod S. Pirminius Episcopus Meldensis, S. Mauri quondam discipulus, sicut in ejus vita legimus scriptum, primus favente Domino construxit, missus est de Conventu suo Hirsaugiens. Abbas multùm religiosus, prudens, pius, & devotus nomine Conradus, qui Monasticam in eodem loco disciplinam ad regulæ puritatem magnificè restauravit.

Ad eundem quoque locum postea destinatus est iterum de Conventu ipso Hirsaugiens nomine Hildebertus cùm eruditione litterarum, tum vitæ merito illustris, atque famosus, qui reformationem dicti Monasterij à prædecessore suo introductam non solum fideliter manebat, sed etiam numero personarum, ac plenitudine meritorum suo tempore multipliciter ampliavit.

Ad Monasterium quoque in Weingarten Constantiensis Diœcesis Abbas datus est ex Conventu Hirsaugiens tempore Mannegoldi Abbatis circa annum Dominicæ Nativit. mclx. Burchardus natione

Francus, genere nobilis, vitæ merito clarus, ſcientiâ, & eruditione ſcripturarum valde notabilis, qui ſecum aſſumptis fratribus optimis de Hirſaugia, locum vetuſtate labente in utroque ſtatu ad priſtinum decorem reformavit.

Ad idem quoque Monasterium in Weingarten poſt mortem Domini Burchardi alius de Conventu Hirſaugienſi datus eſt Abbas, nomine Diethmarus, vir genere clarus, patriâ Suevus, morum integritate perſpicuus, eruditione divinarum ſcripturarum haud mediocriter exercitatus. Qui cùm eſſet in obſervantia regularis diſciplinæ longo tempore intercurtu peritiſſimus, introductam noviter ab antecelſore ſuo reformationem fideliter in omnibus cuſtodivit. Item ad eundem locum iterum poſtea de Hirſaugia miſſus eſt Abbas tertius nomine Megingos, vir in Monasticis institutionibus non mediocriter exercitatus, qui pijs & ſanctis prædeceſſorum cupiens inharere veſtigijs, ſe non ſolum verbo ſubditis utilem, ſed etiam boni operis exemplo cunctis ſtudit exhibere fructuoſum.

Ad Monasterium Thariſſa juxta Moganum in Diœceſi Herbipolenſi, quod ſ. fermè à civitate Babenbergienſi in deſcenſu fluminis miliaribus diſtat, de cujus fundatione longè ſupra diximus, anno videlicet Harderardi Abbatis S. Aurelij, qui fuit Dom. Nativit. DCCCXV. de Conventu Hirſaugienſi datus eſt Abbas Rutgerus cum quibuſdam Monachis optimè inſtitutis, qui locum ædificijs ruinoſum conſtruendo reſtituit, & ad puritatem regulæ in utroque ſtatu reformavit.

Ad Monasterium verò in Beſſelbron Auguſtentiſ Diœceſis Lupoldus Abbas cum ſex Monachis de iſto Cœnobio Hirſaugienſi miſſus eſt, vir tam in eruditione ſcripturarum illuſtris, quàm experienciâ rerum commendabilis, moribus nihilominùs, & vitæ merito valde reverendus, qui Monasterium ſibi commiſſum in ſpiritualibus ad obſervantiam regulæ ſumma cum diligentia reſtituit, & in temporalium proviſione notabiliter factis ampliavit.

Ad Monasterium Conſtantienſis Diœceſis, quod Brigantium, vulgariſter autem Bregenz nuncupamus, Gotfridus Abbas cum certis Monachis bonæ converſationis, & probatæ institutionis ex Hirſaugienſium congregatione miſſus eſt, qui eundem locum in utroque ſtatu corrigens, ac reformans conſuetudines regularis obſervantiæ, quas iſtic dicitur, ibidem laudabiliter plantavit.

Ad Monasterium S. Nazarij Mart. in Loriſſa Moguntinæ Diœceſis, quod comes quidam Rheni, nomine Canker quondam temporibus Caroli Magni fundavit, in quo S. Ermenoldus, ut ſupra diximus, ad unius anni ſpatium Abbatiam tenuit, Abbas mittitur cum xx. Monachis de congregatione fratrum Hirſaug. vir multùm venerabilis nomine Sigebardus, qui recedentibus ejuſdem loci Monachis, & vitæ Hirſaugienſium qui venerant, rigorem ferre contemnentibus, ruinoſa ædificia reſtituit & magnam brevi multitudinem Monachorum congregavit, multas tamen injurias recedentium Monachorum priorum ſuſtinuit, quibus regularis obſervantia gravis, & nimis odioſa fuit. Vidimus epiſtolas, & carmina plura per eos ad Heinricum V. in depravationem hujus ſanctæ reformationis Hirſaug. miſſa, in quibus cùm ratione deficiant, mendacijs famam denigrare bonorum conantur.

Ad

Ad Monasterium S. Ferrutij Mart. in Blidenstat Moguntinæ Diocesis, quod à Carolo Magno dicunt esse fundatum, Abbas de Hirsaugia cum XII. Monachis missus est, vocabulo Henricus, vir magnæ prudentiæ, & summæ religionis, qui locum in utroque statu quàm optimè reformavit, & multas Domino animas hominum acquisivit: nam sicuti ex veterum scriptis, & monimentis in eodem loco, dum ibidem aliquoties visitatoris fungeremur officio repertis probatum accepimus, à tempore memorati Abbatis Henrici, tanta in illo Cœnobio regularis observantiæ districtio per multos viguit annos, ut Blidenstat carcer passim à cunctis diceretur Monachorum. Nam qui alibi videbantur incorrigibiles, ibi ad humilitatem compellebantur.

Ad Kornbach Cœnobium antiquissimum Merensis Diocesis in Westrasia constructum à S. Pirminio Meldensi Episcopo, ac B. Mauri Abbatis quondam discipulo, temporibus Theoderici Regis Francorum missus est ex Hirsaugia Conradus Abbas cum XII. Monachis, qui locum illum penè vetustate collapsum, in utroque statu plenè reformavit, plantans inibi sanctam regularis disciplinæ observantiam, quam à præceptoribus suis reverendissimis in Hirsaugia vidit, & audivit.

Ad Monasterium S. Protomart. Stephani in civitate Herbipolensi, quod Adelbero S. quondam Episcopus erexerat, quemadmodum supra diximus, anno Monasterio S. Aurelij vacante LVI. datus est ex Monasterio Hirsaugiensi Berengerus Abbas, vir magnæ prudentiæ, & religionis, anno scilicet Domini Wolmari Abbatis XVII. Fuit autem Berengerus iste in ordine Abbatum S. Stephani tertius, & præfuit in omni religione, & modestia annis VIII. introducens observantiam monasticæ disciplinæ secundùm laudabiles consuetudines Patrum suorum Hirsaugiensium.

Ad eundem locum postea missus est anno Wolmari Abbatis XXXV. Reffoldus Abbas, & fuit quintus in ordine Abbatum illius loci: nam inter ipsum, & Berengerum, Abbas fuerat quartus nomine Rupoldus, qui non erat de Congregatione hujus Monasterij Hirsaugiensi. Erat autem Reffoldus iste vir sanctus, & religiosissimus, patriâ Francus orientalis, eruditione scripturarum illustris, ac vitæ merito valde admirabilis, de quo suo tempore latius dicemus.

Ad Monasterium novæ civitatis vulgariter Nevvestat Herbipolensis Diocesis, quod S. Burchardus primus Herbipolensium Episcopus olim temporibus Pipini Regis Francorum construxerat, datus est Abbas cum X. Monachis de Conventu Hirsaugiensi nomine Adelgerus, vir moribus, & disciplinâ spectabilis, divinarum scripturarum interpres, qui locum sibi commissum ad meliorem statum restituit, & Monachos ad puritatem regularis observantiæ reformavit.

Ad Monasterium B. Mariæ semper Virginis ad Eremitas Constantiensis Diocesis, de cujus fundatione longè superiùs anno Sigeri Abbatis IV. qui fuit Dominicæ Nativitatis DCCC. LV. mentionem fecimus, ex Congregatione Hirsaugiensi datus est Abbas, nomine Henricus cum nonnullis Monachis ad puritatem regulæ optimè institutis, qui locum in utroque statu magnificè reformavit, tempore videlicet Brunonis hujus Monasterij Abbatis XV.

Ad Monasterium, quod vulgari vocabulo nuncupatur Monchaurach

chaurach in Francia orientali Herbipolenſis Dioceſis. quod 3. à Norberga diſtat milliariſus, ex Hirſaugienſi Congregatione datus eſt Abbas nomine Waltherus, vir prudens, religioſus, & modeſtus, qui ſumptis ſecum de iſta Congregatione nonnullis bonæ converſationis fratribus, Monaſtica diſciplinæ obſervantiam nullo tempore durantem, inibi plantavit.

Ad Monaſterium Campidonenſe Conſtant. Dioceſ. Manegoldus Monachus hujus Conventûs Hirſaugienſis tempore Brunonis Abbatris non per obedientiam miſſus, ſed precibus amicorum ſuorum, & iſtantiâ per Henricum regem 5. in Abbatem permotus eſt. Cujus ordinatio, tam fratribus, quàm Abbati hujus loci non parùm diſplicuit, quoniam Monaſtica puritati penitus contraria fuit. Communicato igitur conſilio nomen ejus de Congregationis ſanctæ catalogo in vindictam tantæ præſumptionis ſtatuerunt perpetuò delendum.

Ad Monaſterium in Gengenbach Argentinenſis Dioceſis, quod S. Pirminius Meldenſis Epiſcopus, & B. Mauri Abbatris quondam Monachus, auditor, atque diſcipulus fundavit temporibus Theoderici regis Francorum, ſicut manifeſtè legimus in vita ejus latinè ſcripta, quam habemus, Marquardus Abbas cum 12. Monachis ex Hirſaugia miſſus eſt à Gebhardo venerabili Patre, qui S. Wilhelmo ſicut dicemus, in Abbatia Hirſaugienſ. ſucceſſit. Hic Reverendiſſimus Abbas Marquardus Cœnobium Gengenbach ſibi traditum in utroque ſtatu reformans, & temporalia ſapienter recuperavit amiſſa, & in brevi numerû valde auxit Monachorum. Poſt quem & alius ad eundem locum miſſus eſt, cujus nomen non occurrit.

Ad Monaſterium S. Albani prope Moguntiam, quod S. Bonificius Archiepiſcopus, & Mart. olim fundavit, iuſſu & impenſis Pipini regis Francorum, de Congregatione hujus Cœnobij miſſus eſt Adebertus Abbas cum Monachis 8. qui ſuâ prudentiâ, & induſtriâ locum ad præſtinum decorem reſtituit, & Monachos ibidem repertos ad regulari obſervantiâ tramitem reduxit.

Ad Monaſterium, quod Sels dicitur, in Dioceſi Argentinenſi, cujus Monachi noſtris temporibus ab Ordine recedentes, facti ſunt Canonici ſæculares, ſicut & alij plerique, quibus memoriæ locum opportuno dabitur tempore) miſſus eſt de Congregatione hujus Monaſterij Abbas, nomine Rupertus, qui conſilio, & auxilio Fratrum ſuorum, quos ſecum adduxerat. Cœnobium illud in brevi tempore, & ſtructuris venuſtum, & plenum Deo ſervientium reddidit Monachorum.

Ad Monaſterium S. Jacobi prope Moguntiam (quod Lupoldus Archiepiſcopus Moguntinus olim in monte ſpecioſo fundavit anno Monaſterij S. Aurelij vacantis L. ut ibi diximus) miſſus eſt de iſto Cœnobio Hirſaugienſi Erchenbertus Abbas, vir in omni genere ſcientiarum doctus, qui locum in utroque ſtatu promovit, & Monachos ad puritatem regulari obſervantiâ reduxit. Hic quoque homo cum eſſet in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus, multa per fratres ſcribi volumina inſtituit, & bibliothecam adhuc tenuem valde ampliavit.

Ad Monaſterium Nuvvilar Argent. Dioceſis (quod S. Pirminius Meldenſis Epiſcopus de quo diximus, temporibus Theoderici Regis Fran-

Francortū. primus fundavit. quemadmodum in libro gestorum ejus clarè invenitur scriptum, cujus Monachi nostris diebus perditā similiter præsumptione sæculares facti ab ordine recesserunt) de Congregatione hujus Monasterij Hirsaug. Henricus Abbas cum quibusdam Monachis destinatus est tempore Wolmari Abbatis, vir scripturarum eruditione spectabilis, & morum integritate reverendus, qui locum sibi commendatum in spiritualibus, & temporalibus plenè reformavit.

Ad Monasteriū similiter Argentinenf. Diöces. Morefmünster nuncupatum (quod prænominatus Præful sanctissimus Pirminius B. Mauri quondam discipulus fundavit temporibus Theoderici Regis Francorum sicuti in vita ejusdem sæpius memorati Pontif. continetur) ex Hirsaugiensi missus est Abbas nomine Ruthardus, vir in omni conversatione regularis disciplinæ optimè instructus, anno Domini Wolmari Abbatis 14. qui Cœnobiū sibi commissum, & bene rexit, & in utroque statu ad reformationis ordinem revocavit.

Ad Monasterium quoque Altha (quod sæpe nominatus beatissimus Præful Pirminius, ut in ejus vita legimus, olim à fundamentis in partibus Bavariæ novum primus construxit, in quo, & sanctus Godehardus Hildeshemensis postea, ut dictum est supra Dominicæ Nativit. anno MXXI. Episcopus Monasticæ conversationis indumenta suscepit) missus est de Hirsaugiensi Congregatione Rupertus Abb. qui auxilio suorum regularem inibi observantiam plantavit, ipsumque locum pro viribus ad pristinum decorem reduxit.

Ad Monasterium Klingenmünster Spirensis Diöces. (quod ferunt à Dagoberto Rege Francorum quondam constructum, cujus Monachi nostris etiam temporibus ab ordine recesserunt Canonici facti sine regula viventes) ex Hirsaugia missus est anno Brunonis quarto Sigefridus Abbas, cum quibusdam fratribus in observantia regularis vitæ optimè institutis, qui locum in utroque statu reformaverunt.

Ad Monasterium S. Burchardi juxta Herbipolim (cujus Monachi simili præsumptione, & furiâ agitati, propriæ salutis immemores anno Domin. Nativit. MCCCCLIV. mensis Maij die 15. habitum professionis suæ monasticum abijcetes, ab ordine, quem voverant, recesserunt) missus est de Congregatione Hirsaug. fratrum Sigehardus Abbas, vir prudens, doctus, & venerandæ conversationis, qui suis laboribus, & industria Monasterium, cui præerat, optimè reformavit.

Ad Monasterium Hugshoffen in Diöcesi Argentinenf. (cujus fundatorem ignoramus) de Congregatione Hirsaug. fratrum, missus est Conradus Abbas cum fratribus x. optimè institutis, qui locum ædificijs, & structuris necessarijs ampliavit, libros, & ornamenta Ecclesiastica pro viribus disposuit, proventus, & redditus auxit, & multiplicans numerum personarum Deo famulantium, regularis disciplinæ plantavit observantiam, quæ multo tempore duravit.

Ad Monasterium in Deckingen Augustensis Diöcesis missus est ex isto Cœnobio Hirsaug. sanctissimæ Congregationis Marquardus venerabilis Abbas vir multarum virtutum, humilitatis tamen, & charitatis præcipuè, ac divinarum studiosus amator scripturarum, qui verbo, & exemplo commissis sibi fratribus utiliter præfuit, & Monasticæ conversationis observantiâ inibi plantavit.

Ad Monasterium S. Laurentij Mart. in Vraugia Herbipolensis Diocesis (quod beatus Otto Bambergensis Episcopus fundavit. ut inferius loco dicemus) missus est Eckardus Abbas cum octo Monachis; qui etiam vir non solum in divinis scripturis, sed etiam in secularibus literis egregie doctus, de cuius ingenio, lucubrationibus, & sanctissima conversatione suo loco inferius temporibus suis dicemus latius. Est autem Monasterium illud Vraugiense de fundatione S. Ottonis Episcopi Bambergensis in Francia orientali situm, rebus quidem temporalibus non multum abundans, sed contemplationi satis conveniens, quod ferme sex ab Herbipoli distat milliariibus, in quo venerabilis Eckardus Abbas primus institutus, regularis observantiae fundamenta firmissima locavit.

Ad Monasterium imperiale SS. Petri, & Pauli Apostolorum in oppido Wisenburg Spirensis Diocesis, quod ipsi fundatum à Dagoberto Rege Francorum asserunt, de Hirsaugia missus est Ludovicus Abbas cum quibusdam fratribus temporibus Gebhardi Abbatis, qui eundem locum in utroque statu magnifice reformavit. Iste Ludovicus filius fuit comitis Adelberti de Engesheim qui Monachus factus in præfatum Cœnobio Wisenburgensi, cuius Monachi jam à tramite regularis disciplinae non parum declinaverunt. Audiens igitur bonam famam S. Wilhelmi divino spiritu compunctus venit ad Hirsaugiam, & delectatus fratrum conversatione sanctorum, denuò Monachus fieri cepit, factaque professione regulari beatissimo Patri, ut moris erat, vitam in omni sanctitate puram, & innocentem agere didicit. Unde crescentibus vite meritis tandem prioris Monasterij sui Abbas factus est in salutem animarum multarum.

Ad Monasterium in Alberspach Constantiens. Diocesis de Congregatione fratrum Hirsaugiensium Abbas destinatus est Conradus, re multarum virtutum in Christo, in scripturis divinis revolvendis quasi continuus, & nihilominus in rebus domesticis procurandis multum laboriosus, qui Monasticam disciplinam, sicuti à suis præceptoribus eam plenè didicerat, in eodem Monasterio, quod in honorem sanctissimi Legislatoris Nostri Benedicti consecratum est, summo, & laudabili studio plantavit.

Ad eundem quoque locum postea missus est iterum alius valde venerandæ memoriæ Bertholdus, qui Prior fuerat aliquanto tempore apud S. Gregorium in Richenbach, vir prudens, modestus, & religiosus, qui verbo, simul & exemplo pastorem se Christi servorum semper utilem exhibere studuit, & tam in Prioratu positus, quam in Abbacia ordinatus, in utroque rerum statu spirituali, & temporali providus extitit.

Ad Monasterium in Ottenbüren, Augustensis Diocesis Abbas datus est de isto venerabili Cœnobio Hirsaug. vir multum venerabilis, nomen Wilhelmus, qui Præpositus fuerat Rotensis, in spirituali conversatione non mediocriter exercitatus, & in disponendis rebus temporalibus longâ consuetudine probatus, & expertus. Hic suâ prudentiâ, & industriâ multa bona fecit Monasterio sibi commissò, auxit proventus, & redditus, plures fecit Monachos, observantiam confirmavit.

Ad Monasterium Bejnvviler in finibus Alfatia, sub Bisunien-si Provincia constitutum, missi sunt de Conventu Hirsaugiensium Monachorum

nachorum fratres octo, quibus S. Wilhelmus Abbatem præfecit nomine Eßonem valde venerabilem virum, qui multis annis apud S. Aurelium Cellerarij majoris gessit officium, ita ministrum cum Martha vitæ curans activæ, ut contemplativæ dulcedinem minimè intermitteret. Abbas autem factus in memorato Beinvvilarensi Monasterio, prioris vitæ sanctitatem non solùm non minuit, sed etiam auctam usque ad mortem conservavit. Obijt vi. cal. Januarij miraculis coruscans. Maxima quotidie multitududo hominum ad S. Abbatem Wilhelmū in Hirsaugiam confluit, ad serviendum Deo viventi, ut præ copia eorum Hirsaugia urbs quædam populosa magis videretur esse, quàm Cœnobium. Nam propter periculum excommunicationis Henrici regis quarti, Ecclesiam Romanam, & omnes cum ea sentientes graviter persequentis multi viri boni Deum timentes, Comites, Barones, milites, nobiles, & ignobiles, clerici, & laici, divites, & mediocres, qui animas suas à communionem schismaticorum immaculatas custodire volebant, relictis castellis, domibus, & Ecclesijs suis, ad Monasterium hoc Hirsaugiense, quasi ad civitatem quandam refugij à facie persequentium schismaticorum declinantes, confugientisque venerant, quorum plures mutato habitu Monachi facti sunt, & plures in habitu pristino Deo, & Monachis sanctæ Congregationis usque ad mortem servierunt. Ex quorum elemosynis Hirsaugia non parvum suæ præmotions incrementū accepit.

Ad Monasterium quoque Ameneburg Adelmus Monachus hujus Cœnobij Hirsaug. Abbas cum octo fratribus missus est, vir in observantia regularis disciplinæ vigilantissimus, & tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris omnifariam doctissimus, qui nonnulla fertur scripsisse opuscula, quibus nomen suum immortalitati consecravit, inter quæ præstat opus in Apocalypsin celeberrimum, quod multâ subtilitate lucubratum in sex libros plenè distinxit. Scripsit varios sermones, & cantus in honorem Sanctorum, & Monasterium in utroque statu bene gubernavit.

Ad Murrhardt Cœnobium Herbipolens. Diœcesis à Ludovico Rege pio fundatum anno Dominic. Nativit. 816. Indiçt. Romanorum 9. sub honore sanctorum Martyrum Januarij, Simplicij, Faustini, ac Beatrix in vasta solitudine juxta fluviolum Murrha dictum, cujus primus Abbas fuit beatus Waldericus, qui prius vitam ibidem duxerat eremiticam miraculis clarus, Wolmarus hujus Cœnobij Abb. pro reformatione misit, & instituit Fridericum Abbatem, cum certis Monachis sanctæ Congregationis suæ. Quo mortuo destinatus fuit & alius de Hirsaugia Abbas, cujus nomen ignoramus. De S. autem Walderico memorato Abbate Cœnobij Murrhardt primo ex veterum monumentis comperimus, quod breviter, ne pereat à memoria hominum, enarramus. Hic in eo loco, ubi nunc extra oppidum Murrhardt in colle parochialis sitatur Ecclesia, ubi & sepultus jacet, vitam solitariam duxit, postea signis, & miraculis proditus, plures confluerunt ad eum discipuli Deo in paupertate servientes. Quibus recognitis Ludovicus rex anno præscripto dcccxvi. Murrhardt ei construxit Cœnobium, Waldericus pro confirmatione Romam mittitur, impetratisque, pro quibus venerat, Abbas ipse primus instituitur, & Presbyter ordinatur, de quo plura miracula narrantur.

Ad

Ad Monasterium ſanctæ Crucis in Lympurg Spirensis Diœceſis (quod Conradus olim Imperator ſecundus fundavit, ſicut diximus anno Monasterio S. Aurelij vacante 32.) datus eſt ex Hirfaug. Conventu Abbas nomine Erchenbertus tempore Gebhardi Abb. qui S. Wilhelmo immo- dia cœſuſſerat. Iſte Erchenbertus Abbas ad Monachatuſ ſuſcepit Ruppertum virum doctum, & poſtea Lympurgenſem Abbatem, de quo inferius loco ſuo dicemus.

Ad Monasterium S. Michaëlis Archangeli in Synheim Spirensis Diœceſis ex Hirfaugia datus eſt Abbas Godebaldus, vir prudens, & religioſus, qui Monasticam diſciplinam ibidem laudabiliter inſtituit tempore Wolmari Abbatis. Et notandum, quòd olim Dagobertus Rex Francorum Ordinis noſtri Abbatiam fundavit inſignem apud S. Germanum extra muros civitatis Spirensis. Joannes autem Episcopus Spirensis, cui Abbas Gebhardus poſtea in pontificatu ſucceſſit, Monachos tranſtulit in Synheim, & Canonicos, quos progenitores ſui Comites in Synheim locaverant, in locum Monachorum S. Germani tranſpoſuit, quem admodum inferius ſuo loco dicemus.

Ad Monasterium S. Walpurgis in Diœceſi Argentinenſi non procul ab oppido Hagenavv (quod comes quidam dives, & potens de Montpelgard fundavit) miſſus eſt de Congregatione Hirfaug. fratrum Wolframus Abbas cum XII. Monachis ſub Abbate Brunone, qui cum eſſet vir moribus maturus, & religioſiſſimus, nec minùs in divinarum ſcripturarum ſtudio exercitatus, verbo, & exemplo multos ad Deum convertit, & vitam in eodem loco Monasticam ſecundùm conſuetudines Patrum ſuorum laudabiliter inſtituit.

Ad Monasterium, quod Lorch nuncupatur in Diœceſ. Auguſtenſi, cujus fundator, & dotator magnificus exiit Fridericus Dux Suevorum, pater Friderici poſtea Imperatoris primi, miſſi ſunt ex Hirfaug. Cœnobio Monachi XII. cum Abbate Herberto, qui regularis diſciplinæ obſervantiam, quam à S. Patribus didicerant, introducentes loco firmiter à primi plantaverunt: (nomen hujus Abbatis invenire nequivimus.)

Ad Monasterium B. Mariæ ſemper Virginis in Schuttern Argentinenſi Diœceſ. (quod S. Pirminius Meldenſis Episcopus, & D. Mauri Abb. quondam diſcipulus, tempore Theoderici Regis Francorum circa Dom. Nativitatis ſexcentimum annum primus fundavit, & conſtruxit, ſicut in ejus vita continetur, quod etiam Otto Regis Anglorum filius poſtea Monachus ibidem factus ampliando inſtauravit, quemadmodum ſupra diximus, anno, Monasterio S. Aurelij vacante, ſexto, Chriſti verò anno ſeptimo, & milleſimo) miſſus eſt de hoc Monasterio Hirfaugienſi Joannes cognomento Widel cum certis Monachis, qui locum reformarunt, & ad obſervantiam regularis diſciplinæ laudabiliter reduxerunt. Joannes iſte primùm fuit Prior in Monasterio Hirfaug. clauſtralis, dein factus eſt Prior localis in Richenbach, poſtremò ſub Blaſio Abbate ſeſſio memoria circa annum Dom. Nativit. MCCCCLXXXII. Abbas ad præſens Cœnobium mittitur, vir conſilio prudens, & activus in omnibus, ſimul & honeſtæ converſationis.

Deniq; ſicut ex monumentis veterũ invenimus, fuerunt & alij complures viri, excellentiſſimi tam eruditione ſcripturarum, quàm ſancti-
monia

monia vitæ spectabiles ad diversa ordinis nostri Cœnobia per interval-
la temporum destinati Abbates, Priores, Instructores, Reformatores ex
hoc præclaro Monasterio Hirsaugiensi, quorum recensere memoriam
singulatim non possumus, qui nomina, simul & tempora non satis clarè
tenemus. Mutant enim tempora mores, nec inest cura omnibus bene
gesta virorum scriptis ad noticiam deducere posteritatis, sed præmissis
per longam necessariò digressionem his, quos diximus, nunc ad hi-
storiam revertamur.

MLXXXVI.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xvii. Henricus Imperat. magno suo-
rum collecto exercitu Saxoniam ingreditur, & patriam undique deva-
stat, spoliatur, incendit, & depopulatur, nec tamen illà vice Saxones ad
deditionem sui potuit compellere, sed prædâ subductâ, & Provinciâ
crudeliter vastatâ in sua revertitur. Eodem anno civitas Francorum
Herbipolis in odium Imperatoris Henrici à Suevis, & Saxonibus durâ
satis obsidione circumvallata est. Quo audito Imperator Henricus ad li-
berandam civitatem copiosum tam peditum, quam equitum congrega-
vit exercitum, pugnaque juxta villam Bleichfeld atrocissimè commissâ,
Hermannus, quem Sueviæ Saxones Regem constituerant, campum ob-
tinuit, & Regem Henricum inde fugavit. Mox iterum ad obsidionem
urbis reversi tandem post multos, & varios insultus capta est civitas,
Adelbero Episcopus, qui diutiùs exulerat, introducit fugato Megin-
hardo, quem Henricus subordinari fecerat, ut supra diximus: relicto
cum Adelberone præsidio, unusquisque ad sua revertitur. Sed post dies
paucos, hostibus ad sua reversis, Imperator cum magno suorum exerci-
tu ad obsidionem urbis revertitur, captâque civitate Herbipolensi, Epi-
scopus Adelbero cum suis repellitur, & Meginhardus iterum in pontifi-
cali urbis cathedra potenter locatur.

Herbipolis
obsidetur
à Suevis.

Adelbero
Episcopus
Herbipoli
captâ ex-
pellitur.

Anno prænotato Marianus Scotus nostri Ordinis Monachus, &
pro Christi amore apud Moguntiam inclusus, de ejus vita, moribus, in-
genio, & lucubrationibus anno Monasterij S. Aurelij vacantis 62. mori-
tur anno ætatis suæ 58. Moguntiam majori Ecclesiæ S. Martini sepultus,
non sine opinione sanctitatis, qui spiritum habuit prophetiæ. His tem-
poribus claruit Bruno de Colonia, vir doctus, & sanctus, qui Magister
scholarum Parisijs extitit, & plures in divinis scripturis discipulos doctos,
& insignes suâ institutione publicâ erudit. Hic ordinem Monacho-
rum primus instituit, qui Carthusiensis, à loco principij, vocabulum
accepit. Canonicus erat Ecclesiæ Remensis in Gallia, & Rector sicut di-
ctum est, scholæ Parisiensis, qui divino spiritu miraculosè compunctus
eremum Carthusiæ in Diœcesi Gratianopolitana cum alijs quatuor Cleri-
cis, & duobus laicis remotam ab hominibus petijt, & omnia, quæ la-
bentis sunt mundi, pro Christi nomine contempsit. Hujus S. Ordinis
promotor studiosissimus, & cooperato singularis S. Hugo Gratiano-
politanus Episcopus extitit, qui habitum ejusdem fraternitatis de manu
Brunonis memorati humiliter postea accepit.

Ord. Car-
thusiensis
initium.

MLXXXVII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xviii. Victor Papa tertius ex Abbate Mo-
nasterij Cassinensis ordinis nostri, vir sanctissima conversationis, & ma-
gni

Victor ex
Abbate fit
Papa.

o o

gni apud Deum meriti, diſſenteria ſolutus moritur, cujus anima in cœli cum Angelis ſine fine beata lætatur. Sunt, qui ſcribunt illum inſidiis Wigberti Ravennatis Antipapæ, vel ſuorum interiſſe, hauſto in ſacro calice neſcienter veneno, quod miniſter pecuniâ corruptus impoſuit. Huic in ſummo Pontificatu imediatè ſucceſſit Odo Cluniacenſis Abbas, ſed tunc Episcopuſ Hoſtienſis noſtri ordinis, & dictuſ eſt Urbanuſ ſecundus, præfuitque annis tredecim, & menſibus quatuor. Alij ſcribunt, & veriùs, quòd non fuerit Abbas, ſed primò Clericuſ Remenſis, poſtea Monachuſ Cluniacenſis, deinde Prior Clauſtraliſ, poſtea Episcopuſ, & poſtremò Papa. Vir quidem doctrinâ, & ſanctitate præcipuuſ, qui verbo, & opere, ſimul ac ſcriptis contra inſultuſ hæreticorum forſiter defendit Eccleſiam, multaque ſcripſit, atque ſtatuit ad utilitatem communem.

Urbanuſ ex
Monacho
ſit Papa II.

Anno etiam prænotato Hermannuſ, quem Suevi, & Saxoneſ contra Heinricum in Regem conſtituerant, videns ſe prævalere non poſſe, falſo Regiſ nomine depoſito, gratiam ejuſ poſtulans obtinuit, atque permiſſuſ redire ad propria, non poſt multoſ dieſ, in cujuſdam obſidione oppiduli, dum nimis incautè aditum exploraret murorum, interiit. Eodem quoque anno Bertha Imperatrix mater Conradi Regiſ moritur, & Moguntia ſepelitur. Cujuſ corpus tamen poſtmodum jubente Imper. Heinrico exhumatum ad civitatem Spirenſem deportatum eſt, & in majore Eccleſia B. MARIE in Capella Regum reconditum.

Hermannuſ
Regiſ no-
men depo-
ſuit.

Anno etiam prænotato S. Theogerus Monachuſ hujus Cœnobij Hirſaugienſiſ (poſtea Metenſiſ Episcopuſ) imperante B. Wilhelmo factuſ eſt tertiuſ in ordine Abbas Monaſterij S. Georgij in nigra ſylva, de cujuſ fundatione paulò ante fecimus mentionem, præfuitque in regimine Abbatialiſ dignitatiſ ſtrenuè annis ferme xxviii. vir ſanctuſ, & magna in ſcripturiſ ſanctiſ doctrinæ, & eruditioniſ. Oriunduſ fuit ex Franſia orientali, quam alio nomine Teutonicam vocaverunt antiqui, parentiſ humiliſ propagine fatiſ, qui cum puer eſſet ingenio dociliſ, & animuſ cum Salomone fortituſ bonam, more ſuorum ad litteraſ ponitur, & ſub magiſterio cujuſdam Manegoldi præſecti ſcholarum in Alſatia Provincia, viri non ſolùm doctiſſimi, ſed etiam morum ſinceritate integriſ (qui Chriſtianuſ rectè dicebatur, & erat Philoſophuſ) optime inſtitutuſ, in brevi doctuſ in omni genere ſcientiarum evaſit. In omnibuſ namque artium liberalium diſciplinis egregiè fuit perituſ, & in muſica ſingulari exercitatione conſummatuſ. Nam factuſ poſtea in Hirſaugia Monachuſ, librum ſcripſit de muſica non ſolùm utilem, ſed etiam valde inſtructum, & elegantem. In Pſalterium etiam breves quidem, ſed utileſ, & pulchroſ commentariuſ edidit, quibuſ ingenij ſui vires maniſeſtiùs oſtendit. Epistoſ etiam plureſ, & ornateſ ſcripſit ad diverſoſ, & ſermones varioſ, ſive homiliaſ ad Monachos. Poſtea verò quàm diutiùs cum prænominato præceptore ſuo fuiſſet obverſatuſ, in omni varietate ſcripturarum, ſimul & morum venuſtate optime inſtructuſ, abeundiſ licentiam ad ſuoſ obtinuit, quos non mediocriter in eruditione lætificavit. Qui Canonicuſ factuſ in Eccleſia S. Martyriſ Periaci novæ domùſ juxta Moguntiam omni tempore juſtuſ, prudenteſ, ac moderatuſ ſe in cunctiſ exhibuit, & exemplar totiuſ modeſtiæ, & honeſtatiſ fuit. Et quia, ſicut diximus, in omni genere ſcientiarum doctiſſimuſ

ctissimus extitit, docendi munus ei à Prapósito Ecclesiæ memoratæ com-
 missum fuit. Ad cuius magisterium quotidie plures docendi conven-
 runt, quos ille summâ diligentia non solum in divinis scripturis, sed
 etiam in sæcularibus litteris ad plenum instruebat. Deinde post annos
 aliquot negotium habens familiare ad S. Abbatem Wilhelmum pro con-
 silio venit in Hirsaugiam, nihil minus, quàm Monachus fieri cogitans.
 Verum ad sermones sanctissimi Patris tandem compunctus, & divinâ
 miseratione præventus inter audiendam Missam viro Dei celebrante, pro
 ipsoque orante, cum jam esset abiturus, subito mutavit consilium, &
 votum assumpsit Monachorum. Contemptis itaque mundi honoribus,
 & vanitatibus cunctis pro Christi amore Monachus factus est, & futuræ
 sanctitatis probatum mox dedit indicium, maximâ sollicitudine vigilans
 in timore Domini, nihil plus appetijt nisi quomodo illi placeret, cui se
 probavit. Unde brevi tempore in omni genere virtutum perfectus emi-
 cuit, & quidquid Monasticæ conversationis mandat institutio, diligen-
 ter custodivit. Abbati suo tantâ se humilitate prostravit, ut nullum illius
 quantumlibet leve, vel arduum, etiam in minimo præteriret imperium.
 Quod ubi S. P. Wilhelmus diuinâ, diligentiq; examinatione probavit,
 eum, ut par erat, pro vitæ merito amare præ cæteris familiarius cœpit,
 ac suis illum, seniorumque crebrius adhibere consilijs, & alloquijs. Con-
 siderans autem beatissimus Abbas Wilhelmus Theogerum in omni variæ-
 tate scripturarû esse peritum, ipsi, & cuidam alteri Monacho æquè do-
 ctissimo, qui Haymo fuerat nominatus de quo postea dicemus, id in-
 junxit officij, ut in omnibus divinæ historiæ libris, ac in toto novi, ve-
 terisque Testamenti corpore, quicquid vitio scriptorum inveniretur vel
 corruptum, vel depravatum corrigerent, & ad veritatis regulam per
 distinctiones, & subdivisiones, punctuando emendarent. Quod viri
 Abbatis imperium humiliter exequentes, totam utriusque Testamenti
 paginam emendârunt, cujus necessaria, & ingeniosæ correctionis exem-
 plaria in Bibliotheca Hirsaugienfis Cœnobij usque hodie servatur. Post
 hæc de die proficiens in diem, & semper in timore Domini succrescens,
 omnibus exemplar cœpit esse virtutum, & qui ad conversationem cum
 novissimis venerat, inter proficientes primus stabat. Quem divus Pa-
 ter Wilhelmus adhuc Diaconum Priorem cellæ sancti Georgij in Rei-
 chenbach constituit, & ejus prudentiæ utriusque statûs regimen commi-
 sit, qui verbo, simul & exemplo bonorum se operum sectatorem in
 omnibus semper exhibuit, & à tramite regularis observantiæ, quam à
 S. præceptore acceperat, in nullounquam declinavit. Qui dum aliquan-
 to tempore injuncto sibi fungeretur officio, volens illud S. Abbas arctius
 ministerio vincire divino, Presbyterum fecit ordinari, quem dignis
 etiam multis credidit jure digniorem. Factus deinde Abbas in præno-
 minato Monasterio S. Georgij Martyris in nigra sylva, Constantiensis
 Diocæsis, quod necdum sufficienter ad omnes necessarias Monachis
 officinas, & structuras videbatur consummatum, magno egit studio, ut
 optatum reciperet complementum. Et primò quidem regularis disci-
 plinæ observantiam ibidem instituit; deinde ad consummationem Eccle-
 siæ, & totius Monasterij non minus studij, quàm laboris impendit. Et
 quamvis de externis ob inopiam loci multum cogeretur esse sollicitus,

Theogerus
 fit Prior in
 Reichen-
 bach.

Theogerus
 fit Abbas
 S. Georgij.

nunquam tamen ab interiorum contemplatione fuit otioſus, ſed ſicut fraternæ charitati providentiæ curam exhibuit, ita nihil, quod ad Deum pertinet, neglexit. Et ſicut interiorum curam exteriorum occupatione non minuit, ſic exteriorum providentiâ interiorum ſolitudine non reliquit. Succeſſu dein temporis poſteaquam Cœnobium S. Georgij ſibi commiſiſſum in utroque ſtatu. Dño largiente, prudenter inſtituit, & confirmavit, ut multis prodeſſe poſſet, animû in timore Dñi fundatum ad majora quocumque die extendit ſtudia pietatis: nam plura Monaſteria tam Monialium, quam Monachorum, nova inſtituit, & veruſtate collapſa reſtauravit. Imprimis namque D. Patris Wilhelmi exemplo animarum zelum habens inſeſſum, Monaſterium virorum in Caſtello Luckeſheim à fundamentis novum condidit, quod ſuo, & Succeſſorum ſuorum imperio perpetuo ſubjecit. Hoc videlicet caſtrum Luckeſheim, Wolmarus Gallicæ gentis comes, de magnis periculis inimicorum ſuorum precibus S. Theogeri liberatus, pro gratiarum actione Monaſterio divi Martyris Georgij ſpontaneâ voluntate contulit, & ut in Cœnobium Dei commutaretur ferorum inſtantiffimè rogavit. Monaſterio itaque conſummato in eodem loco, ubi prius ſteterat caſtrum, ſalutis animarum ſtudioſiſſimus inquiſitor Theogerus, Monachos de ſuo Cœnobio impoſuit, quibus Priorem ſanctum, & religioſum dedit. Comes autem Wolmarus, qui caſtrum illud omnipotenti contulit, triduo ante mortem vocato S. Patre, monaſticum ab eo habitum ſuſcepit, munitiſque ex more fidelium Sacramentis Eccleſiaſticis, in Domino quievit. Qui Monachus cum Monachis in eodem Monaſterio ſepultus, futurum reſurrectionis diem expectat.

Theogerus
Monaſterium
virorum
conſtruxit.

Centum
Moniales
ſine proprio
viventis.

Aliud S. Theogerus Cœnobium conſtruxit Monialium in latere montis, qui milliariſque ferme quinque à Monaſterio S. Georgij diſtat, in quo centum circiter ſanctimoniales ſub regula Ss. P. N. Benedicte Domino famulantes congregavit. Quæ contemptu ſæculi fuere ſublimis, juſtiæ meritis glorioſa, in candore niveæ caſtitiæ præclaræ, & in Dei amore venerabiles: horis canonicis ad perſolvendum divinæ laudis officium pariter in Eccleſia confluebant, & Dei operi nihil præponebant, nullam eſſe licebat in Monaſterio, quæ non de Pſalmis, aut alijs ſcripturis quotidie aliquid diſceret. Inde omnes pene latini ſermonis habebant notitiam, & quidquid legebatur, intelligebant, quod non parùm ad internæ compunctiõnis gratiam videtur conducere. Diebus feſtis orationi vacabant omnes, aut lectioni, nec quicquam operis perituri emolumentum tractare conſueverunt. Alijs verò diebus manuum inſtabant operi diſtributo. Unus omnium habitus, unus cibus, & potus, unus juxta regulam vivendi modus, victu, & amictu exceptis, nulli quicquam habere licuit, earum à viris tanta ſeparatio fuit, ut Monaſterium quæ ſemel fuiſſet ingreſſa, nullatenus unquam exiret. Quibus venerabilis Pater viros ſanctos, & boni teſtimonij Magiſtros præpoſuit, de quorum maturitate, & conſtantia ſecurus fuit. Ipſe namque, ut ſollicitus paſtor, cum aliquoties in anno viſitare conſuevit, annuntians eis verbum ſanctæ prædicationis, ſingularumque conſcientias ſollicitâ inquiſitione diſcurreret. In prænominato Cœnobio monialis una fuit cum primis ad ordinem à ſancto P. Theogero ſuſcepta, nomine Beatrix, multis virtutibus clara, in cujus tranſitu voces cantantium audita ſunt Angelorum, melodiſſimâ viſumâ

Beatrix
virgo clara
virtutibus.

vissimâ hanc de virginibus Antiphonam: Veni electa mea, & ponam in te thronum meum, quia concupivit rex speciem tuam. Exhumata post septennium adhuc integrum corpus ejus, & sine corruptione apparuit, odorem spargens supra modum humanæ conditionis, vel consuetudinis suavissimum.

Aliud Cœnobiū erat Sanctimonialium in honore D. Marci Evangelistæ ab antea constructum, sed inops, exiguum, & imperfectum, quod S. Theogerus ita muris, ædificijs, & possessionibus ampliavit, ut brevi non minus, quàm centum similiter in eo Sanctimoniales congregaverit fœminas, Domino nostro Jesu Christo in vera pietate mentis, & corporis sine intermissione jugiter famulantes, nec solum populares, sed & procerum utriusq; sexûs multi splendidis opibus pro Christi amore contemptis, Theogeri se Magisterio humilimè subjecerunt, plures nobilium è numero filios ei suos, & filias in timore Domini tradidère nutriendos, ad serviendum sub Regula S. P. Benedicti omni tempore Deo viventi in sæcula sæculorum.

Tanta multitudo ad S. Theogerum Abbatem Deo cupiens sub ejus Magisterio famulari confluit, ut in spatio decem annorum, vel duodecim, Monachorum, & Monialium animas non minus septingentas susceperit procurandas, de quorum vita, & institutione miranda narrantur. Ex his multi tam in vita, quàm post mortem infinitis coruscaverunt miraculis. Alij revelationibus edocti divinis futura prædixère mortalibus, nonnulli per spiritum, & diem prænunderunt obitûs sui, & horam. Gaude felix Hirsaugia, fons Religionis antiquæ, quoniam ex te non quatuor modò, sed centum ferme manârunt flumina, quæ Germaniam pene totam suis imbribus, & cœlestibus doctrinis impleverunt.

Ad Ottenbüren Monasterium Augustensis Diœcesis beatus Abbas Theogerus, (post mortem Abbatis Wilhelmi, quem D. P. Hirsaugiensis Princeps S. Wilhelmus cum Monachis ad reformationem loci quondam illuc posuerat) venerabilem virum nomine Rupertum sanctitate, & gratiâ plenum Monachis desolatis præfecit Abbatem, qui verbo, & exemplo viam Domini in veritate subditis ostendit.

Ad Monasterium Hugshofen Argentinensis Diœcesis post Conradum à S. Wilhelmo de Hirsaugia missum, sicut diximus, cum decem Monachis, beatus Theogerus Abbatem valde religiosum, & sanctum de suis discipulis unum constituit, cujus nomen scriptor vitæ ejusdem sancti, si rectè memini, non expressit. Tanta fuit inter Patrem, & filium pacis concordia, ut quod ille felici auspicio inchoasset, iste consummare, & perficere pro honore Jesu Christi non dubitaret.

Abbatem quoque Cœnobij S. Udalrici Præfulis in civitate Augustensi, qui arctioris vitæ desiderio deserens Abbatiam suam beati se Theogeri magisterio humiliter subjecit, petente urbis Episcopo, & omni Clero, adjunctis illi nonnullis Monachis in timore Domini fundatis, honorificè ad Augustam remisit, per quem regularis vitæ observantiam in eodem Cœnobio diu collapsam ad pristinum statum revocavit.

Alius est magnæ doctrinæ vir nec infimæ sanctitatis curam pastorem, cui præerat, postponens, ad Monasterium S. Georgij se contulit, & D. Patris Theogeri magisterio humiliter subjecit, qui posteaquam sub

Cœnobiū
Marci re-
stauratur.

S. Theoge-
rus dicitur
Monachos,
& Monia-
les sub sua
cura ha-
buit.

Rupertum
dedit in O-
ttenbüren-
Abbatem.

regulari disciplina in timore Domini optimè convaluit, Abbas infigit
 Monasterij Admontensis in partibus Austriæ Præceptoris imperio con-
 stitutus fuit, & observantiam, quam sub magistro Religionis didicit, non
 verbis tantum, sed & operibus demonstravit. Denique & alia nonnulla
 ordinis nostri Monasteria negligentia Prælatorum, aut malitia tempo-
 rum, aut hinc vetustate penè collapsa per suos labores, industriam, &
 continuum studium restituit, & in utroque statu funditus reformavit.
 Fuit enim vir multarum in Christo virtutum, per quem Deus omnipo-
 tens plura mortalibus ostendit miracula, quorum aliqua in opusculo,
 quod in duobus libris de vita ejus quidam Monachus ad imperiū Erboni
 Pruvoningensis Cœnobij Abbatis comprehendit, Itaculenter inserta ha-
 bentur. Per annos enim xxx. quibus Cœnobio S. Georgij Abbas præfuit,
 multa pro Dei honore bona, & monastici ordinis perfectione fecit.

Tandem sub Heinrico Rege quinto anno Domin. nativ. **mcxvii.**
 cum Ecclesia Catholica excommunicati Regis persecutione gravissime
 conturbaretur, & multi largitione munerum ad Episcopatus, & Abba-
 tias sibi apud Regem pararent ingressum, Albero quidam sanguine clu-
 rus, sed moribus, & conversatione turpis, & nimium incompotus,
 Metensis Ecclesiæ Pontificatum, quem à seniore Heinrico simoniaco
 comparaverat, per annos xiv. miserabiliter occupabat. Qui cum oves
 Christi non tam pascere contemneret, quàm opprimeret, Rom. Pontificis
 auctoritate deponitur, & B. Theogerus dicti Monasterij S. Georgij M.
 in nigra sylva Abbas, ab his qui Romanam sequebantur Ecclesiam in
 præfulem Ecclesiæ Metensis unanimi consensu, licet procul absens eli-
 gitur. Qui posteaquam diu reluctans, & multis excusationibus se desce-
 dens electioni noller præbere consensum, tandem auctoritate Cuncti
 Prænestini Episcopi Cardinalis, & Rom. Pont. Legati sub poena excom-
 municationis ad consentiendum per obedientiam compellitur, & in
 Cœnobio Corbejensi Saxonie in die, quem octava beatorum Apostolo-
 rum Petri, & Pauli fecit solemnem deducuntibus eum duobus Archie-
 piscopis Magdeburgensi videlicet, ac Salzburgensi, ab eodem Legato
 Sedis Apostolicæ ordinatur. Episcopali benedictione, sive consecra-
 tione susceptâ, beatissimus Præsul Christi Theogerus post multa pericu-
 lis plena hinc & inde viarum itinera jussu Legati ad civitatem Metensem
 tandem proficiscitur, sed à civibus cum injurijs refutatur, quorum ma-
 jor pars Regem sequebatur excommunicatum, & ob id Rom. Pontifi-
 cis contempsit imperium. Repulsus igitur vir sanctus à Metensibus, ad
 Monasterium revertitur, sed iterum post iv. menses à Legato in Galliam
 ad consilium evocatur, sed nec tunc quidem à civibus admittitur, qui
 partes Alberonis impij sequebantur.

Interea Calixtus Papa II. qui Gelasio successerat, venit in Galliam,
 habens in comitatu suo memoratum Prænestinum Episcopum, &
 alios Cardinales multos, qui convocatis Gallie Episcopis in civitate
 Rhemorum celebravit consilium, in quo S. Præsul Theogeri electio-
 nem, & ordinationem cunctis assistentibus denuò confirmavit, ipsum
 Dei virum, quia consilio præfens interfuit, ut se murum pro Domino
 Dei opponere non cessaret, multimodâ consolatione roboravit. Consi-
 lio Rhemenfi tandem soluto Rom. Pontific. Calixtus, secum ducens bea-
 tum

Admont
 Præceptoris
 imperio

Erboni
 Pruvoningensis
 Cœnobij
 Abbatis

S. Theogerus
 Corbejensis
 Saxonie
 ordinatur
 Episcopus.

tum Theogerum Episcopum Antifiodorensis petijt, & ibi Nativitatem Domini cum suis Cardinalibus celebravit. Ab Antifiodoro Papa Calixtus ad Cluniacense divertit Cœnobium, secum ducens Theogerum venerabilem Episcopum, quem Pontinus Abbas summæ cum exultationis gaudio suscipiens, omne, quod potuit, humanitatis officium per se, & suos, ut vero Dei famulo, exhibuit. Calixto Papa cum suis à Cluniaco discedente, S. Præsul Theogerus in eodem loco pauper, & exul, Pontio Abbate petente remansit quatuor mensibus, tempus omne in contemplatione divinorum, & oratione consumens. Quarto jam mense ibidem exacto S. Senem febris mortalis invasit, quâ nimium invalescente, homo Dei latus mortem expectans, præmunitusque dominicis Sacramentis juxta sanctæ consuetudinem Ecclesiæ tertio Kalendarum Maij, hoc est penultimâ die Mensis Aprilis ad Dominum Jesum Christum, quem toto corde amaverat, transivit, anno Pontificatus sui tertio non completo, anno videlicet Dominicæ Nativitatis. MCXIX. Indiæ. Rom. XII. Sepultus est in Ecclesiâ S. Petri Cluniacensis Monasterij ad plagam septentrionalem juxta parietem templi, ad cujus sepulchrum multa deinceps sunt cælitus visa miracula, de quibus scribere isthuc nihil propositum.

In Abbatia Monasterij S. Georgij Martyris B. Theogero ad Apicem Pontificatus sublimato Wernerus Monachus, & discipulus ejus successit, vir & ipse cum eruditione scripturarum, tum morum integritate religiosissimus, qui regularis vitæ observantiam, quam à Præceptore sanctissimo didicit, & in se, & in subditis, omni tempore studiosissimè custodivit, unde post multa pietatis studia, non sine opinione sanctitatis ad Dominum migravit.

MLXXXVIII.

Anno S. Wilhelmi S. Abbatis XIX. Indiæ. Rom. XI. in die S. Thomæ Apostoli, hoc est 21. die mensis Decembris consecrata est Ecclesia Monasterij Cambergensis ordinis nostri cum capellis, & altaribus quatuordecim ab Adelberone Herbipolensis Ecclesiæ Reverendissimo Episcopo in honore S. Nicolai Myreorum quondam Pontificis. Quod Monasterium Burghardus comes de Rotenburg à novo construere cœpit anno Wilhelmi Abbatis X. & in novem annis Domino cooperante perfecit, multisque possessionibus locupletavit. Ad quod fundatore postulante beatissimus P. Wilhelmus de Conventu suo isto Hirsaugiensi, ut supra diximus, Monachos optimæ institutionis duodecim misit, quibus Guntherum valde religiosum, & sanctum virum Abbatem præposuit, qui commissum sibi pastoralis curæ officium diligentissimè proficiens, magnam multitudinem Deo servientium Monachorum brevi tempore in eodem loco congregavit. Hujus Cœnobij Monachi tandem novissimis diebus nostris præsuadentem intus diabolum secuti, ab ordine sancto, quem professi fuerunt, recesserunt, sine regula cupientes vivere, facti sunt nomine, & conversatione Canonici seculares.

Henricus autem comes frater memorati comitis Burghardi partem hereditatis suæ cum esset junior sibi vendicans, duxit uxorem nomine Getam, & multis annis fuit Ecclesiarum Herbipolensis, Cambergensis, & in Orengvv fidelis, & strenuus Advocatus; postea factus est Dux, eum liberos non haberet, posuit & suæ cooperationis lapidem fundamentum

S. Theoger:
Episcopus
moritur.

Wernerus
Abb. S. Ge-
orgij.

Monachi
primi ad
Camberg
de Hirsau-
gia missi.

mentum domus Domini, & construxit Ecclesiam S. Ægidij in monte Camberg, quatuor in ea constituens altaria. Dedit nihilominus S. Nilolao, & Monasterio præfato Cambergenſi ſubſcripta oppida, & villas videlicet: Rotenburg, Kuenburg, Villam Gebſedel, Viſchbach, Suldorff, Otterbach, Thulheim, & Markartershoffen.

Buggo Halberſtadenſis Episcopus occiditur.

Anno prænotato Buggo Halberſtadenſis Eccleſiæ Episcopus, apud Goſſariam in tumultu occiditur non ſine ſuſpicionem inſidiarum Heinrici Eodem quoque anno Wezil Archiepiſcopus Moguntinus moritur: vir in omni genere ſcripturarum doctiſſimus, & ſingulari eloquentiâ facundus anno Pontificatus ſui quinto incompleto; cui Ruthardus in Archiepiſcopatu ſuccedens, præfuit annis xxi. non ſine multis perſecutionibus Heinrici Regis iv. nam anno Pontificatus ſui octavo, per ipſum Regem excommunicatum, de civitate Moguntinâ, & partibus Rheni expellitur, & novem annis in Thuringia commoratur, & poſtea per Henricum v. ſedi propriæ reſtituitur. Eodem anno Meginhardus contra

Ruthardus fit Archiepiſcopus Moguntin.

Adelberonem Herſebipolenſis ſubordinatus Episcopus moritur, in cuius locum ipſo Adelberone adhuc vivente, & apud ſuos. ut ita dicamus, exulante, Einhardus promotione Regis Heinrici ordinatus eſt, & occupavit Herſebipolenſem Eccleſiam annis quindecim, menſibus octo, diebus tribus. Hoc ipſo anno civitas Auguſtentiſis Suevorum inſidijs, & machinatione, cooperantibus ad hoc Saxonibus in Coena Domini noſtri Jeſu Chriſti denuo capitur; & feriâ 2. poſt Paſcha ab eisdem deſtruitur, quam ſe retinere diu contra potentiam Imperatoris deſperabant. Sigefridus Episcopus ejuſdem urbis captivus abducitur, & in cuſtodia detinetur. Vingoldus autem in vaſor ejuſdem Eccleſiæ in brevi moritur.

Meginhardus Episcopus moritur.

Auguſta capitur, & deſtruitur.

Anno etiam prænotato Henricus Imperator exercitum validum duxit in Italiam, & omnes Antipapæ ſuo Wigberto contrarios, quanti potuit ſævitiâ, & crudelitate perſecutus eſt. Florentinus Urbani Papæ mandata ſequentes, durâ ſatis obſidione vallavit; ſed imperare non potuit. O tempora! O mores! Romæ in cathedra S. Petri Wigbertus ſedebat idolum, & verus Chriſti Vicarius nullum manendi locum poterat invenire tutum, eò quòd peſtilentes totum occupaverat mundum. Hi

Adelbertus Prior Hirſaugiæ ſanctus.

temporibus claruerunt in hoc Monasterio Hirſaugienſi ſub magiſtro beatiſſimi P. Wilhelmi plures Monachi præclari, & inſignes, quorum aliqui fuerunt in omni genere ſcripturarum doctiſſimi, quidam ſanctitatis merito glorioſi, nonnulli ſcientiâ ſcripturarum, ſimul ac vitæ merito coram Deo, & hominibus conſummati: inter quos primus nobis cum laude memorandus occurrit Monachus ille venerandus, nomine Adelbertus, qui per annos aliquot ſub D. Abbate Wilhelmo Prioris ſtrenuè geſſit officium. Erat ſanè vir omnium virtutû ornatu decorus, vitæ ſanctimoniâ paternæ traditionis auditor, cuſtos, & æmulator ſtudioſiſſimus; qui eſt debilis corpore, mente tamen, & fervore ſpiritus multo fortior fortiſſimis inceſſit. Nam ejuſ converſatio ſanctitatis, & moſtiæ plena cunctis monaſticæ puritatis, & integritatis præbebat exemplum, in cujuſ mente ſemper Chriſti flagrabat dilectio, in ore laudis oratio, in moribus ſumma religio. Unde quicumque illius viſâ converſatione ſanctior non evaſit, procul dubio ſanctus numquam fuit. Tandem peregrinationis ſuæ ſtadio conſummato feliciter migravit ad Dominum factus

factis concivis Angelorum. Post cuius felicem transitum S. P. Wilhelmus Priorem in ejus locum constituit Monachum quendam venerabilem nomine Theodoricum, virum sapientiâ, & eruditione scripturarum illustrem, nec minus vitæ merito sanctum, quàm scientiæ studio eruditum. Hunc P. Sanctus postea misit Abbatem, sicut antehac supra diximus, ad Monasterium Petri domus in Constantia, ubi gregem Domini curæ suæ commissum in innocentia cordis sui omni tempore laudabiliter gubernavit. In cuius locum vir Domini Wilhelmus Priorem ordinavit Monachum quendam nomine Ottonem, virum ætate provecum, moribus, & conversatione maturum, & cunctis fratribus summo dilectionis affectu reverendum, qui per paucos quidem menses Prior, per plures verò annos major Monasterij Cellerarius fuit. Erat in disponendis, ordinandisque rebus domesticis, ac temporalibus vir magnæ providentiæ, & peritiæ singularis, quo externa prudenter disponente, S. P. animarum profectui liberius omni tempore poterat esse intentus: qui est ratione officij curæ domesticæ cum sancta Christi hospite sollicitus esse cogere erga plurima, spirituale tamen Mariæ contemplantis orium non contempsit; quin ita potius curabat transitoria, ut nunquam à contemplationis internæ dulcedine recederet. Post hunc S. P. Wilhelmus Priorem constituit Gebhardū, virum genere nobilem, moribus, & conversatione religiosum, in rebus non minus experienciâ agendis, quàm naturâ providum, & valde memorabilem. Hic deinceps mansit Prior usque ad obitū S. P. Wilhelmi, quo mortuo illi mox in Abbatia successit, & postremò in Episcopum Spirensis Ecclesiæ sublimatus fuit, de quo post hæc suo loco plenius dicemus.

MLXXXIX.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xx. Segevvinus Archiepiscopus Coloniensis moritur, cui Hermannus ejus nominis tertius, qui & cognomento Dives, successit, vir magnus, & ineluctus. Eodem quoque anno mortuus est Otto Episcopus Ratisponensis, pro quo Gebhardus adolescens promotione Heinrici Imperatoris constituitur. Post mortem Diethmari Wormatiensis Episcopi, obiit anno S. Wilhelmi Abbatis xvi. successerat ei in Pontificatu ejusdem Eppo quidam, de quo mira narratur, & multis annis præfuit.

Anno etiam prænotato Henricus Imperator secundas nuptias celebravit apud Coloniam, quandam Udonis Marchionis Viduam nomine Praxedem, Roschorum Regis filiam, ducens in uxorem, de qua genuit filium nomine suo appellatum Henricum v. postea Regem, & filiam vocabulo Agnetem, de quibus suo loco dicitur.

A Colonia profectus ad Aquas Grani cum principibus suis, Conradum filium suum ex priore natum uxore, in Regem coronari fecit, quem tamen postea repudiavit, juniorem filium ex Praxede secunda uxore natum pro eo, sicut dicemus, tempore suo Regem constituens. Eodem mox anno Henricus Imperator congregato non parvo suorum exercitu, oppidum quoddam Marchionis Egberti fortissimum in Thoringiâ positum, Gliche dictum, obsedit. In Vigilia autem Natalis Domini, quò scilicet die Dominicâ, cum magna pars primatum ob diem festum jam abierat, Eggebertus suis consulens audacter Imperatorē invadit, & fortiter

P p

primò

Otto Prior,
& Cellerarius
Hirsaugienfis,

Gebhardus
Monachus,
fit Prior,

Hermannus
fit Archiepiscopus
Colonialis,

Conradus
fit Rex.

Henricus
Imperator

primò resistentem, tamen cedere tandem compellit. In eo confissa Burghardus Lossanensis Episcopus, qui eà die sacram Imperatoris hæceam ferebat, occisus est.

Pestis dicta
ignis sacer.

His temporibus pestilentia magna fuit in occidentali Lotharinga ubi plures morbo, qui sacer ignis appellatur, interiora consumente, præfrescentes horribiliter homines membris exesis instar carbonum nigrescentibus, aut miserabiliter moriebantur, aut manibus, aut pedibus prætrefactis truncati, miserabiliore vitæ servabantur: multi etiam nervorum contractione distorti, miserabili tormentorum genere cruciati, longum moriendi protraxerunt agonem. Magni quoque terræ motus in plerisque Europæ locis hoc anno fuerunt.

MXC.

Imperator
proficiscitur
in Italia.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XXI. Imperator Henricus Italiam de novo cum exercitu suorum ingreditur, & fermè per septennium ibidem commoratur, Urbanum verum Christi Vicarium odio inveterato persequitur, & suum idolum Antichristi Vicarium Ravennatensem Episcopum, quem fecerat Papam, totis viribus exaltare defendens, & persequere hominibus conatur. Quoscumque suo Clementi adversarios, & inobedientes reperit, si non mandavit occidi, bonis ad minus fecit omnibus spoliari. Eodem anno Egkebertus Marchio, de quo jam præcedenti anno diximus, in quodam molendino, in quod pausandi gratiâ declinaverat, inventus à quibusdam Imperatoris fidelibus, turpiter occiditur.

Egkebertus
Marchio
interfici-
tur.

Adelbero
Episc. Her-
bipol. mo-
ritur.

Anno etiam prænotato sextâ die mensis octobris mortuus est Adelbero Reverendissimus Herbipolensis Ecclesiæ Præsul magnificus, in Bavaria exul, qui multa bona fecit pro Christi honore, & majora procul dubio fecisset, nisi discordia inter Ecclesiam, & imperium, quæ suo tempore fuit maxima, insuperabile interposuisset obstaculum. Sepultus est in Monasterio Lambach in Bavaria ord. nostri, quod pater suus à fundamentis novum construxerat, & dotaverat, in quo, & ipse Monachus ante Pontificatum, & Abbas extitit. Annis 45. Episcopus fuit, sed per Henricum Regem quartum de Herbipoli expulsus, multo tempore in Bavaria exulabat, suppositis ei per Regem interea duobus pseudo-Episcopis sibi mutuò succedentibus, Meginrado, & Einhardo, ut supra diximus.

Anno, item præscripto Mechtildis liberæ conditionis macrona construxit Capellam S. Martini Zum Stein vulgariter, quam multis prædijis, servis, & juribus dotatam Abbati, & Monasterio S. Nicolai in Camberg pleno jure subjecit. Sed & alia multa bona eidem Cœnobio contulit, sanctissimâ conversatione fratrum Hirsaugiensium provocata, quos sanctus Wilhelmus destinavit.

Hoc ipso anno undecimâ die Mensis Decembris moritur Joannes Monachus, & Scholasticus Cœnobij sancti Burghardi prope Herbipolim, vir undecunque doctissimus, nec minus vitæ merito sempiternæ memoriâ dignus, de cujus ingenio, eruditione, & lucubrationibus anno sancti Wilhelmi tertio diximus.

Monaster.
Lacense
fundatur.

His temporibus Henricus quidam comes Palatinus Rheni dominus in Lacu, de cujus parentela supra diximus anno Dominicæ Nativitatis MLX. Monasterium Lacense Trevirensis Diocesis, uno ab Andernach, & tribus à confluentia milliaribus, pro salute parentum suorum, Adel-

Adelheide consentiente uxore, ad honorem Dei construere cœpit, sed morte præventus ad plenum consummare non potuit. Qui moriturus anno videlicet Gebhardi Abbatis quarto Sifridum comitem Brabantia uxoris suæ ex priore marito filium hæredem omnium bonorum instituit, & ut Monasterium, quod apud Lacum ædificare incœperat, quantocius perficeret, seriose rogando demandavit. Promisit morienti vitrico se facturum omnia privignus, quoniam, ut quidam ait:

Pollicitis drves quilibet esse potest.

Promissum comes juvenis seniore jam mortuo implere aliquantulum distulit, donec tandem periclitatus in mari, & voto liberatus perficere inchoatum opus compulsus fuit. Reversus autem de terra sancta Hierusalem capta, & Gotfrido de Bulgon à Christianis Rege creato, sicuti suo dicemus loco, Monasterium, quod vitricus incœperat, perficere statuit. Monachos primos, & Abbatem nomine Giselbertum de Hafflingenfi Cœnobio, quod pater suus in Brabantia fundaverat, ut dictum est anno Christianorum MLXV. adduci mandavit, & Monasterium istud Lacense nihilominus Abbati in Hafflingen voluit esse subjectum, quod postea tamen annis quibusdam elapsis ab eo fuit separatum, ita ut proprium Lacensibus liceret habere Abbatem, qui multo tempore cum Priore sub Hafflingenfi obedientia fuerunt Abbatis. Giselbertus enim primus Abbas de quo diximus, non venit cum primis de Hafflingen Monachis ad Lacum, sed post annos plures. Comes denique Sifridus paci volens consulere Monachorum castrum suum non procul à Monasterio in declivo montis circa stagnum Lacus nuncupatum funditus evertit, cujus fragmenta murorum nonnulla usque in præsentem diem in eodem remansisse loco videntur.

Claruit his quoque temporibus Franco memorati Cœnobij Hafflingenfi secundus Abbas sub quo Monasterium Lacense fuerat consummatum, vir in divinis scripturis eruditus, & sæcularis litteraturæ non ignarus, ingenio valens, & clarus eloquio, qui metro, & prosâ plura scripsit opuscula, quibus memoriam sui posteris comendavit. Cum adhuc Monachus esset, jubente Fulgentio Abbate suo, Hafflingenfi videlicet Monasterij primo, scribere cœpit insigne opus de Gratia Dei prænotatum, quod Abbas postea factus complevit. Scripsit etiam metricum opus de statu futuræ gloriæ librum I. Epistolas quoque plures ad diversos, & varios sermones, atque tractatus. Est autem Hafflingen Fornacensis Diocesis in Brabantia tribus à Bruxellis milliaribus.

MXCI.

Anno sancti Wilhelmi Abbatis xxii. Indictione Romanorum xiv. Monasterium Hirsaugiense majus, quod sanctissimus Pater Wilhelmus anno regiminis sui tertio decimo, sicut dictum est supra, cœpit construere, ac per novem continuos annos construxit; impensas contribuente Marchionissâ fratrum suorum manibus tandem perfectum, & consummatum est, cum insigni Ecclesia quæ usque in præsentem sana, pulchra, integra cernitur diem. Marchionissa verò memorata, impensas contribuit plurimas, sed non omnes, quoniam, ut supra dictum est, manus in principio largas adhibuit, quas tamen offensâ ante perfectionem operis retraxit. Completâ igitur Ecclesiâ, cum cate-

P p 2

ris Mo-

Sifridus
Comes Pa.
latinus per-
fecit.

Lacus à
principio
fuit Prio-
ratus.

Franco II.
Abbas in
Hafflingen.

Monaster.
majus per-
fectum est.

ris Monachorum neceſſarijs manſionibus, B. Pater, ipſum templum per gyrum implevit pauperibus Chriſti, à ſuperiore videlicet parte altaris uſque ad valvas verſus occidentem, plagas extremas, & clauſis pauiſ per ſemetipſum, cunctis cibum, & potum abundantiffimè miniſtravit ad menſam: atque deinceps uſque ad diem obitus ſui plus ſolito pauperibus ſtipendia præbuit, pedes lavit, conſolationes impendit. Eodem itaque anno xx. die Aprilis, quæ fuit Oſtava Dom. Reſurrectionis feſtiua, Eccleſia nova præfati Cœnobij majoris ad infantiam Beatiſſ. Abb. Wilhelmi cum ſolemnitate debita conſecrata fuit per Joannem Epiſc. Spirenſem, ſub honorem D. N. Jeſu Chriſti, ac Beatiſſ. Apoſt. ejus Petri, & Pauli. Poſterâ idem Pontifex die Capellam retro Capitulum ſimili devotione in honorem Beatiſſ. Dei Genitricis MARIE conſecravit. Dedicacione completâ D. Pater magno æſtuabat deſiderio cupiens aliquas de S. Petro Apoſtolorum Principe habere reliquias in cujus memoriam templum tam grande, & ſumptuoſum conſtruxerat. Comunicato igitur Seniorû conſilio Gebhardum Priorem ſuum miſit in Burgundiam cum litteris ad S. Hugonem Cluniaceniſ Monafterij Abb. iſtantiffimè poſtulans aliquas ſibi de Apoſtolorum Principe reliquias veras, & certas condonari. Nam prius inter eos amicitia contracta fuit. Unde venerabilis Hugo petitionibus chariſſimi cupiens reſpondere amici, miſit illi per manus Gebhardi Prioris de capillis S. Petri Apoſtoli certas, veras, & pretioſiſſimas reliquias, ſcribens ſimul & ſuaviſſimas litteras eruditione, & devotione plenas. Verùm priuſquam à Cluniaco ad Hirſaugiam rediret Gebhardus. B. P. Wilhelmus ab hac luce tranſiit. Nam poſt exitum de Hirſaugia Prioris Gebhardi præfati, qui contigit ultimâ die menſis Aprilis. B. P. Wilhelmus novem duntaxat ſupervixit hebdomadibus, ut calculanti patet. Unde nec vivente ipſo Congregatio de Cœnobio D. Aurelij ad majus venire Monafterium potuit, nec illius à Cluniaco venit.

Hugo mit-
tit reliqui-
as Wilhel-
mo.

Multitudo
locuſtarû.

Anno prænotato Wilhelmi ſanctiſ. Abb. ultimo viſi ſunt per multas regiones vermiculi eatendi in his terris ignoti, non longè à terra volantes, ſed ita, quòd vel manu, vel baculo contingi potuiſſent, graſſitudine quidem muſcis æquales, ſed longitudine ſatis productiores. Quorum tam infinitus fuit exercitus, ut unum penè milliarium in latitudine, duo, vel tria in longitudine viderentur occupare. denſitate verò ſua ipſam ſolis lucem terris interpoſiti negabant. Per quam prodigioſam viſionem, illam quæ poſt quadriennium facta eſt, Hieroſolymam tendentium profectionem ſub comite de Bullyon quidam interpretabantur figurari. Eodem anno in menſe Junio paulatim inſirmari, & debilitari cœpit Ss. Abb. Wilhelmus, quem proximæ mortis ſuæ fuiſſe præſcium non dubitamus: quamvis enim debilis eſſet, ne quotidie magis ac magis deſtitueretur viribus, vigilijs tamen devotiſſimè interfuit nocturnis, tanto exhaustum fortitudine corpus Divini amoris fervore miſerabiliter macerans, ut illum tunc primùm incipere putares, in quo perfectus erat, ſcopon Monachorum. In Feſtivitæ Apoſtolorum Petri, & Pauli jam debilis nimium ſuſtentatus à duobus fratribus Miſſam in privato à principale altare majoris Monafterij celebravit, cum lacrimis, & ſummâ devotione, quaſi jam profecturus ad Dominicum JEſum, cui fideliter ſervi-

fervivit, operisque boni recepturus mercedem, Introitum. quâ potuit sonoritate vocis inchoans dixit: *Scio cui credidi, & certus sum, quia potens est, depositum meum servare in illum diem iustus Iudex.*

Et hæc Missa illi ultima fuit. Quarto dehinc die in capitulum se portari fecit, convocatisque in unum suis filiis omnibus hortabatur eos semper in melius proficere, & usque ad mortem in observantia regulari, quam didicerant permanere. Monuit eos imprimis Dominum Deum super omnia diligere, ejusque mandatis, ac regularibus institutis humiliter obedire, se invicem Christiano amore diligere, orationibus devotissimè insistere, mundum cum suis vanitatibus contemnere, ad coelestia sine intermissione ferventissimo desiderio jugiter suspirare. Officialibus præcepit hospitalitatis habere sollicitudinem, & pauperum omni tempore inopiam relevare. Et quasi Moyses alter in Deuteronomio replicavit omnia, quæcunque illos à principio sui ad Hirsaugiam introitus docuisset, rogans eos, & contestans per districtum judicium Dei, quatenus in eis permaneant, & à semitis Monastica rectitudinis non recedant. *Considerate inquit, vos brevi morituros, & itineris longi incerti, & periculosi necessarios sumptus in tempore cum potestis disponite, mundum esse à vitijs, & sanctis ornari virtutibus, viaticum est mortis.* Tertiâ die mensis Julij in Oratorium B. MARIE, quod ipse ad meridionalem majoris Ecclesiæ plagam post locum capitularem, sicut diximus, construxit, se denuo portari fecit, celebratâque per unum è fratribus Missâ coram eo Corpus, & Sanguinem D. N. JESU Christi de manu ipsius sacerdotis celebrantis summa cum devotione accepit, deinde sacro inunctus oleo, juxta consuetudinem S. Matris Ecclesiæ ad cellam suam reportatus est. Alerâ die, quæ fuit iv. mensis Julij, & transitu S. Præfuli Udalrici solemnitate votiva Beatiss. P. Wilhelmus ab hac miseria transivit ad Christum, anno Dom. Nativitatis præscripto MCCI. Indictione Romanorum XIV. Heinrici Regis quarti xxxiv. Abbatia sua xxii. completo; ætatis verò Lxv. Cujus sacrum corpus in medio Ecclesiæ majoris Monasterij SS. Petri, & Pauli Apostolorum, quam ipse construxit, honorificè sepelitur cum certitudine sanctitatis apud DEUM. Ad ejus funeralia conveniunt Episcopi duo, Joannes videlicet Spirensis, qui morabatur in Bruchsal: & Gebhardus Constantiensis quondam Monachus in Hirsaugia, ipse B. viri Auditor, atque Discipulus. Abbates aderant quinque: S. videlicet Theogerus Monasterij D. Martyris Georgij in nigra silva: Notkerus in Zvvifalten cum alijs tribus, quorum nomina, & Monasteria non habemus in memoria. Aderant & Clerici plures, simul & populi multitudo non minima, qui omnes S. Wilhelmi merita plurium attestacione miraculorum collaudantes in cælum attollebant. Per continuos dies quinque solennes viri Dei celebrantur exequiæ, & sexto dehinc die cum honore maximo sepelitur. Cujus vitam Haymo Prior post Gebhardum scribendo composuit.

Post mortem B. P. Wilhelmi de Prioris absentia apud Cluniacum moeror fratres non parvus affecit, cum sine illius assistentia Abbatem præficere non ducerent proficuum, & diu manere sine pastore videretur nimis periculosum. Eis autem cum moerore aliquot diebus expectantibus

Exhortatio
S. P. Wilhelmi
ultima.

Conscientia bona
thesaurus
optimus.

S. Wilhelmi
mortis
tunc.

Exequiæ
diebus 5.
celebratæ.

stantibus tandem Prior desideratus advenit secum afferens preciosas, pro quibus missus fuerat, B. Petri reliquias: audiens verò B. Patrem migrans ad Dñm, ne sine honore congruo intulisse videretur Monasterio sanctum thesaurum, cum omnia sciret mœstitiâ, & inordinationibus plene prudenti usû consilio sacras Apostoli reliquias non statim intulit Cenobio, sed commisit eas fideli cuidam presbytero in vicino moranti, ut nec opportuno tempore illas cum honore debito introducere ad Ecclesiam potuisset optaram. Ad proximum igitur diem festum ejusdem Apostoli, quem ad vincula Petri nuncupamus, Prior convocatis Abbatibus quibusdam vicinis, aliisque viris Religiosis non paucis sacros Apostoli Pulos cum summa devotione fratrum portavit ad Ecclesiam. Ex primo quidem eos super sepulchrum Domini Wilhelmi Abb. cui fuerant Cluniaco destinati, reposuit, ut qui vivus illos petijt, primus etiam mortuus eorum honoraretur presentia. Deinde singuli per ordinem sacri osculum imprimendo capillis, Dominum Deum in donis suis, quæ poterant devotione adorabant. Postremò ad capsulam reclusi ibi parantur. D. Apostoli Petri reliquias cum alijs sanctorum pignoribus repositas sunt ad munimè insignis Monasterij Hirsaugiensis, & futuræ memoriam posteritatis. Et hic quidem Beatus P. & Domino Abb. Wilhelmo finis vivendi fuit in hac peregrinatione mortali, qui multis & in vita, & post mortem miraculis claruit, qui monasticæ vitæ integritatem perfecte tenuit, qui per se, & suos discipulos plusquam centum Monasteria ad ordinis observantiam instituendo reformavit: cujus vitam qui plenius scire desiderat, volumen gestorũ ejus, quod Haymo Prior postea Hirsaugiensis composuit, legat. Nomina autem Monasteriorum ordinis nostris Hirsaugia per ipsum B. Wilhelmum Abb. & suos discipulos post eum vel de novo institutorum, vel ex desolatione reformatorum seriatim exprimere decrevimus, ut plura extitisse, quam centum ostendamus. Primum igitur omnium caput, & principale Monasterium est Hirsaugiense istud majus, quod novum à fundamentis construxit:

Monasteria nova.

Zvvifalta.
S. Georgij Mart. in Hercynia Silva.
S. Petri in Erfordia.
S. Martini in Carinthia.
In Bruvveningen.
Prioratûs in Wielhaim.
Prioratûs in Reichenbach.
Præposituræ in Rothe.
In Camberg.
Prioratûs in Schonrain.
In Braitenavve.
In Gozavve.
Odenhaim.
Hailungen.
Cellæ Paulinæ.
Petershausen.
Laven in Carinthia.

In Posavia.
Hugeshofen.
S. Walburgis.
Nüvvilen.
Vraugiense.
In Lorch.

Monasteria reformata.

In Schaffhausen.
Lorissenf.
In Reinharzbronn.
In Altdorff.
S. Albani Moguntia.
In Bildenstat.
S. Jacobi Moguntia.
Bruvvilen. prope Coloniam.
Mediolacense in Lotharingia.
S. Disibodi Episc. in Comitatu Spanheim. quod Cisterciens. nunc inhabitant.
In Lym-

Capilli S.
Petri Apo-
stoli infe-
runtur Cæ-
nobio.

In Lympurg.	Heremicarum.
In Hornbach.	Campidonense.
In Tholegia.	In Altha.
In Sels.	In Deckingen!
Maurimünster, quod Mörsmün- ster appellant.	Ottenbüren.
In Gengenbach.	In Alberspach!
In Schuttera.	Benedictbüren.
Ettenhaim.	In Glaubüren.
Schvvarzach prope Argentinam.	In Necashaim.
Schvvarzach in Francia orientali.	Schluchtera.
S. Stephani Herbipoli.	In Oxenhausen.
In Amorbach.	S. Blasij.
Nüvvestat prope Choganum.	Muchart.
Theris juxta Moganum.	Mure.
Montis Monachorum Bambergens.	Navvense.
In Monchourach.	Tharisiense.
Steinach.	Salzburgense.
Salveldenense.	In Heidenheim.
Magdenburgense in Saxonia.	SS. Petri & Pauli in nigra Silva.
Rhinavve.	In Wiblingen.
Admöntense in Austria.	S. Trutperti.
S. Udalrici in Augusta.	In Trube.
In Ysne.	In Elvvangen.
Rofaz prope Aquilejam.	In Thierhaupten.
In Elchingen.	S. Joannis in Thurthal.
Augiæ Majoris.	Faburgense.
In Weingarten.	In Andex.
In Besselbron.	In Fischingen.
In Bregniz.	In Blanckenstetten.

Hæc nomina Monasteriorum ordinis nostri conscripta invenimus, quæ vel à principio foundationis suæ Monachi Hirsfaugiensis Cœnobij primi inhabitantes regularem plantavere disciplinam, vel antiquitus fundata, & nimia vetustate, sive neglectâ institutione deformata, ad regularis observantiæ tramitem reformarunt. Ferunt, & alia quædam in exteris restare regionibus Cœnobia ex Hirsfaugensi reformata Monasterio, quorum nomina sicut scire veraciter non possumus, ita silentio pertransimus. Porro si vel tempus pateretur, vel opportuna nobis daretur, occasio, quales de fonte religionis rivulos profluxisse descripsimus, similes in multa Cœnobia per totam Germaniam de rivulis emanasse fontes diceremus. Sed quia nec ratio suadet, nec urget necessitas, ut ista latius hæc vice prosequamur, ne videamur prolixiores in narratione, etiam cognita multa scienter refecamus. Scimus ex Monasterio S. Albani Monguntiensis de Congregatione Hirsfaugiensium Fratrum, ut supra diximus, penè eodem tempore Monachis noviter fuisse institutum Monasterium, cui aliquando permittente Deo præfui, S. Martini Præsulis in Spanheim, & Monasterium S. Joannis Baptistæ in Rinckaugia cum plerisque alijs. Denique ex Monasterijs quibusdam alijs, quæ de isto

Cœno-

Cœnobia Hirsaugiensi, vel primæ institutionis, vel reformationis sumptu fecerunt, plura recensere possemus, quæ consulto omittimus.

S. Wolfhelm. Abb. Brüw il. III. moritur.

Eodem anno, quo sanctus Abb. Wilhelmus iv. die mensis Julij gravit ad Dominum, mortuus est etiam S. Christi Confessor Wolfhelmus Monasterij Bruvvilarensis, non procul à Colonia, tertius Abb. qui multus & in vita, & post mortem coruscavit miraculis. Hic natione Mosellanus, primò fuit Monachus D. Præfulis Maximini juxta mœnia Trevorum, inde translatus mansit aliquamdiu in Cœnobia S. Pantaleonis in Colonia; postea Abbas constituitur in Gladebach, & postremò ad prædictum Monasterium in Bruvvilen Abbas ordinatus est. Qui non verbis tantum scriptis, sed etiam merito sanctitatis admirabilis fuit, plurimæque suæ conversationis exemplo ad meliora provocavit. Scriptis nonnulla eruditionis suæ præclara opuscula, de quibus legimus subjuncta. Ad Meginherum Abb. S. Pantaleonis edidit de Sacramento Altaris, parvum quidem sed instructum volumen contra Berengarium Turonensem Sermones, & homilias plures ad Monachos. Carmina denique in laudem sanctorum plura composuit, & varias epistolas ad diversos. Obiit autem anno Domini prænotato, xxii. die mensis Aprilis; cuius vitam, & miracula Conradus Bruvvilarensis Cœnobij Monachus luculenter conscripsit. Verùm priusquam de S. Wilhelmo Hirsaugensium Abb. hactenus continuatum claudamus sermonem, libet eorum Monasteriorum recensere nomina, quorum Prælati, & fratres cum ipso Beatis. P. successoribusque suis fraternam contraxerunt unitatem. Multi etenim Australium Rectores cum subditis sibi commissis cum S. Wilhelmo, successoribusque suis, & Monachis hujus Cœnobij Hirsaugiensium contraxerunt fraternitatem, statuentes, quid pro cujuslibet loci defunctis post mortem debeat impendi suffragij specialis: pari decreto firmantes, quid in quolibet fieri conventu oportet pro Hirsaugiensibus. Et ne semel providenda videamur inutiliter replicasse, notum volumus esse Rectori, quod omnia Monasteria superius nominata, quæ de Hirsaugensium fratrum Congregatione fuerunt, vel de novo instituta, vel ex antiqua fundatione noviter reformata, charitativam, & perpetuam cum eisdem fraternitatem habuerunt, & multis sese pietatis suffragijs adjuvabant. Aliorum verò, vel Monasteriorum, vel Ecclesiarum nomina, fraternitatem cum S. Wilhelmo habentium ex ordine prosequemur.

Confraternitatem cum Hirsaug. contrahentes.

Omnia Cœnob. supra scripta habuerunt confraternitatem.

Nomina Monasteriorum confraternitatem habentium.

In primis fuit Ecclesia Cantuariensis ordinis nostri Metropolitanæ, quæ fraternitatem cum Hirsaugiensibus contraxit, postulante S. Anselmo ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopo, & B. Wilhelmo præstante. Major etiam Ecclesia Spirensis cum Hirsaugia fraternitatem accepit. Monasterium quoque illud Cluniacense famosissimum, mediantibus SS. Abbatibus Hugone, & Wilhelmo confraternitatem habuit, simul & alia, quorum nomina sequuntur. Monasterium Divionense, Monasterium majoris Thuronenſe id est Ecclesiæ major, Monasterium Corbeienſe in Saxonia, Monasterium quod Kremesmünster appellant. Monasterium Fratrum de Citenbuech, Monasterium quoque Fratrum regularium de Marpurg, Monasterium Fratrum regularium in Franchenthal, Monasterium Castellense Diœcesis Eichstadenſis, Monasterium S. Maximi apud Treveros, Monasterium S. Eucharij apud Treveros, quod nunc S. Marthee Martine.

Apostoli nuncupatur, Monasterium S. Pantaleonis in Colonia, Monasterium Cellæ S. MARIE, Monasterium Bøgenack, Monasterium quod appellatur Nuvvemünster, Monasterium in Kladerub, Monasterium Koppvicense, Monasterium Massiliense, Monasterium S. Leonhardi, Monasterium S. Annonis Sigebergense, Monasterium S. Ottiliæ Homburgense, Monasterium S. Hemerami Martyris Ratisponense, Monasterium S. Udalrici prope Constantiam, Monasterium quoque S. Crucis in Werden juxta Danubium in Diocesi Augustensi, & Monasterium in Lambach.

Sed & alia pleraque Monasteria tam Ordinis nostri, quàm Regularium Canonicorum, (cùm illo tempore alij apud Latinos nulli essent claustrales) sub mutæ confœderationis titulo ad confraternitatem Hirsaugianæ Congregationis, memoratam per S. Wilhelmum fuerunt unita, quorum nomina cum ipso charitatis fervore in oblivionem transierunt. Canonici etiam multi tam Cathedralium, quàm aliarum Ecclesiarum in diversis mundi Provincijs constituti. Pontifices quoque, Duces, & Nobiles non pauci numero, famam sanctitatis D. Patris Wilhelmi Abb. & fratrum Hirsaugiensium audientes, eorum orationibus se commendârunt, & inscribi ad confraternitatem humiliter petierunt.

Hirsaug.
Congreg.
laus maxi-
ma.

In tanto namque honore, reverentia, & æstimatione apud omnes homines Congregatio Monachorum Hirsaugiensium habebatur tempore sanctis. Abb. Wilhelmi, ut beatos se fore indubitanter crederent, quibus in eorum confraternitatem contigisset admitti. Vnde varijs vel languoribus, vel incommodis afflicti homines pro sua salute certatim ad Hirsaugiam concurrebant, è quibus incolumes multi, consolati omnes fratrum meritis ad sua redierunt; plures etiã curatos à gravissimis infirmitatibus orationibus, & meritis hujus sanctissimæ Congregationis Hirsaugianæ constat, quorum nos vel nomina exprimere seriatim, vel causas dicere superfluum judicamus, præsertim cum D. P. Wilhelmi virtutes, signa, & post mortem miracula habeantur in scriptis.

Magna utilitas fraternitatis istius

De Confraternitate verò, quam cum Hirsaugiensibus habuisse diximus plures, volentes consummare sermonem, eam defunctis non parvum credimus emolumentum præbuisse suffragiorum. Hoc enim & compactata sonabant, & videtur congruum rationi, ut quotiens defunctus aliquis sub confraternitatis unione decedens in congregatione Hirsaugiana denunciatus fuisset, constitutæ pro eo mox fierent orationes, vigiliæ, missæ, disciplina, & elemosynæ, quales & unusquisque fieri pro sua salute post mortem expectabat. Hæc autem non erat omnibus una suffragiorum mensura sed juxta confœderationis decretum singulis promissâ impendebantur. Adhæc quotiens ad Hirsaugiam aliquis ex confratribus declinasset, cum tanta venerationis charitate suscipiebatur, ut non alienus, non advena, non peregrinus, sed domesticus, & incola ejusdem Monasterij non immeritò putaretur. Similis exhibitio charitatis in omni loco hujus sanctæ confraternitatis Monachis Hirsaugiensibus à cunctis hilariter consuevit impendi. Annis non paucis duravit hæc sancta fraternitas: verum sicut nihil stabile in humanis, sic & ipsa cum tempore defecit in multis. Ad historiam nunc deinceps nobis fuerit redeundum, ne prolixitate

xitate nimia lectorem faciamus adtædiatum. Igitur ſanctiſſimo hinc Wilhelmo viam univerſæ carnis, uti diximus, ingreſſo, Abbatia hinc Monafterij diebus ſeptem, & viginti continuis vacavit, propter abſentiam Gebhardi Prioris, quem vir Dei parùm ante mortem ſuam ad Cluniacum miſerat in cauſa, quam oſtendimus. Quamvis autem Beatus Abb. Wilhelmus per annos novem continuos maximis impenſis curis, & laboribus Monafterium Hirſaugienſe majus, & novum conſtruendo ante mortem conſummaverit, Eccleſiamque, ut dictum eſt, conſecraverit, eo tamen vivente congregatio de antiquo S. Aurelij Coenobio non exivit.

De Domino Gebhardo Monafterij Hirſaugienſis XIII. Abbat. qui præfuit annis 14. menſibus 3. & Geſtis illius temporis.

Anno igitur Dom. Nativit. præſcripto mxcj. Indictione Romanorum xiv. Anno Heinrici Regis quarto, mundi verò ſexto milleſimo ducentefimo, ac nonageſimo, in die S. Petri ad Vincula, quæ eſt prima menſis Auguſti, reliquijs ipſius Apoſtoli ad Eccleſiam novam Hirſaugienſem ejus Nomini conſecratam cum magna reverentia, ſicut dictum eſt, importatis, miſſarumque officio ſolemniter celebrato; convenerunt in unum fratres S. Congregationis, paſtorali ſolatio deſtituti, & præmiſſis orationibus, cæteriſque præmitti conſuetis, unâ voluntate, uno animo, uno conſenſu Gebhardum ſæpe dictum Priorem ſuum elegerunt in Abbatē hujus Monafterij Hirſaugienſis virum doctum, ſapientem, & ad regimen animarum cunctorum judicio ſatis idoneum. Qui licet multùm renitens, tandem precibus fratrum devictus humeros curæ paſtorali ſubmiſit, præfuitque annis xiv. & menſibus tribus, poſtea in Episcopum Spirenſis Eccleſiæ ſublatus. Nane fuit Teutonicus, patriâ Suevus, nobili proſapia comitum de Uraſch ortus; ſtaturâ corporis nec brevis nimium, nec longâ proceritate decoratus, ſed mediocritate congruâ temperatus, ita quòd in neutro notatur exceſſus. Nigro fuit capillo in circumferentia capitis ornatus, corpore craſſus, & pulchrâ moderatione ad omnia temperatus. Puer ad diſcendum litteras Magiſtris à parentibus traditus fuit, qui cum ingenio ſubtili polleret, ſimul ac tenaci memoriâ, morem gerere præceptoribus, quantum illa patiebatur ætas, diligentiffimè ſemper ſtudit, & ſatis in diſciplinis ſcripturarum, integritate quoque morum, homo docilis cum tempore profecit. Nam brevi evaſit in omni ſcientiarum doctiſſimus, & morum pulchritudine decenter inſtitutus. Omnes artes, quas liberales vocant ad plenum hauriens, didicit, & non minùs divinarum ſcripturarum ſcientiam ſufficientem adhuc juvenis conſecutus fuit. In Rhetorica arte, quam rectè dicendi apellant, præcipuâ illuſtratione peritus exit, & non ſolùm in latina, ſed etiam in patria lingua promptus, & eloquens fuit; quod in eo vel maximè patuit, quoniam toriens coram Heinrico v. & multis Principibus diſertiffimè peroravit.

Annis autem puerilibus in ſtudio litterarum ſecularium *eruditus* in *hæc*

Gebhardus
Suevus ex
Comitibus
de Vrach
fit Abbas
poſt Wil-
helmum.